

Vlada Republike Hrvatske

Izvješće o ispunjavanju obveza iz Poglavlja 23. - Pravosuđe i temeljna prava

Zagreb, 12. svibnja 2011. godine

IZVJEŠĆE O ISPUNJAVANJU OBVEZA IZ POGLAVLJA 23. – PRAVOSUDE I TEMELJNA PRAVA

za razdoblje od 19. veljače 2010. godine (predaja Pregovaračkog stajališta za Poglavlje 23. Predsjedništvu EU) do 12. svibnja 2011. godine

Pregovori o Poglavlju 23. – Pravosuđe i temeljna prava otvoreni su na Međuvladinoj konferenciji o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji, održanoj na ministarskoj razini 30. lipnja 2010. godine nakon što je Hrvatska ispunila sva mjerila za otvaranje poglavlja.

Od otvaranja pregovora o pristupanju o Poglavlju 23., Hrvatska je dodatno pojačala aktivnosti i mjere radi ispunjavanja mjerila utvrđenih za privremeno zatvaranje ovog poglavlja, o čemu su službe Europske komisije bile redovito informirane.

Ovo je sveobuhvatno Izvješće koje prikazuje sve aktivnosti i mjere koje je Hrvatska poduzela s ciljem ispunjavanja obveza koje proizlaze iz Pregovaračkog stajališta Republike Hrvatske i Zajedničkog stajališta EU za Poglavlje 23., uključujući i utvrđena mjerila za zatvaranje poglavlja. Hrvatska je mišljenja da su mjerila za zatvaranje Poglavlja 23. dostatno ispunjena. Hrvatska će nastaviti izvještavati o svim pitanjima obuhvaćenim Poglavljem 23., a posebice o daljnjem napretku u ostvarivanju rezultata u provedbi (*track record*).

I. STRATEGIJA REFORME PRAVOSUĐA I AKCIJSKI PLAN

Od samog otvaranja pregovora o pristupanju 2005. godine Hrvatska sustavno radi na reformama i razvoju pravosudnog sustava. Republika Hrvatska je u siječnju 2006. godine donijela Strategiju reforme pravosuđa za razdoblje od 2006. do 2010. godine s pripadajućim Akcijskim planovima. Mjere iz te Strategije su provedene, a u prosincu 2010. godine Hrvatski sabor je usvojio Strategiju reforme pravosuđa za razdoblje od 2011. do 2015. godine (NN 145/10). Strategija daje jasne smjernice reforme pravosuđa i uspostavlja dugoročni i održiv proces strateškog planiranja i upravljanja, čiji su ključni elementi Savjet za praćenje provedbe Strategije reforme pravosuđa i Odjel za provedbu Strategije reforme pravosuđa u okviru Ministarstva pravosuđa. Također, ojačani su institucionalni i administrativni kapaciteti za provedbu programa reforme, uspostavljen mehanizam za ocjenu učinka propisa iz nadležnosti Ministarstva pravosuđa, te osigurana učinkovita provedba.

Vlada Republike Hrvatske donijela je 20. svibnja 2010. godine revidirani Akcijski plan reforme pravosuđa. Plan je donesen unutar strateškog okvira Strategije reforme pravosuđa iz siječnja 2006. u svrhu daljnjeg ubrzanja procesa pravosudnih reformi, te se temelji na analizi provedbe mjera iz Akcijskog plana iz 2008. godine. U svrhu olakšavanja sustavnog praćenja provedbe predviđenih aktivnosti, uz svaku mjeru naznačeni su rokovi i nadležna tijela pri čemu je naglasak stavljen na dovršetak procesa pregovora za pristupanje EU.

Akcijski plan donesen u svibnju 2010. godine primjenjivat će se tijekom 2011. godine, čime se omogućuje kontinuitet procesa pravosudne reforme. Za preostalo provedbeno razdoblje Strategije donijet će se zasebni godišnji akcijski planovi koji će odražavati postojeće stanje i ciljeve određene novom Strategijom reforme pravosuđa, kao i sustav planiranja, proces upravljanja i strukturu utvrđenu Strategijom.

Savjet za praćenje provedbe Strategije reforme pravosuđa, uspostavljen 2006., 2010. je usklađen s novim institucionalnim okvirom te funkcionalno i administrativno ojačan. Članovi Savjeta su: ministar pravosuđa, predsjednik Vrhovnog suda RH, Glavni državni odvjetnik, predsjednik Odbora za pravosuđe Hrvatskog sabora, predsjednici Državnog sudbenog vijeća, Državnoodvjetničkog vijeća, Hrvatske odvjetničke komore, Hrvatske javnobilježničke komore, svi državni tajnici Ministarstva pravosuđa, ravnatelj Pravosudne akademije i ravnatelj Uprave za Europsku uniju i međunarodnu suradnju. Savjet sudjeluje u kreiranju pravosudne politike i izradi ključnih propisa te nadzire i usmjerava provedbu reforme putem redovnih sastanaka koji se održavaju najmanje dva puta godišnje. Uloga Savjeta je također da osigura stabilnost i kontinuitet procesa reforme od političkih ili drugih utjecaja. Prva sjednica Savjeta u novom sastavu održana je u studenom 2010. godine

Unutarnje ustrojstvo Ministarstva pravosuđa omogućava da provedba aktivnosti bude koncentrirana na manje ustrojstvenih jedinica, kako bi se omogućila lakša koordinacija i učinkovitije upravljanje reformama. U ožujku 2010. godine broj uprava smanjen je sa 11 na šest.

Veliku važnost za pravosudnu reformu ima ustrojavanje Odjela za provedbu Strategije reforme pravosuđa u Upravi za Europsku uniju i međunarodnu suradnju, koji ima sedam zaposlenika. Odjel prikuplja i analizira podatke vezane uz provedbu Strategije reforme pravosudnog sustava, obavlja koordinaciju s drugim upravama Ministarstva i nadležnim tijelima, obavlja poslove izrade akcijskih planova i drugih dokumenata te obavlja i druge poslove vezane za provedbu Strategije reforme pravosuđa. Odjel također djeluje i kao tajništvo Savjeta za praćenje provedbe Strategije reforme pravosuđa.

Unatoč recesiji i zabrani zapošljavanja u državnoj upravi, Republika Hrvatska je u okviru provedbe Strategije reforme pravosuđa povećala administrativne kapacitete zapošljavanjem dodatnih djelatnika u nekoliko ključnih područja i to u područjima kaznenog procesnog prava, suzbijanja korupcije, upravnog sudovanja, racionalizacije mreže sudova i državnih odvjetništava. Također su u kontekstu racionalizacije, ojačani i administrativni kapaciteti na projektu Svjetske banke, koji se odnosi na pripremu dokumentacije za aktivnosti poboljšanja pravosudne infrastrukture i informatizacije pravosuđa.

Zamjetan napredak u pogledu uspostave mehanizma ocjene učinka propisa učinjen je 9. veljače 2011. godine donošenjem Odluke o uspostavi mehanizma za ocjenu učinka propisa od strane ministra pravosuđa. Odluka je pripremljena u bliskoj suradnji sa Savjetom za praćenje provedbe Strategije reforme pravosuđa, a s ciljem stvaranja sustavne kontrole propisa relevantnih za provedbu reforme pravosuđa.

Sukladno navedenoj Odluci, Savjet kao tijelo kojem se podnose izvješća o procjeni učinka pojedinih propisa, ima ključnu ulogu u ovom mehanizmu. I u ovom slučaju, rad Savjeta podupire Odjel za provedbu Strategije reforme pravosuđa, te u svojstvu Tajništva Savjeta koordinira aktivnosti procjene učinaka pojedinih propisa nadležnih uprava Ministarstva pravosuđa.

II. NEOVISNOST, ODGOVORNOST, NEPRISTRANOST I PROFESIONALIZAM PRAVOSUĐA

Republika Hrvatska je ojačala neovisnost, odgovornost, nepristranost i profesionalizam pravosuđa.

Neovisnost

Imenovanje i napredovanje sudaca i državnih odvjetnika

Hrvatska je poduzela mjere za poboljšanje postupka izbora i upravljanja karijerama sudaca i državnih odvjetnika. Donošenjem niza zakona u prosincu 2009. godine (Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu, Zakon o pravosudnoj akademiji, NN 153/09) uspostavljen je novi sustav imenovanja i napredovanja sudaca i državnih odvjetnika utemeljen na jednoobraznim, transparentnim i objektivnim kriterijima, primjenjivim na nacionalnoj razini.

Promjenom Ustava RH od 16. lipnja 2010. godine (NN 76/10) ukinute su odredbe Ustava prema kojima su suci i državni odvjetnici prigodom prvog stupanja na dužnost, a prije trajnog imenovanja, bili imenovani na rok od pet godina, budući da su ugrožavale njihovu neovisnost. Donošenjem novog Zakona o Državnom sudbenom vijeću i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu u listopadu 2010. godine (NN 116/10), te su ustavne promjene provedene na taj način da suci i državni odvjetnici, imenovani na probni petogodišnji rok, nastavljaju trajno obavljati svoje pravosudne dužnosti.

Počevši od 1. siječnja 2013. godine suci koji su imenovani prvi put na općinskim, prekršajnim, trgovačkim i upravnim sudovima, kao i novi zamjenici državnih odvjetnika u općinskim državnim odvjetništvima, bit će imenovani isključivo iz redova kandidata koji su završili Državnu školu za pravosudne dužnosnike. Cilj je Državne škole osigurati potrebno znanje i vještine kandidata za samostalno, odgovorno, neovisno i nepristrano obavljanje pravosudnih dužnosti.

Kandidati koji se žele upisati u Državnu školu moraju postići odličan rezultat na pravosudnom ispitu (ili pismenom ispitu¹), proći psihološko ocjenjivanje i uspješno obaviti strukturirani razgovor pred Državnim sudbenim vijećem (DSV) odnosno Državnoodvjetničkim vijećem (DOV). Sukladno ostvarenim rezultatima ispita i razgovora, određuje se redoslijed prema kojem se najuspješniji kandidati upisuju u Školu. Dvogodišnji stručni program izobrazbe sastoji se od predavanja o pravnoj teoriji kao i od radionica u Školi, te od praktične komponente koja se provodi na sudu ili u državnom odvjetništvu. Polaznicima Škole se tijekom praktičnog programa dodjeljuju mentori koji prate njihov rad i ocjenjuju njihov napredak. Nakon što završe izobrazbu, kandidati polažu završni ispit pred DSV-om, odnosno DOV-om, na kojem se provjeravaju praktično znanje i vještine stečeni tijekom izobrazbe. Kandidati se potom rangiraju na temelju triju ocjena dobivenih tijekom programa: i) poretka

---

¹ Kandidati koji su položili pravosudni ispit prije stupanja na snagu Zakona o vježbenicima i pravosudnom ispitu (NN, 84/08, 75/09) polažu pismeni ispit iz tri dijela. Dva se dijela sastoje od izrade cjelovitih prvostupajskih presuda iz područja građanskog i kaznenog prava, na temelju stvarnih predmeta, a treći odabire kandidat iz područja trgovačkog, radnog ili upravnog prava, ali ne nužno na temelju stvarnog spisa predmeta.

nakon prijemnog ispita i razgovora, ii) bodova koje su dobili na temelju ocjena njihovih mentora i iii) ocjene dobivene na završnom ispitu. Suci i zamjenici državnih odvjetnika imenuju se isključivo prema poretku na konačnom popisu.

Na temelju ovih kriterija, u Državnu školu upisana je prva generaciju kandidata za suce (40 polaznika) i zamjenike državnih odvjetnika (20 polaznika).²

Do kraja 2012. godine, tj. dovršetka studija prve generacije polaznika Državne škole primjenjuju se prijelazne odredbe za imenovanje sudaca i zamjenika državnih odvjetnika. Prijelazne odredbe predstavljaju modifikaciju postojećeg postupka, poboljšanog strogim pridržavanjem objektivnih i transparentnih kriterija za imenovanje. Tijekom prijelaznog razdoblja, znanje kandidata koji se imenuju prvi put na položaj suca provjerava se pred DSV-om, sukladno odredbama Pravilnika o načinu, provođenju i ocjenjivanju provjere znanja, te razgovora kandidata u postupku imenovanja na sudačku dužnost (NN 32/10). Provjera znanja sastoji se od pisane provjere znanja koja uključuje izradu dviju presuda i strukturiranog razgovora pred DSV-om. Na temelju postignutih rezultata, odnosno na temelju bodova koje su kandidati dobili tijekom provjere znanja, DSV sastavlja popis prvenstva, te u skladu s tim donosi odluke o imenovanju.

Novi sustav napredovanja sudaca temelji se na primjeni istih načela jednoobraznih, transparentnih i objektivnih kriterija na nacionalnoj razini. Sastavljanje popisa prvenstva kandidata za napredovanje temelji se na bodovima dobivenim tijekom strukturiranog postupka ocjene njihovog rada koji provode sudačka vijeća. Ocjena se temelji na Metodologiji izrade ocjene sudaca izrađenoj u skladu s relevantnim odredbama Zakona o sudovima (NN 153/09), koju je DSV donio u ožujku 2010. godine, nakon pribavljenih mišljenja Vijeća predsjednika svih sudačkih vijeća i Opće sjednice Vrhovnog suda, u ožujku 2010. godine.

Sukladno zakonodavnim izmjenama ostvareni su vidljivi rezultati (*track record*) imenovanja i napredovanja sudaca prema jednoobraznim, transparentnim i objektivnim kriterijima primjenjivim na nacionalnoj razini. Na sjednicama DSV-a između studenog 2010. godine i veljače 2011. godine imenovano je 95 sudaca. Suci koji prvi puta ulaze u sudačku profesiju prošli su zakonom propisani postupak, uključujući pisane provjere znanja i strukturirane usmene razgovore koji su, u skladu s načelom transparentnosti, javni. U pogledu karijernog napredovanja sudaca, u razmatranje su uzeti samo suci koji su postigli najviše ocjene za svoj rad na temelju Metodologije izrade ocjene sudaca (više od 130 bodova od mogućih 150). Na sjednici DSV-a 12. svibnja imenovana su dodatna tri suca a daljnjih sedam sudaca će biti imenovano do kraja lipnja 2011. godine. (Dodatak 1 - Plan imenovanja sudaca kojeg je izradio DSV).

Dana 14. travnja 2011. godine, Vlada Republike Hrvatske usvojila je izmjene i dopune Zakona o Državnom sudbenom vijeću te ih uputila u saborsku proceduru (Zakon će biti usvojen 13. svibnja 2011.). Cilj navedenih izmjena i dopuna je daljnje jačanje objektivnih i transparentnih kriterija za imenovanje sudaca, uvodeći obvezu provođenja razgovora i s kandidatima u postupcima napredovanja u sudačkoj profesiji.

Novi Pravilnik o ocjenjivanju u postupku imenovanja sudaca kojim se uvode daljnja poboljšanja u postupku ocjenjivanja, DSV je usvojio 14. travnja 2011. godine.

---

² U Državnoj školi za pravosudne dužnosnike izobrazbu trenutačno polazi 58 kandidata (39 kandidata za suce i 19 kandidata za zamjenike državnih odvjetnika), budući da su od upisanih 60 polaznika 2 kandidata odustala iz osobnih razloga.

Što se tiče imenovanja državnih odvjetnika i njihovih zamjenika, Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o državnom odvjetništvu, donesenim 1. listopada 2010. godine (NN 116/10) uvedene su promjene usmjerene na daljnje jačanje objektivnih i transparentnih kriterija za njihovo imenovanje.

Tako sada državne odvjetnike imenuje DOV a ne, kao što je to prije bio slučaj, Glavni državni odvjetnik. Što se tiče imenovanja zamjenika državnih odvjetnika koji se imenuju po prvi puta uveden je postupak provjere znanja pred DOV-om. Provjera znanja sastoji se od pisanja radnje koja uključuje izradu i donošenje državnoodvjetničke odluke, te strukturiranog razgovora. Na osnovi rezultata provjere znanja i razgovora, DOV sastavlja popis prvenstva kandidata i u skladu s tim donosi odluke o imenovanju zamjenika državnog odvjetnika. Postupak provjere znanja reguliran je Pravilnikom o načinu provođenja i ocjenjivanju provjere znanja i razgovora kandidata u postupku imenovanja na državnoodvjetničku dužnost (NN 19/11) i njegovim izmjenama iz travnja 2011. godine (NN 49/11). Takav sustav imenovanja zamjenika državnog odvjetnika vrijedit će do kraja 2012. godine, odnosno do završetka školovanja prve generacije polaznika Državne škole za pravosudne dužnosnike.

Nakon stupanja na snagu gore navedenog Zakona i početka njegove primjene DOV je na sjednicama 18. siječnja, 7. travnja i 28. travnja 2011. godine imenovao tri općinska državna odvjetnika, četiri županijska državna odvjetnika, jednog zamjenika glavnog državnog odvjetnika, te tri zamjenika županijskog državnog odvjetnika. Na temelju natječaja za imenovanje 22 zamjenika općinskog državnog odvjetnika objavljenog u ožujku 2011. u tijeku su provjere znanja pred DOV-om te se prva imenovanja očekuju do kraja svibnja 2011. godine.

Jačanje Državnog sudbenog vijeća i Državnoodvjetničkog vijeća

Promjenom Ustava RH iz lipnja 2010. godine (NN 76/10) dodatno je ojačana neovisnost pravosuđa. Na temelju tih promjena doneseni su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu, Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima i Zakon o državom sudbenom vijeću (NN 116/10). Tim je promjenama ukinuta ovlast Hrvatskog sabora da imenuje sve članove DSV-a i DOV-a, ojačane su i proširene ovlasti DSV-a i DOV-a. Ministarstvo pravosuđa je izuzeto iz tog procesa.

U skladu s odredbama novoga zakonodavnog okvira, novi članovi DSV-a i DOV-a izabrani su u veljači 2011. DSV ima 11 članova - sedam sudaca, dva sveučilišna profesora i dva člana koje imenuje Sabor (jedan iz vladajuće koalicije i jedan iz oporbe). Sedam članova iz redova sudaca bira se slobodnim, jednakim, izravnim i tajnim glasovanjem svih hrvatskih sudaca. Dva profesora na isti način biraju svi redovni profesori pravnih fakulteta hrvatskih sveučilišta. Sastav i imenovanje članova DOV-a jednaki su kao i za DSV, tim da sedam članova DOV-a biraju državni odvjetnici, dva su profesori, a dva člana imenuje Hrvatski sabor.

Predsjednik i članovi DSV-a i DOV-a imaju pravo na naknadu za obavljanje dužnosti u okviru DSV-a i DOV-a. Sucima koji su članovi DSV-a umanjuje se obavljanje sudačke dužnosti za 50%, a predsjedniku za 75%. To je regulirano izmjenama Okvirnih mjerila za rad sudaca, iz travnja 2011. godine.

Ovlasti DSV-a i DOV-a značajno su proširene. Vijeća obavljaju sve aktivnosti koje se odnose na upis u Državnu školu i imenovanje, napredovanje, razrješenje i stegovne postupke protiv pravosudnih dužnosnika. Vode i osobne spise i, kao osiguranje od nezakonitog utjecaja,

imovinske kartice. Nadležna su i za imenovanje predsjednika sudova i državnih odvjetnika.. Pravosudnim dužnosnicima se jamči sudska zaštita pred Upravnim sudom i Ustavnim sudom Republike Hrvatske kojima se mogu žaliti protiv odluka DSV-a i DOV-a. Izmjenama zakonodavnog okvira, u svrhu institucionalnog i administrativnog jačanja ovih dvaju vijeća, predviđeno je ustrojavanje tajništva sa zasebnim proračunskim sredstvima, a oba vijeća su premještena u prikladnije radne prostorije.

Dana 20. siječnja 2011. godine Državno sudbeno vijeće usvojilo je Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načinu rada Tajništva i njegovih službi, kojim se određuje broj radnih mjesta, opis poslova, kao i uvjeti potrebni za primanje u službu. Navedenim Pravilnikom sistematizirano je 12 radnih mjesta u stručnoj službi DSV-a (sada je popunjeno sedam radnih mjesta, a u rujnu 2011. procijenit će se potreba daljnjeg jačanja kapaciteta). Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu DOV-a usvojenim 28. siječnja 2011. godine predviđeno je 11 radnih mjesta (sada su popunjena četiri radna mjesta, a u rujnu 2011. procijenit će se potreba daljnjeg jačanja kapaciteta). Od 1. travnja s radom su započela oba tajnika predmetnih vijeća.

Imenovanje predsjednika sudova

Zakon o Državnom sudbenom vijeću donesen 1. listopada 2010. godine (NN 116/10) propisuje da će postupci za imenovanje predsjednika sudova koji su u tijeku biti dovršeni na temelju odredbi novoga Zakona. Temeljem tih odredbi predsjednike sudova imenuje DSV, a ne više ministar pravosuđa. U skladu s tim novim pravilima, DSV je od prosinca 2010. do travnja 2011. imenovao ukupno 28 predsjednika sudova. Zakon propisuje da se imenovanje predsjednika sudova temelji na mišljenjima sudačkih vijeća i predsjednika višeg suda, razgovoru s kandidatima, ocjeni njihovih prijedloga programa rada te na organizacijskim sposobnostima.

Nepristranost

Hrvatska je uspostavila transparentan i učinkovit sustav kako bi osigurala profesionalnu odgovornost pravosudnih dužnosnika. 2006. godine donesen je Kodeks sudačke etike (NN 131/06), koji predstavlja skup etičkih načela važnih za uspješno obavljanje pravosudnih dužnosti za sudačku profesiju. U slučaju sumnje da je počinjena povreda Kodeksa to može, ovisno o prirodi povrede, dovesti ili do postupka zbog povrede Etičkog kodeksa za suce pred sudačkim vijećem ili do stegovnog postupka pred DSV-om. Svaki građanin ima pravo podnijeti pritužbu u kojoj navodi sumnju na povredu Kodeksa od strane suca. Sličan Etički kodeks državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika donesen je 2008. godine.

Zakon o Državnom sudbenom vijeću (NN 116/10) i Zakon o državnom odvjetništvu (NN 76/09, 153/09, 16/10, 145/10), kao i njihove prethodne verzije, daju popis stegovnih djela i stegovnih sankcija za suce i državne odvjetnike te predviđaju učinkovit i transparentan stegovni postupak u slučaju povreda.

Od 2009. do danas ukupno su pokrenuta 24 stegovna postupka protiv sudaca a do sada ih je riješeno 13 dok je 11 postupaka još u tijeku. Od 14 stegovnih postupaka započetih 2009. godine, DSV je izrekao tri novčane kazne, dva ukora, dva su postupka obustavljena iz formalnih razloga, u četiri slučaja zahtjevi su odbijeni, donesena jedna oslobađajuća odluka dok su dva postupka još u tijeku. Tijekom 2010. godine pokrenuto je pet stegovnih postupaka koji su još uvijek u tijeku, dok je u 2011. godini pokrenuto pet stegovnih postupaka od kojih je jedan riješen (izrečena kazna je ukor). Protiv zamjenika državnog odvjetnika tijekom 2010.

godine započeta su tri stegovna postupka koja su u međuvremenu i okončana i to izricanjem jednog ukora, jedne mjere zabrane napredovanja na razdoblje od tri godine i jedna obustava postupka zbog odlaska u mirovinu.

Vlada Republike Hrvatske je 14. travnja usvojila prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom sudbenom vijeću i Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnom odvjetništvu, s ciljem daljnjeg poboljšanja sustava stegovne odgovornosti. Ove izmjene i dopune omogućavaju imenovanje posebnih istražnih povjerenstava ili istražitelja za utvrđivanje činjenica u stegovnim postupcima. Uvedene su i nove sankcije za stegovna djela, kako bi se omogućila veća fleksibilnost za primjenu najprikladnije sankcije, ovisno o konkretnoj povredi. Iz razloga što predsjednici sudova imaju važnu ulogu u pokretanju stegovnih postupaka protiv sudaca, Pravosudna akademija je, u suradnji s DSV-om i Vrhovnim sudom Republike Hrvatske, organizirala dvije radionice o pitanjima deontologije za sve predsjednike sudova. Kako bi još bolje razumjeli mjerodavna pitanja i razmijenili iskustva, predstavnici Ministarstva pravosuđa, Pravosudne akademije, DSV- a i DOV-a posjetili su Visoko sudbeno vijeće Francuske Republike.

Na imunitet sudaca primjenjuje se članak 121. Ustava Republike Hrvatske koji se pokazao kao vrlo koristan instrument za zaštitu sudaca od nezakonitog pritiska zlonamjernog podnošenja tužbi od strane stranaka u postupku. Ovim je odredbama sucima dana ista zaštita kao i zastupnicima u Saboru. U praksi je DSV redovno davao odobrenje za pokretanje kaznenog postupka protiv sudaca kad je postupak protiv sudaca pokretalo državno odvjetništvo. Godine 2009. i 2010. Općinsko državno odvjetništvo zatražilo je ukidanje imuniteta u tri predmeta. DSV je ukinuo imunitet u sva ta tri predmeta. Pred DSV-om je trenutno u tijeku 9 postupaka u svezi sa skidanjem imuniteta sudaca.

Kao dodatna mjera unaprjeđenja nepristranosti pravosuđa, revidiran je postupak koji se odnosi na imovinske kartice pravosudnih dužnosnika te je to pitanje sada uređeno Zakonom o Državom sudbenom vijeću (NN 116/10) i Zakonom o državnom odvjetništvu (NN 76/09, 153/09, 116/10 i 145/10). Temeljem novih propisa, imovinske kartice sudaca drži i provjerava DSV, a imovinske kartice državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika, DOV. Suci, državni odvjetnici i zamjenici državnih odvjetnika imaju obvezu dostaviti svoje imovinske kartice na početku mandata i na kraju svake godine u kojoj je došlo do značajnije promjene imovine.

S ciljem utvrđivanja točnosti imovinskih kartica sudaca, državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika, DSV i DOV su sada ovlaštene uspoređivati podatke dane u imovinskim karticama s podacima o kojima evidenciju vode javna tijela kao što je Porezna uprava. Ako postoje proturječni podaci, DSV i DOV su ovlaštene obavijestiti predsjednika suda ili višeg državnog odvjetnika kako bi pokrenuo stegovni postupak protiv suca, državnog odvjetnika ili zamjenika državnog odvjetnika. Nepodnošenje imovinske kartice, ili lažno prikazivanje podataka koji su podneseni, predstavlja stegovno djelo.

U svrhu daljnjeg razvoja i ujednačivanja sudske prakse, nastavlja se s uvođenjem IT sustava „Supra nova“. Navedena aplikacija zamijeniti će u potpunosti dosadašnju "Sudsku praksu" Vrhovnog suda RH koju koriste suci i sudski savjetnici u svom radu za pretraživanje sudskih odluka. U prvoj fazi realizacije aplikacija će se početi koristiti u 50-ak sudova u Republici Hrvatskoj, a nakon toga i u svim ostalim sudovima.

U sklopu projekta „Supra nova“ biti će uspostavljen i Centar sudske prakse koji će se baviti upravljanjem sudskom praksom Europske unije i hrvatskom sudskom praksom (aktivni i

arhivski dokumenti), a čije sjedište će biti u Vrhovnom sudu RH. Glavni cilj djelovanja Centra za sudsku praksu je sistematizacija sudskih odluka, razvoj instrumenata za istraživanje, te osposobljavanje sudskih dužnosnika i sudskih savjetnika za bolje korištenje sudske prakse. Važnu ulogu pri osposobljavanju osoba uključenih u postupak će imati i Pravosudna akademija. Centar sudske prakse biti će povezan sa Regionalnim centrima koji su smješteni pri glavnim županijskim sudovima u Zagrebu, Osijeku, Rijeci, Splitu i Varaždinu te Lokalnim centrima koji proizlaze iz regionalnih centara, a nalazit će se većinski pri županijskim, općinskim i trgovačkim sudovima, te će biti primarno odgovorni za unos odluka u sustav.

Profesionalizam i stručnost

Profesionalni razvoj pravosuđa važan je dio procesa reforme pravosuđa. Od osnutka Pravosudne akademije 2004. godine, razvijane su različite aktivnosti i programi za izobrazbu pravosudnih djelatnika.

Pravosudna akademija je osnovana kao ustrojstvena jedinica unutar Ministarstva pravosuđa prvenstveno kao centar za izobrazbu budućih sudaca i zamjenika državnih odvjetnika. Kako bi se osigurala njezina neovisnost, Pravosudna je akademija odvojena, institucionalno i operativno, od izvršne vlasti. Zakon o Pravosudnoj akademiji, donesen u prosincu 2009. godine (NN 153/09) uspostavio je Pravosudnu akademiju kao ustanovu neovisnu od Ministarstva pravosuđa. Tim je Zakonom kao organizacijska jedinica unutar Pravosudne akademije osnovana Državna škola za pravosudne dužnosnike

Od 1. siječnja 2010. godine Pravosudna akademija djeluje kao neovisna ustanova, prvenstveno nadležna za početnu profesionalnu izobrazbu vježbenika u pravosudnim tijelima i specijalističko stručno usavršavanje pravosudnih dužnosnika, te za provedbu dvogodišnjeg programa za kandidate za pravosudne dužnosnike u Državnoj školi.

Kako bi se stvorila samoodrživa, učinkovita organizacija, ojačani su administrativni kapaciteti Pravosudne akademije koja trenutno zapošljava 32 djelatnika, te su osigurana dostatna proračunska sredstva. Akademija je također premještena u prikladniji prostor za rad.

Donošenjem nekoliko strateških dokumenata, uključujući Strategiju aktivnosti i razvitka Pravosudne akademije kao javne ustanove iz 2011. godine te Strategiju razvitka Pravosudne akademije za razdoblje 2011.-2015. godine, omogućuje se trajni razvoj Pravosudne akademije. S ciljem pripreme hrvatskog pravosuđa za učinkovito djelovanje u Europskoj uniji, Pravosudna akademija je u prosincu 2010. godine izradila i donijela Program stalnog stručnog usavršavanja vježbenika, savjetnika i pravosudnih dužnosnika za 2011. godinu, stavljajući osobit naglasak na izobrazbu o pitanjima vezanim uz Europsku uniju i njezinu pravnu stečevinu.

U siječnju 2011. godine potpisan je ugovor za projekt IPA 2008 TAF "Potpora osnivanju Državne škole za pravosudne dužnosnike." Obvezne zadaće na temelju ovoga programa su priprema analize postojećega pravnog okvira koji uređuje Državnu školu za pravosudne dužnosnike, preporuke za njeno poboljšanje, poboljšanje institucionalnog ustroja Državne škole za pravosudne dužnosnike unutar Pravosudne akademije i priprema daljnjih programa izobrazbe.

III. UČINKOVITOST PRAVOSUDA

Republika Hrvatska je poboljšala učinkovitost pravosuđa što se očituje kroz smanjenje broja neriješenih predmeta, uvođenjem odgovarajuće informatičke tehnologije, te brojnim drugim mjerama, poduzetima kako bi se riješilo ovo pitanje. Aktivnosti Republike Hrvatske za poboljšanje učinkovitosti pravosuđa definirane su Akcijskim planom uz Strategiju reforme pravosuđa, donesenim 2006. godine, koji je revidiran 2008. i 2010. godine.

Neriješeni predmeti (ukupno)

Republika Hrvatska posebnu pozornost posvećuje rješavanju problema preopterećenih sudova i neriješenih predmeta. Kao rezultat sveobuhvatnih mjera provedenih tijekom proteklih šest godina broj neriješenih predmeta smanjen je za više od 50% (sa 1.640.182, 2004. godine, na 781.323, na kraju I. kvartala 2011. godine).

NERIJEŠENI PREDMETI							
2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	I. kvartal 2011.
1640 182	1501 251	1032 305	969 100	886 872	795 722	785 561	781 323

Do 2010. godine, broj neriješenih predmeta se smanjio na manje od polovice broja novih predmeta primljenih te godine. Dodatno, od 2005. godine hrvatski su sudovi godišnje rješavali više predmeta nego što su ih primila. Ovakva kretanja pokazuju snažnu naznaku da će se broj neriješenih predmeta i dalje smanjivati. Postignuti napredak je u velikoj mjeri rezultat sustava mjera koje je Hrvatska uvela kako bi održala ravnotežu između novih predmeta i riješenih predmeta, smanjila priljev predmeta i smanjila zaostatke, osobito predmeta starijih od tri godine.

Važno je naglasiti da je zbog utjecaja ekonomske krize došlo do značajnog povećanja predmeta na sudovima. Tako su u I. kvartalu 2011. godine u odnosu na isto razdoblje 2010. godine, na općinskim sudovima ukupno primljena 47.004 parnična predmeta ili 49,5% više. Važno je napomenuti da je ukupni broj neriješenih predmeta na općinskim sudovima uspoređujući ova dva razdoblja, smanjen za 4,6%. Na trgovačkim sudovima povećan je priljev trgovačkih sporova za 43% i iznosi 8.101 predmet. Priljev predmeta stečajeva i likvidacija povećan je za 147%. Ovako značajan priljev predmeta rezultirao je i povećanjem broja neriješenih predmeta na trgovačkim sudovima za 35,7 %. Na županijskim sudovima u prvom tromjesječju 2011. godine došlo je do povećanja priljeva predmeta istrage za 10,6% i Kaznenih predmeta I. stupnja za 6%, dok je kod ostalih vrsta predmeta smanjen priljev (građanski drugi stupanj za 9%, kazneno drugi stupanj za 9,5%). Sveukupno je na županijskim sudovima, uspoređujući navedena dva razdoblja, broj neriješenih predmeta smanjen za 1,1 %.

Uz kontinuirano smanjenje broja predmeta i pozitivni trend rješavanja više predmeta nego ih se zaprimi tijekom jedne godine, za ukupno smanjenje sudskih predmeta, važno je i kontinuirano kvalitativno poboljšanje rada sudova. Takvo kvalitativno poboljšanje je rezultat unaprjeđenja procesnih rješenja te podizanja kvalitete stručnog znanja sudaca i sudskih

savjetnika, što je postignuto prvenstveno kroz edukativne aktivnosti Pravosudne akademije. Ministarstvo pravosuđa je izradilo analizu odluka drugostupanjskih sudova u građanskim i kaznenim predmetima za 2008., 2009. i 2010. godinu iz koje je vidljivo kontinuirano poboljšanje rada sudova.

Građanski predmeti			
Odluke prvog stupnja su:	2008.	2009.	2010.
potvrđene	60%	63%	65,5%
revidirane	8%	9%	9,5%
remisorno vraćene ³	9%	6%	4,5%
ukinute	22%	20%	18,5%
predmet riješen na drugačiji način	1%	2%	2%

Kazneni predmeti			
Odluke prvog stupnja su:	2008.	2009.	2010.
potvrđene	60%	60,5%	61,5%
revidirane	11,5%	11%	12%
ukinute	22%	23%	21,5%
zastara	1,5%	1,5%	1%
predmet riješen na drugačiji način	5%	4%	4%

Neriješeni predmeti stariji od tri godine

Od svih neriješenih predmeta, oni koji su stariji od tri godine određeni su kao prioritetni za rješavanje. Analizom problema primijećeno je da samo određeni sudovi imaju problema s neriješenim predmetima. Takvi sudovi su identificirani, te je u svibnju 2010. godine Vlada Republike Hrvatske usvojila Akcijski plan za rješavanje starih predmeta na Općinskom građanskom sudu u Zagrebu, Općinskom sudu u Splitu i trgovačkim sudovima. Među mjerama koje su predviđene Akcijskim planom, naglasak je stavljen na administrativno jačanje ljudskih resursa na identificiranim sudovima. Sukladno toj mjeri, početkom 2011. godine odgovarajuće je povećan broj sudaca i administrativnog osoblja⁴. Očekuje se da će ova mjera tijekom 2011. godine polučiti značajne rezultate u smanjenju broja predmeta.

³ Remisorno vraćanje predmeta na prvostupanjski sud zbog manjih, obično tehničkih nedostataka odluke ili spisa predmeta koje je potrebno otkloniti ili nadopuniti kako bi drugostupanjski sud po žalbi mogao meritorno preispitati pravilnost i zakonitost provedenog postupka i pobijane odluke pravostupanjskog suda.

⁴ Na Općinskom građanskom sudu u Zagrebu imenovano je 9 sudaca te je zaposleno 25 sudskih savjetnika, 35 zapisničara i 15 upisničara. Na Općinskom sudu u Splitu imenovano je 5 sudaca te zaposleno 10 sudskih savjetnika, 13 službenika u zemljišne knjige, 30 zapisničara i 10 upisničara. Nadalje, na Trgovačkom sudu u Zagrebu imenovano je 12 sudaca te zaposleno 4 sudska savjetnika, 13 zapisničara i 13 upisničara i službenika u sudskom registru. U odnosu na sudove višeg stupnja, na Županijskom sudu u Zagrebu, zaposleno je 9 sudskih savjetnika, a 8 je sudaca imenovano na Visokom trgovačkom sudu Republike Hrvatske.

STARI GRAĐANSKI PREDMETI				
		STANJE NA 30.06.2010.	RIJEŠENO DO 31.03.2011.	POSTOTAK
ŽUPANIJSKI SUDOVI		17.415	5782	33%
OPĆINSKI SUDOVI	parnični	68.408	17.516	26%
	ovrhe	25.771	7648	30%
	ostavine	3.537	993	28%
	izvanparnični	2.273	912	40%
	ukupno općinski	99.989	27.609	27%
UKUPNO		117.404	32.581	28%

STARI KAZNENI PREDMETI			
	STANJE NA 30.06.2010.	RIJEŠENO DO 31.03.2011.	POSTOTAK
ŽUPANIJSKI SUDOVI	379	153	40%
OPĆINSKI SUDOVI	4542	2494	55%
UKUPNO	4921	2647	54%

STARI GRAĐANSKI PREDMETI			
	STANJE NA 30.06.2010.	RIJEŠENO DO 31.03.2011.	POSTOTAK
Općinski građanski sud u Zagrebu	44.519	10.475	24%
Općinski sud u Splitu	12.508	3.077	25%

Na temelju redovitih izvještaja, Vrhovni sud Republike Hrvatske i predsjednici viših sudova mogli su uočiti probleme na određenim sudovima, te poduzeti ili predložiti rješenja za uklanjanje problema. Poduzete mjere su usmjerene na reorganizaciju rada sudskih odjela, fizičko označavanje starih predmeta kao prioriternih, uvođenje obveze da suci podnose mjesečna izvješća o poduzetim aktivnostima kako bi se riješili stari predmeti, nadzor priljeva predmeta jedne vrste itd.

Kao značajna mjera za smanjenje broja starih predmeta pokazala se delegacija predmeta od strane Vrhovnog suda sa preopterećenih sudova na one manje opterećene. Broj prenesenih predmeta se povećao: u 2009. godini su 7.974 predmeta preneseno, dok je u 2010. godini preneseno 10.359 predmeta. Najviše predmeta je preneseno sa Općinskog građanskog suda u Zagrebu, Županijskog suda u Zagrebu i Općinskog suda u Splitu, na manje opterećene sudove. Navedenom mjerom ostvarena je uravnoteženija opterećenost, ali i iskorištenost pravosudnih kapaciteta.

Odredbe novog Zakona o kaznenom postupku (NN 76/09) i izmijenjenog Zakona o parničnom postupku (NN 84/08, 123/08) omogućuju sustavno ubrzanje postupaka te u konačnici optimalnije iskorištavanje ljudskih resursa. S obzirom na to da je većina pravosudnog sustava u Republici Hrvatskoj danas kompjuterizirana, moguće je sustavnije promatranje kretanja priljeva predmeta putem mjesečnih izvješća, što u konačnici omogućuje brzu reakciju sustava ukoliko se pojave problemi, kao što su primjerice kratkoročno povećanje priljeva na određenom sudu. Pravosudna akademija provodi edukativne aktivnosti za suce o organizaciji posla, upravljanju vremenom i sposobnostima za točno i sustavno upravljanjem procesom. Također je povećan broj radionica za suce u vezi s optimalnim korištenju procesnih mogućnosti.

Kao daljnju mjeru u svrhu smanjenja broja starih neriješenih predmeta, Vlada Republike Hrvatske donijela je dana 25. ožujka 2011. godine Odluku o davanju ovlasti općinskim sudovima za obustavu ovršnih postupaka te državnim odvjetništvima za povlačenje ovršnih prijedloga i tužbi radi naplate troškova kaznenog postupka u kojima je ovrha postala nemoguća ili se iz drugih razloga ne može provesti, a pojedinačni iznosi ne prelaze 1.000,00 kuna. Također, DORH je ovlašten povlačiti ovršne prijedloge i tužbe pred sudovima radi naplate spornih potraživanja Republike Hrvatske kod kojih pojedinačni iznosi ne prelaze 1.000,00 kuna, ako na temelju stanja spisa ocijene da će cijeli postupak, uključujući i naplatu, trajati nerazmjerno dugo, odnosno da je njegov dovršetak vezan uz nerazmjerne troškove.

Što se tiče rješavanja najstarijih građanskih predmeta Hrvatska ima cilj do kraja 2012. godine riješiti sve predmete starije od 10 godina kod kojih to procesne mogućnosti dopuštaju. Na isti način do kraja 2013. godine cilj je riješiti sve predmete starije od pet godina. U svrhu praćenja i pomoći u provedbi zadanih ciljeva Ministarstvo pravosuđa održava redovitu komunikaciju s predsjednicima sudova na kojima se nalaze takvi predmeti.

Ovrha

Reforma ovršnog sustava započeta je 2005. godine davanjem ovlasti javnim bilježnicima da donose rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave. Na taj su način u određenoj mjeri rasterećeni sudovi.

U svrhu daljnjeg poboljšanja postojećeg sustava ovrhe uspostavljen je novi zakonodavni okvir. Novi okvir je uspostavljen putem nekoliko novih zakona: Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, donesenog u srpnju 2010. godine (NN 91/10), koji je stupio na snagu 1. siječnja 2011. godine; novog Ovršnog zakona koji je donesen u studenom 2010. godine (NN 139/10), a djelomično je stupio na snagu 1. siječnja 2011. godine, dok će neke odredbe stupiti na snagu 1. siječnja 2012. godine, te Zakona o javnim ovršiteljima, donesenog u studenom 2010. godine (NN 139/10), koji će u cijelosti stupiti na snagu 1. siječnja 2012. godine, kada budu ispunjeni svi nužni operativni preduvjeti.

Prema odredbama Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, ovrhu na novčanim sredstvima od 1. siječnja 2011. provode Financijska agencija (FINA), Hrvatska narodna banka, i banke. U prvom mjesecu primjene Zakona, učinkovitost procesa te vrste ovrhe znatno se povećala. U siječnju 2011., FINA je obradila 24.987 nove osnove za plaćanje, od kojih je njih 19.822 (ukupni iznos od 1.5 mlrd kuna) u potpunosti ili djelomično izvršeno. Dodatnih 5.165 naloga vraćeno je ovrhovoditeljima nakon uočenih nedostataka.

Novi Ovršni zakon i Zakon o javnim ovršiteljima uvode potpuno novi sustav provedbe ovršnih postupaka, prenoseći nadležnost sa sudova na javne ovršitelje.

Neke odredbe Ovršnog zakona koje su stupile na snagu 1. siječnja 2011. unaprijedit će ovrhu, te smanjiti broj ovršnih predmeta prije uvođenja javnih ovršitelja u siječnju 2012. To razumijeva i odredbe o zadržavanju motornog vozila, što omogućava lakšu i učinkovitiju provedbu ovrhe nad motornim vozilima (motorna vozila su najčešći predmeti ovrhe nad pokretninama). Druga odredba omogućuje okončanje svih postupaka pokrenutih prije 1996., osim ako ovrhovoditelj ne nastavi postupak. Očekuje se da će se tom odredbom riješiti stari ovršni predmeti i dodatno rasteretiti sudovi.

Zakon o javnim ovršiteljima napušta prijašnji model sudske ovrhe i u većini predmeta prenosi nadležnost na javne ovršitelje. U nadležnosti sudova ostat će samo ovrha radi predaje djeteta roditelju i ovrha radi ostvarivanja susreta i druženja roditelja s djetetom, te određivanje ovrhe na temelju odluke stranog suda, domaćeg ili stranog arbitražnog pravorijeka ili kada je Ovršnim ili drugim zakonom propisano da ovrhu određuje sud. Svi pripremni koraci za uvođenje sustava javnih ovršitelja 2012. godine su u tijeku, uključujući i zaposlenje dvaju djelatnika tima u Odjelu za propise ovršnog prava u Ministarstvu pravosuđa. Do kraja drugog tromjesečja 2011. godine bit će spremni ispiti za javne ovršitelje, te će početi imenovanje javnih ovršitelja. U tijeku je i osnivanje odgovarajuće Komore, kao i poduzimanje drugih potrebnih mjera.

Alternativno rješavanje sporova

Mirenje je važan način alternativnog rješavanja sporova i u proteklim je godinama Republika Hrvatska poduzela značajne mjere u svrhu stvaranja zakonodavnog okvira koji jača sustav mirenja. Mirenje na sudovima uvedeno je na sve općinske, županijske i trgovačke sudove kao i na Visoki trgovački sud, te se može provoditi u svim fazama postupka, uključujući i žalbeni postupak. Mirenje izvan suda može se provoditi u sedam osnovanih centara za mirenje, kao i izvan osnovanih centara, od strane odabranog izmiritelja.

Projekt "Jačanje mirenja kao načina alternativnog rješavanja sporova" koji je uspješno dovršen u studenom 2009. godine, donio je mnoga poboljšanja u odnosu na proces mirenja u Hrvatskoj. Kao rezultat toga projekta donesen je Pravilnik o registru izmiritelja i standardima za akreditiranje institucija za mirenje i izmiritelja te je osnovano Povjerenstvo za alternativno rješavanje sporova. Povjerenstvo je neovisno savjetodavno tijelo koje ima 11 članova (predstavnike pravosuđa i mjerodavnih dionika) nadležno za praćenje provedbe i razvoj sustava alternativnog rješavanja sporova. Povjerenstvo je u studenom 2009. godine donijelo Etički kodeks za izmiritelje. Kao dio Projekta organizirane su razne vrste izobrazbe, osnovan je registar izmiritelja, izrađena je internetska stranica o mirenju, e-bilten i promotivni materijali o mirenju.

Nakon tog je Projekta nastavljeno obrazovanje i izobrazba za izmiritelje koje provodi Pravosudna akademija. Također je, u listopadu 2010. godine Hrvatska obrtnička komora organizirala, pod pokroviteljstvom Ministarstva pravosuđa, prvu međunarodnu konferenciju "ADR - mogućnosti suradnje između pravosuđa i gospodarskog sektora" kojoj je cilj bio povećati svijest opće i profesionalne javnosti o mogućnostima alternativnog rješavanja sporova kroz suradnju pravosuđa i gospodarskog sektora.

U siječnju 2011. godine donesen je novi Zakon o mirenju (NN 18/11), s ciljem daljnjeg poboljšanja i promicanja mirenja kao alternativnoga rješavanja sporova i usklađivanja s novom Direktivom 2008/52/EZ Europskog parlamenta i Vijeća, od 21. svibnja 2008. godine, o određenim vidovima mirenja u građanskim i trgovačkim stvarima.

Konačno, izmjenama i dopunama Zakona o sudskim pristojbama koje je usvojila Vlada 14. travnja 2011. godine i uputila u Hrvatski sabor stimulira se jačanje segmenta mirenja kroz ukidanje pristojbi za sklapanje sudske nagodbe.

Informatizacija pravosuđa

U svrhu povećanja učinkovitosti pravosuđa i osuvremenjivanja sudske uprave, Hrvatska promiče uvođenje suvremene informacijske tehnologije u pravosuđe. Na sudove se uvodi Integrirani sustav upravljanja predmetima (*Integrated Case Management System - ICMS*) pod nazivom e-Spis. ICMS daje elektronski sudski upisnik, vrši nasumično dodjeljivanje predmeta u rad i omogućuje praćenje kretanja predmeta kroz sudski postupak. U državna odvjetništva u tijeku je uvođenje sustava praćenja predmeta (Case Tracking System - CTS), koji ima slične karakteristike kao ICMS.

E-Spis je do kraja 2010. godine uveden na sve županijske i trgovačke sudove, Vrhovni sud Republike Hrvatske i Visoki trgovački sud te na 33 općinska suda. Očekuje se uvođenje navedenog sustava na preostale općinske sudove do kraja 2011., nakon instalacije LAN i WAN mreža i nabave dodatne informatičke opreme. Uvođenje ovih dvaju sustava financira se iz sredstava zajma Svjetske banke i EU fondova. Nadalje kroz projekt Svjetske banke provest će se unaprjeđenje obaju sustava kao i njihovo međusobno povezivanje.

Pored razvoja i uvođenja operativnih informacijskih sustava kojima se povećava učinkovitost i transparentnost pravosuđa u cjelini, Projektom potpore pravosudnom sustavu Svjetske banke omogućit će se obnavljanje temeljne informatičke infrastrukture kroz opremanje sudova i državnih odvjetništava osobnim računalima, serverima i pisačima. Republika Hrvatska će kroz navedeni Projekt potpore pravosudnom sektoru nabaviti ukupno 1.550 računala s popratnom računalnom opremom (serveri, pisači, i dr.).

Svi sudovi koji su u skladu sa Sudskom poslovnikom (NN 158/09) uveli e-Spis imaju nasumičnu dodjelu predmeta u rad, a ostali imaju sustav ručne nasumične dodjele predmeta u rad. Vezano uz ICMS, Projekt usklađivanja statističkih sustava je pokrenut u svrhu uspostave jedinstvenog, sveobuhvatnog sustava za statistički nadzor predmeta na sudovima, kao i da bi ti podaci bili dostupni svim relevantnim osobama. Kako su statistički podaci sa raznih sudova standardizirani u uneseni u ICMS, definirani statistički izvještaji se objavljuju na intranetu pravosuđa i dostupni su svim ovlaštenim korisnicima. Projekt će biti završen nakon što ICMS bude uveden na sve sudove.

Racionalizacija i infrastruktura

Racionalizacija mreže sudova i državnih odvjetništava daljnja je prioritetna inicijativa za poboljšanje učinkovitosti pravosuđa. U skladu sa usvojenim zakonodavnim okvirom, funkcionalna racionalizacija sudske mreže u Hrvatskoj rezultirala je smanjenjem cjelokupne mreže sudova do kraja 2010. godine za oko 40%.

RACIONALIZACIJA – PRIKAZ SMANJENJA BROJA SUDOVA			
VRSTA SUDA	PRIJE RACIONALIZACIJE	POSLIJE RACIONALIZACIJE	POSTOTAK SMANJENJA
Općinski sudovi	108	67	38%
Prekršajni sudovi	114	63	45%
Županijski sudovi	21	15	29%
Trgovački sudovi	13	7	46%

Funkcionalnu racionalizaciju sudačke mreže prati i fizičko spajanje sudova sukladno utvrđenoj dinamici spajanja sudova, koja će završiti do kraja 2019. godine. Do svibnja 2011. godine tako je fizički spojeno 18 bivših općinskih sudova s 13 općinskih sudova dok je šest bivših prekršajnih sudova spojeno sa šest prekršajnih sudova. Do sada primijećene koristi fizičke racionalizacije su povećanje specijalizacije u radu, poboljšanje organizacije i učinkovitosti rada te smanjenje troškova.

Mreža državnih odvjetništava funkcionalno je smanjena za 24%. Do sada je spojeno pet bivših općinskih državnih odvjetništava s pet općinskih državnih odvjetništava.

Povećano ulaganje u infrastrukturu pravosudnih tijela vrlo je bitno za postizanje učinkovitosti i profesionalizma pravosuđa, osobito u kontekstu fizičkog spajanja sudova. Koristeći sredstva državnog proračuna, sredstva EU-a i zajam Svjetske banke, Hrvatska rekonstruira i prilagođava sudove i državna odvjetništva diljem zemlje.

Navedena unaprjeđenja se rukovode Planom kratkoročnih, srednjoročnih i dugoročnih ulaganja u infrastrukturu pravosudne mreže u Republici Hrvatskoj kojeg je usvojilo Ministarstvo pravosuđa, a koji obuhvaća razdoblje od 2011. do 2019. godine. Plan određuje prioritete ulaganja na temelju jasnih kriterija, uključujući trenutačno stanje infrastrukture pojedinih tijela; status suda – nadležnost; dodatne funkcije koje sud obavlja, npr. - uskočki sudovi, regionalni centri Pravosudne akademije i centri za zaštitu žrtava; pitanje je li ulaganje u infrastrukturu preduvjet za fizičko spajanje sudova; do sada prikupljena dokumentacija i broj sudova/pravosudnih tijela na istoj lokaciji.

Zakon o Kaznenom postupku i Zakon o parničnom postupku

Od Zakona o kaznenom postupku i Zakona o parničnom postupku, usvojenih 2008. godine, očekuje se da ubrzaju procesuiranje predmeta na sudovima.

Zakon o kaznenom postupku- 2008 (NN 152/08 i 76/09 – pročišćeni tekst))

Novi Zakon o kaznenom postupku primjenjuje se od 1. srpnja 2009.godine u odnosu na kaznena djela u nadležnosti Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala

(USKOK), a 1. rujna 2011. godine stupa na snagu u odnosu na sva kaznena djela. Iskustvo USKOK-a u provedbi postupaka prema novom Zakonu pokazuje da te odredbe omogućuju brže zaključenje istraga, te učinkovitije prikupljanje dokaza. Pogotovo je skraćen istražni postupak, a u slučajevima gdje je osumnjičenik u istražnom zatvoru, kratki rokovi određeni Zakonom obvezuju na brže procesuiranje. Osim toga, prikuplja se više dokaza nego po starom modelu.

Godine 2010. nastavilo se s provođenjem radionica o primjeni novog Zakona o kaznenom postupku, a do svibnja 2011. godine izobrazbu su prošli svi državni odvjetnici, suci i policijski službenici koji će raditi na primjeni novog ZKP-a.

Zakon o parničnom postupku - 2008 (NN 84/08, te ispravak NN 123/08)

Prema izmjenama Zakona o parničnom postupku iz 2008. godine, izvršene su izmjene u prvostupanjskom i drugostupanjskom postupku radi ubrzanja postupanja i povećanja učinkovitosti.

Izmjenama je olakšana valjana dostava pismena. To je rezultiralo smanjenjem mogućnosti zlouporabe procesnih prava, te skraćenjem postupka.

Promjene u drugostupanjskom postupku su povećale mogućnost da drugostupanjski sudovi izmijene prvostupanjske odluke, umjesto da ih ukidaju i vraćaju prvom stupnju na ponovno rješavanje. Isto tako uvedena je mogućnost održavanja rasprave pred drugostupanjskim sudovima prilikom rješavanja žalbi. Kao rezultat, broj ukinutih odluka smanjen je a broj izmijenjenih odluka je porastao.

UKINUTE ODLUKE U DRUGOSTUPANJSKOM POSTUPKU – ŽUPANIJSKI SUDOVA		
2008	2009	2010
14,607	13,498	12,522
IZMIJENJENE ODLUKE U DRUGOSTUPANJSKOM POSTUPKU – ŽUPANIJSKI SUDOVI		
5,381	5,881	6,373

Izmjene ZPP-a iz 2008. godine također su povećale broj nagodbi u slučajevima gdje je Republika Hrvatska jedna od stranaka u postupku. Izmjene stavljaju Republiku Hrvatsku u ravnopravan položaj s drugim strankama kad je riječ o obvezama prije podnošenje tužbe. To u konačnici obvezuje Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, koji zastupa Republiku Hrvatsku, da predloži nagodbu protivnoj stranci prije započinjanja postupka. Prije izmjena iz 2008. godine, ta se obveza ticala samo druge stranke. Tijekom 2009. i 2010., taj je mehanizam rezultirao ukupnim brojem od 2,681 izvansudskih nagodbi.

Osim toga, nove izmjene Zakona o parničnom postupku koje su usvojene na Vladi RH 14. travnja 2011. godine uvode čitav niz izmjena u svrhu daljnjeg poboljšanja učinkovitosti parničnog postupka i ubrzanja postupka poput mogućnosti da se umjesto stenograma koristi audio zapis na raspravama; izmjene odredaba o reviziji kako bi se ubrzali postupci pred Vrhovnim sudom; poboljšanje sustava dostave pismena kao i usklađivanje odredaba o troškovima postupka te odvjetničkih nagrada sa Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći.

Nadalje, izmjene i dopune Zakona o sudskim pristojbama koje je Vlada usvojila 14. travnja 2011. imaju svrhu poboljšanja plaćanja i izračuna troškova, te dodatnog rasterećenja sudaca i sudskih savjetnika; usklađivanja s drugim zakonima, poglavito sa Zakonom o parničnom postupku, Zakonom o besplatnoj pravnoj pomoći, te Zakonom o javnim ovršiteljima; te promjene sudskih pristojbi u svrhu onemogućavanja nepotrebnih parničnih postupaka.

Pravosudna inspekcija

Ministarstvo pravosuđa je uspostavilo učinkovit sustav nadzora nad radom sudova i državnih odvjetništava, kao dio svojih napora da modernizira pravosuđe i poveća učinkovitost. Sustav pravosudne inspekcije temelji se na Zakonu o sudovima i Zakonu o državnom odvjetništvu.

Pravosudna inspekcija je unutar nadležnosti Sektora Ministarstva pravosuđa u kojemu se tri odjela bave nadzorom pravosudnih tijela: Odjel za nadzor pravosudne uprave u pravosudnim tijelima, Odjel za nadzor nad materijalnim i financijskim poslovanjem pravosudnih tijela i Odjel za predstavke i pritužbe.

U Sektoru radi osam pravosudnih inspektora (jedan sudac sa županijskog suda, šest sudaca s općinskih sudova i jedan sudac s prekršajnog suda) koji prate rad sudova i državnih odvjetništava. Pravosudni inspektori svake godine predlažu program inspekcije s mjerama koje treba poduzeti na sudovima za njihov bolji i učinkovitiji rad.

IV. POSTUPANJE U DOMAĆIM PREDMETIMA RATNIH ZLOČINA

Hrvatska je poboljšala postupanje u domaćim predmetima ratnih zločina raznim inicijativama i programima. Analiza ostvarenih rezultata (*track record*) u rješavanju tih predmeta dokazuje nepristranost istrage i procesuiranja. Uspostavljen je učinkovit strateški okvir, kao i operativna struktura i usluge potpore nužne za djelotvorno istraživanje i procesuiranje još neistraženih ili neprocesuiranih ratnih zločina. Ovaj samoodrživ sustav jamči buduće dugoročne napore svih nadležnih tijela u svim regijama unutar Hrvatske, usmjerene prema učinkovitom procesuiranju svih počinitelja ratnih zločina i njihovih nadređenih, bez obzira na njihovu pripadnost.

Dosadašnji rezultati (*track record*) i revizija *in absentia* predmeta

Baza podataka ratnih zločina Državnog odvjetništva Republike Hrvatske (DORH) bila je polazište za analizu ostvarenih rezultata (*track record*-a) u istraživanju i procesuiranju ratnih zločina. Ova baza podataka sadrži podatke o svim poznatim ratnim zločinima, njih ukupno 490, od kojih 179 još nije procesuirano. Analiza podataka pokazuje da je 393 od ukupno poznatih slučajeva ratnih zločina (80%) počinila Jugoslavenska narodna armija (JNA) ili dijelovi vojnih ili paravojnih formacija utemeljeni od strane tzv. „SAO“ Krajine (Srpska autonomna oblast – Krajina), 86 slučajeva (18%) od strane Hrvatske vojske ili policije, dva (manje od 1%) od strane članova tzv. Narodne obrane Autonomne pokrajine zapadne Bosne, i još sedam (1, 4%) od strane do sada neidentificiranih postrojbi.

Daljnja analiza svih do sada poduzetih aktivnosti, pokazuje da je Hrvatska uspjela osigurati nepristrano procesuiranje svih ratnih zločina od strane nezavisnih pravosudnih tijela. Statistike Ministarstva unutarnjih poslova, DORH-a i Ministarstva pravosuđa pokazuju

dosljednost postupanja, bez obzira na počiniteljevu pripadnost (vojnoj grupaciji), u svim prijavljenim, istraženim i procesuiranim predmetima.

Tablica 1 PRIJAVE KAZNENIH DJELA PODNIJETE OD 2006. DO 1. PROSINCA 2010 (Ministarstvo unutarnjih poslova)						
	BROJ PRIJAVA PROTIV NEPOZNATIH POČINTELJA KAZNENIH DJELA (%)		BROJ PRIJAVA PROTIV POZNATIH POČINTELJA KAZNENIH DJELA(%)		BROJ PRIJAVLJENIH OSOBA (%)	
Tijela JNA/ tzv. Vojske SAO KRAJINE	59	81%	61	81%	156	78.%
Hrvatska vojska/policija	14	19%	14	19%	44	22%
UKUPNO:	73	100%	75	100%	200	100%

Tablica 2 PODIGNUTE OPTUŽNICE 2006. – 2010. PREMA PRIPADNOSTI OPTUŽENIKA VOJNOJ GRUPACIJI (DO)								
	2006	2007	2008	2009	2010	UKUPNO	%	
Broj optužnica	15	15	20	18	21	89		
Broj optuženih	75	38	64	52	66	295	100.00%	
od kojih pripadnika								
Tijela JNA/ tzv. Vojske „SAO KRAJINE“	66	31	49	49	48	243	82.37%	
Hrvatska vojska/policija	9	7	13	3	18	50	16.95%	
Nezavisna pokrajina Zapadna Bosna			2			2	0.68%	

Tablica 3. PRESUDE DONESENE U PROCESIMA PROTIV RATNIH ZLOČINA OD 2005. DO 2009. PREMA PRIPADNIŠTVU OPTUŽENIKA (MINISTARSTVO PRAVOSUĐA)											
	BROJ PRESUDA	BROJ OSOBA (%)		PROCESUIRANO U NAZOČNOSTI OPTUŽENIH				SUĐENO IN ABSENTIA (%)		OSLOBOĐEN O OPTUŽBE (%)	
				UKUPNO (%)		PROGLAŠEN O KRIVIMA (%)					
Tijela JNA/tzv. Vojske „SAO Krajine“	73	148	75.90 %	83	66.94 %	47	58.02%	65	91.55 %	9	81.82%
HV/policija	15	47	24.10 %	41	33.06 %	34	41.98%	6	8.45%	2	18.18%
UKUPNO	88	195		124		81		71		11	100%

Kako bi se odredili jasni i objektivni kriteriji za procesuiranje ratnih zločina, DORH je 2008. godine utvrdio standarde za postupanje u tim slučajevima. Uz standarde donesen je i Naputak za procjenu opravdanosti u kaznenim predmetima u odnosu na postojeće predmete i procjene osnovanosti pokretanja takvih postupaka u budućnosti. Uslijedilo je potpuno preispitivanje svih predmeta ratnih zločina primjenom jednoobraznih standarda, kako u prethodnom postupku, tako i u raspravnoj fazi, što je rezultiralo konsolidiranjem i fokusiranjem aktivnosti DORH-a. Osim toga, Hrvatska je provela Akcijski plan za pregled *in absentia* predmeta, koji je donesen zbog propusta u prethodnim postupanjima u suđenjima za ratne zločine. Konačni cilj je postići unaprjeđivanje standarda procesuiranja i njihovo usklađivanje s europskom praksom.

Izmjene Zakona o kaznenom postupku iz 2009. godine omogućuju obnovu kaznenih postupaka čak i u odsutnosti počinitelja. Slijedom ovih izmjena, u kombinaciji s navedenim Naputcima, do kraja 2010. godine DORH je podnio zahtjeve za obnovom postupka za 94 osobe u odsutnosti, od ukupno 464 osobe osuđene *in absentia*. Od toga su u fazu istrage vraćena 34 postupka, a 44 u fazu glavne rasprave. Čeka se odluka sudova u preostalim 16 slučajeva.

Te su akcije uzrokovale značajno smanjenje pravomoćnih presuda donesenih *in absentia*. Iako se revizija slučajeva *in absentia* smatra završenom, DORH će i dalje podnositi zahtjeve za obnovu postupaka ako za to bude postojala osnova.

Infrastruktura i podrška

Poduzete su mnoge konkretne mjere kako bi se osigurao integritet i učinkovitost kaznenog postupka i ojačao dokazni postupak. Zakon o primjeni Statuta Međunarodnog kaznenog suda i progona za kaznena djela protiv međunarodnog ratnog i humanitarnog prava iz 2003. godine (NN 175/03) omogućuje da županijski sudovi u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu koji nemaju

teritorijalnu nadležnost u predmetima ratnih zločina, budu u konačnici nadležni umjesto redovito teritorijalno nadležnih lokalnih županijskih sudova.

Intenzivirana je primjena članka 12. toga Zakona, koji je dao DORH-u mogućnost zatražiti premještanja predmeta kako bi se izbjegle pritužbe o pristranosti, mogući pritisci lokalne zajednice, te kako bi se podigla kvaliteta postupaka. Od 2005. godine do kraja 2010. godine, DORH je zatražio premještanje 10 predmeta u odnosu na 15 poznatih okrivljenika i četiri nepoznata počinitelja. Tijekom 2011. zatraženo je premještanje za ukupno 13 predmeta, u odnosu na 19 poznatih okrivljenika i osam nepoznatih počinitelja. Vrhovni sud Republike Hrvatske do sada nije odbio niti jedan zahtjev za premještanje predmeta podnesen od strane DORH-a. DORH dalje ima obvezu istraživati pritužbe o pristranosti ili bilo koje probleme na lokalnim sudovima i zatražiti premještanje.

Daljnje mjere su uvedene kako bi se unaprijedili pozitivni učinci korištenja četiri specijalizirana suda. Sudski poslovnik je izmijenjen u ožujku 2011. godine, te su osnovani specijalizirani odjeli za ratne zločine na četiri spomenuta suda. Odjeli su odgovarajuće kadrovski popunjeni. Nadalje, osnovani su specijalizirani odjeli za ratne zločine u županijskim državnim odvjetništvima koji se nalaze u sjedištima četiri specijalizirana suda (Zagreb, Osijek, Rijeka i Split). Osim državnih odvjetnika i zamjenika s ova četiri državna odvjetništva,iskusni zamjenici iz drugih županijskih državnih odvjetništva upućeni su na rad u te odjele. Za rad na tim prioritetima određeno je ukupno 60 državnih odvjetnika, zamjenika i savjetnika. DORH ima posebnu proračunsku liniju za postupanje u predmetnim ratnih zločina .

Tablica 4. KADROVSKO POPUNJAVANJE SPECIJALIZIRANIH ODJELA ZA RATNE ZLOČINE					
	Zagreb	Rijeka	Osijek	Split	Ukupno
Istražni suci	6	4	3	3	16
Raspravni suci	11	9	10	8	38

Snaga tih specijaliziranih sudova za ratne zločine dodatno je ojačana Izmjenama Zakona koje je Hrvatski sabor usvojio 6. svibnja 2011. godine, a koje propisuju da će četiri specijalizirana suda imati isključivu nadležnost u svim novim predmetima ratnih zločina. Novim predmetima smatraju se svi oni u kojima će, nakon stupanja na snagu navedenih izmjena, biti doneseno rješenje o otvaranju sudske istrage. Predmeti za koje je pokrenut kazneni postupak do stupanja na snagu zakonodavnih izmjena dovršit će se pred sudovima na kojima u započeti, uz zadržavanje mogućnosti da se i njih delegira na specijalizirane sudove, ukoliko se ocijeni da je to potrebno. Pojačano korištenje specijaliziranih sudova za ratne zločine ima snažan i pozitivan učinak na pitanje regionalne neujednačenosti u istraživanju i procesuiranju ratnih zločina.

Kako bi se osigurala puna i pravilna uporaba dokaza koje su pribavila tijela MKSJ-a u postupcima ratnih zločina pred hrvatskim sudovima, spomenute izmjene propisuju da će dokazi pribavljeni od strane MKSJ-a biti izravno dopušteni u kaznenim postupcima u Hrvatskoj, što će dodatno unaprijediti učinkovitost postupanja u predmetima ratnih zločina.

Hrvatska je poduzela odgovarajuće mjere kako bi opremila sudove potrebnom opremom za saslušanja putem „video-link“ veze. Mjere su uslijedile nakon ratifikacije Drugog dodatnog protokola Europskoj konvenciji o uzajamnoj pomoći u kaznenim djelima iz 2007. i imaju cilj olakšati prikupljanje dokaza u Hrvatskoj. Provedene su odgovarajuće obuke i aktivnosti za promicanje korištenja „video-link“ tehnologije na saslušanjima. Ovo je rezultiralo sa redovitim korištenjem video-link svjedočenja na hrvatskim sudovima i u postupcima za ratne zločine, te omogućilo korištenje svjedoka iz cijelog svijeta. Zaštita svjedoka i žrtava još je jedan kritični element napora Hrvatske u smislu poboljšanja infrastrukture i podrške, vezano uz ratne zločine. Sustav podrške svjedocima i žrtvama zločina razvijen je, i poduzete su konkretne mjere s osobitim naglaskom na zaštitu svjedoka i sprječavanje zastrašivanja svjedoka. Izmjene Zakona o kaznenom postupku, koji je stupio na snagu 2009. godine, uz izmjene Kaznenog zakona, osiguravaju potpunu zaštitu cjelokupnih istražnih postupaka, vezano uza sve sudionike tih postupaka, kao i zakonsku zaštitu identiteta svih zaštićenih i ugroženih svjedoka. Tajnost podataka vezano uz svjedoke, također je ojačana izmjenama Zakona o tajnosti podataka i Zakonom o državnom odvjetništvu.

U Hrvatskoj je uveden sustav podrške svjedocima i žrtvama projektom koji je provelo Ministarstvo pravosuđa, u suradnji s Razvojnim programom Ujedinjenih naroda (UNDP). Sektor za podršku žrtvama i svjedocima pri MP-u i sedam regionalnih centara osnovanih u sklopu Projekta pri županijskim sudovima u Zagrebu, Osijeku, Vukovaru, Splitu, Rijeci, Sisku i Zadru potpuno su operativni i pružaju cjelovitu potporu svjedocima i žrtvama ratnih zločina i drugih teških zločina. Do kraja travnja 2011. godine, Sektor je proveo 1923 aktivnosti potopre, dok su regionalni centri dali potporu 1061 svjedoku i žrtvi slučajeva ratnih zločina (Dodatak 2 – Statistika podrške svjedocima i žrtvama).

Prikupljanje dokaza i analiza također su zavedeni u Bazu podataka za ratne zločine, koje je DORH stvorio tijekom 2008. godine.

Ona sadrži sistematizirane podatke o svim kaznenim djelima (jedan ili više slučajeva koji su logički, geografski i vremenski spojeni, uglavnom uključujući veći broj počinitelja i žrtava) koja su počinjena od 1991. godine pa nadalje, ali ne samo na hrvatskom teritoriju, već i na teritoriju drugih država na štetu hrvatskih građana. Baza podataka je opremljena odgovarajućim sustavima pretraživanja i pruža vezu između pojedinačnih kaznenih djela i zbirke svih raspoloživih dokaza i podataka o počiniteljima, žrtvama, materijalima iz predmeta, odlukama protiv poznatih i nepoznatih počinitelja, i alata za pretraživanje. Policija ima pristup bazi podataka za ratne zločine, kao i regionalni partneri putem sporazuma o suradnji.

Kako bi se poboljšala kvaliteta suđenja i osigurala adekvatna obrana optuženih osoba, Hrvatska odvjetnička komora i Ministarstvo pravosuđa organizirali su edukaciju odvjetnika i sastavili popis educiranih i iskusnih odvjetnika u obrani optuženih za ratne zločine. Popis je objavljen na internetskoj stranici Hrvatske odvjetničke komore, redovito se ažurira, te je dostavljen svim županijskim sudovima. Sukladno Sudskom poslovniku, predsjednici sudova su obvezni slijediti popis prilikom imenovanja branitelja.

Hrvatska radi i na obavljanju kvalitativne analize i praćenja prenošenja standarda MKSJ-a u postupanju u predmetima ratnih zločina u Hrvatskoj. Kako bi se to postiglo, Ministarstvo pravosuđa sudjeluje u projektu OSCE/ODIHR-e te je potpisalo Memorandum o razumijevanju kojim su administrativni kapaciteti Ministarstva pravosuđa od 1. veljače 2011.

ojačani sa tri osobe zadužene za obavljanje djelatnosti vezane uz praćenje domaćih suđenja ratnih zločina.

Regionalna i multilateralna suradnja

Hrvatska tradicionalno igra aktivnu i jednu od glavnih uloga u regionalnoj suradnji u vezi s pitanjima ratnih zločina. Suradnja se odvija na razini policije, državnih odvjetništava, kao i ministarstava pravosuđa u regiji, te međunarodnih tijela i nevladinih organizacija (NGO). Ta mreža omogućuje učinkovitu uzajamnu pomoć u svim fazama istrage, procesuiranja i provođenja presuda u predmetima ratnih zločina.

Ministarstvo pravosuđa ima ključnu ulogu u poslovima vezanim uz međunarodnu pravnu pomoć. Suradnja u regiji se nastavlja na osnovi Drugog dodatnog protokola uz Europsku konvenciju o uzajamnoj sudskoj pomoći u kaznenim stvarima od 2001. godine, koji se temelji na izravnoj suradnji pravosudnih tijela, i na novim oblicima suradnje, kao što su zajednički istražni timovi, i ispitivanja svjedoka i vještaka putem „video-linka“ i telefonske konferencijske veze.

DORH je inicirao i potpisao memorandume o suglasnosti sa sljedećim državnim odvjetništvima regije: Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo, Makedonija i Srbija. Ovo su sporazumi državnih odvjetništava o razmjeni informacija, dokumenata, obavijesti, literature i pravnih mišljenja, koji donose odlične rezultate u praksi, uključujući dnevni kontakt i godišnju Regionalnu konferenciju državnih odvjetnika.

Posebni sporazumi koji omogućuju procesuiranje počinitelja koji ne mogu biti izručeni, uključuju Sporazume o suradnji u procesuiranju počinitelja ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i zločina genocida, sklopljene s Uredom tužiteljstva za ratne zločine Republike Srbije i Vrhovnim državnim odvjetništvom Crne Gore. Dosad postignuti rezultati u provedbi ovih sporazuma sastoje se od razmjene podataka i dokumenta s Uredom u Srbiji u 26 predmeta koji uključuju 50 optuženih osoba, te Uredom državnog odvjetništva Crne Gore u odnosu na jedan predmet i šest osoba. U Srbiji ovo je rezultiralo otvaranjem istrage protiv 23 osobe i podizanjem optužnica protiv 19 osoba srpskog državljanstva za ratne zločine počinjene na teritoriju Republike Hrvatske protiv hrvatskih državljana. Trinaest osoba je osuđeno do sada, od kojih je pet pravomoćno, a jedan je oslobođen. U Crnoj Gori ovo je rezultiralo podizanjem optužnica protiv šest osoba.

Međunarodna policijska suradnja na području ratnih zločina provodi se putem Interpola. Ova suradnja se također obavlja na osnovi Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Srbije o policijskoj suradnji, Sporazuma između Vlade Republike Hrvatske i Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o policijskoj suradnji u borbi protiv prekograničnog kriminala, i Sporazuma o policijskoj suradnji između Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske i Ministarstva unutarnjih poslova Republike Crne Gore.

Na temelju uvjerenja da rješavanje pitanja nekažnjivosti ovisi o suradnji i uzajamnom povjerenju između nadležnih tijela susjednih zemalja, Hrvatska nastavlja s aktivnostima usmjerenima na jačanje bilateralne suradnje sa zemljama regije. Intenzivan dijalog se stalno održava sa predstavnicima Srbije i Bosne i Hercegovine.

Kao značajan dio tog dijaloga, održan je sastanak ministara pravosuđa Republike Hrvatske i Republike Srbije, 12. siječnja 2011. godine. Ministri su se složili oko različitih mjera, te je

postignut sporazum da će Srbija izmijeniti zakonodavstvo u odnosu na zakon o oprost. Prema tom sporazumu, Srbija će poduzeti potrebne korake za pružanje informacija u vezi novim mogućnostima koje pruža hrvatsko kazneno zakonodavstvo u pogledu obnove postupaka i presuda donesenih *in absentia*. Intenzivna suradnja na tehničkoj razini nastavljena je putem redovitih sastanaka predstavnika ministarstava pravosuđa i državnih odvjetništava dviju država.

Bilateralna suradnja na najvišoj razini o pitanjima procesuiranja ratnih zločina nastavljena je i između Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Uspješno je proveden Sporazum o izmjenama Sporazuma o uzajamnom izvršenju sudskih odluka u kaznenim predmetima između Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine, potpisan 10. veljače 2010. Izmjena omogućuje da obje države preuzmu izvršavanje pravomoćnih sudskih odluka druge države. Ovo je već rezultiralo potvrdom jedne pravomoćne presude Županijskog suda u Zagrebu u značajnijem predmetu ratnog zločina, gdje je osuđena osoba upućena na izdržavanje kazne zatvora u Zenici (Bosna i Hercegovina).

Osim bilateralne suradnje s vladama susjednih zemalja, Hrvatska usko surađuje i s međunarodnim tijelima i nevladinim organizacijama, u svrhu povećanja i revizije napora u istrazi te progonu slučajeva ratnih zločina. Kao primjer može se navesti duga povijest suradnje s OSCE-om, koji već dugo djeluje u Hrvatskoj i pomno nadzire predmete povezane s ratnim zločinima. Najviši dužnosnici OSCE-a i drugi međunarodni promatrači su tijekom 2008. i 2009. posjetili sve hrvatske sudove nadležne za ratne zločine i nazočili nekim raspravama, zaključujući kako će se „napredak sustava ratnih zločina u Hrvatskoj i dalje promatrati.“ Osim toga, Hrvatska je nastojala zadržati otvoren dijalog s nevladinim organizacijama, uključujući Amnesty International, kojima je u interesu promatranje ostvarivanja rezultata (*track recorda*) Hrvatske u tom području.

Strateški okvir i operativna struktura

Broj ratnih zločina koje još treba procesuirati – 179 od 490 registriranih ratnih zločina – zahtijeva od Hrvatske da ostane odlučna u istraživanju tih slučajeva i da ih sudski procesuirati, neovisno o etičkoj pripadnosti ili rangu počinitelja.

Detaljno i dugoročno planiranje od presudne je važnosti za uspjeh, a Hrvatska je stvorila novi strateški okvir poduprt potrebnom operativnom strukturom, u svrhu rješavanja problema neriješenih ratnih zločina koje još treba procesuirati. Okvir se oslanja na postignuća proteklih pet godina, ojačanu zakonsku i institucionalnu strukturu sustava, koja omogućava učinkovitiju istragu i progon ratnih zločina.

Ključni elementi strateškog okvira uključuju:

- 1) Pregled predmeta ratnih zločina u kojima su nepoznati izravni počinitelji ili osobe koje su izdavale naredbe (sastavio DORH u rujnu 2010. godine);
- 2) Strategija i Plan istrage i progona ratnih zločina počinjenih tijekom Domovinskog rata u Republici Hrvatskoj (1991. – 1995.), koji je izradilo Ministarstvo unutarnjih poslova u prosincu 2010. godine; i
- 3) Strategija za istraživanje i procesuiranje ratnih zločina počinjenih u razdoblju 1991. do 1995. godine, koju je usvojio ministar pravosuđa 11. veljače 2010. godine.

Kako bi provelo Strategiju, Ministarstvo unutarnjih poslova i DORH-a su koordinirali pripremu dvaju operativnih dokumenata – Provedbeni plan Ministarstva unutarnjih poslova

od 28. veljače 2011. i Operativni program Državnog odvjetništva RH od 4. ožujka 2011. godine.

Osim toga, nakon usvajanja Strategije u veljači 2011. godine, održavani su redoviti sastanci između ministra pravosuđa, DORH-a i Ravnateljstva policije u svrhu standardizacije i koordinacije aktivnosti povezanih s procesuiranjem ratnih zločina.

Ova suradnja je rezultirala zajedničkim Izvješćem o provedbi Strategije za istraživanje i procesuiranje ratnih zločina počinjenih u razdoblju 1991. do 1995. godine.

Vlada Republike Hrvatske je na sjednici 8. travnja 2011. godine Zaključkom podržala ovu Strategiju, prihvatila Izvješće o provedbi Strategije, naglasila daljnje korake koje treba poduzeti i zadužila sva nadležna tijela daljnjim obvezama, u svrhu provedbe Strategije. Vlada je navedenim Zaključkom ponovno potvrdila svoju snažnu predanost na ovom području.

Nadležne institucije su podnijele Vladi RH Drugo izvješće o provedbi Strategije kojim se izvješćuje o daljnjem postignutom napretku, o provedbi aktivnosti određenih Zaključkom Vlade RH od 8. travnja 2011. godine, te se daje detaljan pregled stanja prioriternih predmeta. Vlada RH je na sjednici 12. svibnja 2011. godine svojim Zaključkom prihvatila ovo Drugo izvješće te ponovno naglasila svoje inzistiranje na sustavnoj i dosljednoj provedbi Strategije.

Tijekom 2010. godine, MUP i DORH su usuglasili listu prioriteta u predmetima u kojima počinitelji još nisu otkriveni, te odredili prioritete predmete ratnih zločina na nacionalnoj i lokalnoj razini. Lista prioriteta je dostavljena Ravnateljstvu policije te služi operativnom usmjeravanju zajedničkih napora nadležnih županijskih državnih odvjetništava i policijskih uprava.

Od 127 zločina određenih prioriternima, osam je određeno kao prioritet na nacionalnom (državnom) nivou, dok ih je 119 određeno kao regionalni prioriteti. Uspostavljeni su koordinacijski timovi koji će zajedno surađivati u radu na otkrivanju, lociranju i procesuiranju, i to osam timova za nacionalne prioritete i 12 timova za regionalne prioritete.

U vezi osam prioriteta na nacionalnoj razini sukladno Strategiji i Planu MUP-a započeli su s radom timovi za kriminalističko istraživanje. Timovi broje ukupno 50 policijskih službenika. U timove su također određeni i državni odvjetnici i zamjenici i to njih 15. U prioritetima na regionalnoj razini, takvi timovi u potpunosti su stavljeni u funkciju, a broje ukupno 70 policijskih službenika te 45 državnih odvjetnika, odnosno zamjenika i savjetnika. Nadzor nad kvalitetom i dinamikom rada timova centraliziran je u sjedištu Ravnateljstva policije, i u DORH-u. Posebna pozornost je posvećena županijama koje imaju neproporcionalno velik broj neistraženih ratnih zločina, u smislu nadzora i premještanja dodatnih kapaciteta.

Nestale osobe

Jedno od uređenih područja na kojem će se tijekom vremena pokazati konačni rezultati je pitanje nestalih osoba. Hrvatska od ranih 1990-ih. godina sustavno radi na identifikaciji nestalih osoba te pokazuje snažnu i kontinuiranu političku volju za rješavanje pitanja nestalih osoba. Poduzetim aktivnostima i mjerama nadležnih tijela Republike Hrvatske, riješena je većina slučajeva zatočenih i nestalih osoba. Do sada su ekshumirane 4.624 osobe, a pozitivno su identificirani posmrtni ostaci 80% osoba. Trenutno se u Republici Hrvatskoj još uvijek traga za 1.824 nestale osobe.

U odnosu na 908 osoba čiji posmrtni ostaci još nisu identificirani, formirani su dosjei te prikupljeni referentni uzorci za potrebe identifikacije metodom analize DNA od 5.620 članova obitelji nestalih osoba. Izraženoj učinkovitosti procesa identifikacije značajno je pridonio zajednički projekt identifikacija metodom analize DNA zaključen između Uprave za zatočene i nestale i Međunarodne komisije za nestale osobe. Zajednički projekt osigurava identifikaciju svih posmrtnih ostataka ekshumiranih osoba u Hrvatskoj, čije su obitelji dale uzorke krvi Međunarodnoj komisiji za nestale osobe, kao i identifikaciju posmrtnih ostataka nestalih osoba iz Hrvatske koje su pronađene na području Bosne i Hercegovine i Srbije.

V. SUZBIJANJE KORUPCIJE

Republika Hrvatska je uspostavila jasan *track record* značajnih rezultata koji se temelje na učinkovitoj, djelotvornoj i nepristranoj istrazi, kaznenom gonjenju i sudskim presudama u predmetima organiziranog kriminala i korupcije na svim razinama, uključujući korupciju na visokoj razini, i u ranjivim sektorima, kao što je javna nabava.

Hrvatska ima uspostavljen i nastavlja jačati potpuno operativan institucionalni okvir za učinkovitu istragu, kazneno gonjenje i sankcioniranje predmeta korupcije i organiziranog kriminala. Glavne komponente ovog sustava su Policijski nacionalni ured za borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala (PNUSKOK) koji je počeo djelovati 23. rujna 2009., Ured za borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala (USKOK) osnovan 2002. godine i specijalizirani sudski odjeli na županijskim sudovima u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku, koji djeluju od 1. ožujka 2009. Ova tri stupa zajedno čine temelje protukorupcijskog represivnog sustava zemlje, poznatog kao uskočka vertikala, te su počeli davati osvjedočene dokaze o rezultatima u postupanju i kaznenom gonjenju ovih predmeta.

Nadalje, Hrvatska je uspostavila snažan zakonodavni okvir za borbu protiv korupcije, uključujući i novi Zakon o kaznenom postupku (ZKP) koji je stupio na snagu 1. srpnja 2009. godine (NN 152/08, te NN 76/09 pročišćeni tekst) i uveo državnoodvjetničku istragu za uskočke predmete; Izmjene i dopune Kaznenog zakona koji je stupio na snagu dana 1. siječnja 2009. godine (NN 152/08) i omogućio prošireno oduzimanje imovine pribavljene kaznenim djelom korupcije i organiziranog kriminala; Zakona o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem koji je stupio na snagu 23. prosinca 2010. godine i olakšao zamrzavanje imovine stečene kaznenim djelom i prekršajem (NN 145/10); i Izmjene i dopune Sudskog poslovnika koje su stupile na snagu 10. prosinca 2008. godine i omogućile prioritetno postupanje s korupcijskim predmetima.

Rezultati (track record) u uskočkim predmetima

Hrvatska je poboljšala rezultate (*track record*) u istrazi, kaznenom gonjenju i osuđujućim presudama u predmetima korupcije na svim razinama o čemu je redovito izvještavala Europsku komisiju. Ukupna učinkovitost uskočke vertikale dodatno je poboljšana.

Vidljiv je značajan napredak u više predmeta koji su u tijeku, uključujući i predmete u kojima se radi o korupciji na visokoj i lokalnoj razini, korupciji u sudstvu i korupciji u javnoj nabavi (Dodatak 3 – Pregled značajnijih korupcijskih predmeta temeljem podataka USKOK-a o predmetima iz njegove nadležnosti).

Zbog indicija da je područje javne nabave posebice pogodno područje za korupciju visokih razmjera, aktivnosti u istraživanju i procesuiranju predmeta korupcije su od sredine 2009. godine dodatno usredotočene na to područje. U tu svrhu, na inicijativu Glavnog državnog odvjetnika RH s predstavnicima svih nadležnih tijela: PNUSKOK, Porezna uprava, Financijska policija, Financijski inspektorat, Ured za sprječavanje pranja novca, Državni ured za reviziju, dogovoreno je intenziviranje aktivnosti u istraživanju što je dovelo do značajnih i mjerljivih rezultata. (Dodatak 4 - Pregled predmeta korupcije u javnim nabavama temeljem podataka USKOK-a o predmetima iz njegove nadležnosti).

Tijekom 2010. godine procesuirani su brojni posebno značajni predmeti koji svjedoče o odlučnosti u borbi protiv korupcije na svim razinama. Sudovi su donijeli prvostupanjske i pravomoćne presude, između ostalih, i za bivšeg ministra unutarnjih poslova, te bivšeg

potpredsjednika Vlade RH; USKOK je podigao brojne optužnice i pokrenuo brojne istrage, između ostalih, i protiv bivšeg predsjednika Vlade i glavnih izvršnih dužnosnika hrvatskih trgovačkih društava.

Hrvatska je dosegla visoku razinu učinkovitosti u funkcioniranju represivnog sustava, osobito nakon osnivanja uskočke vertikale i stupanja na snagu Zakona o kaznenom postupku, dana 1. srpnja 2009. godine. U sljedećoj je tabeli prikazan rad uskočke vertikale, u smislu presuda donesenih u predmetima korupcije.

PREDMETI KORUPCIJE - PRESUDE				
	2007	2008	2009	2010
Predmeti u kojima postupa USKOK				
Broj prvostupanjskih presuda	70	69	147	119
Osuđujuće presude	57	64	128	111
Broj drugostupanjskih presuda	42	44	42	38
Osuđujuće presude	38	40	32	28
Predmeti u kojima postupaju redovni državni odvjetnici				
Broj prvostupanjskih presuda	-	4	47	38
Osuđujuće presude	-	4	40	31
Broj drugostupanjskih presuda	-	-	7	32
Osuđujuće presude	-	-	6	22

Jačanje kapaciteta USKOK-a

Hrvatska je uložila daljnje napore za poboljšanje kapaciteta USKOK-a, s osobitim naglaskom na proširenje njegove nadležnosti, jačanje ljudskih resursa i financijskog kapaciteta, te povećanje transparentnosti u postupanju s kaznenim prijavama.

Dana 1. listopada 2010. godine Izmjenama i dopunama Zakona o USKOK-u (NN 116/10) proširena je nadležnost USKOK-a tako da uključuje porezne prijevare koje se odnose na korupciju i organizirani kriminal. Dalje je poboljšana kontrola nad odbačajima kaznenih prijava. U korupcijskim predmetima u kojima postoji oštećenik, kontrola nad odbačajima dodatno je osigurana kroz mogućnost preuzimanja kaznenog progona od strane oštećenika, u skladu sa standardima EU-a. Nakon donošenja odluke o odbačaju kaznene prijave, oštećenik ima pravo preuzeti kazneno gonjenje od USKOK-a i pokrenuti kazneni postupak. Nadalje, izmjene Zakona o USKOK-u, koje je Vlada usvojila 2. travnja 2011. godine i poslala u saborsku proceduru, propisuju da Kolegij USKOK-a, koji čine svi zamjenici i ravnatelj USKOK-a, odlučuje u drugom stupnju nakon prigovora na odluku ravnatelja ili zamjenika

ravnatelja USKOK-a na odbačaj kaznene prijave u predmetima gdje ne postoji oštećenik. Kolegij imenuje izvjestitelja koji prezentira predmet pred Kolegijem, nakon čega se donosi odluka o osnovanosti prigovora tajnim glasovanjem, običnom većinom glasova. Ako Kolegij odluči da je prigovor neosnovan, osoba koja podnosi prigovor može protiv odluke Kolegija podnijeti prigovor Odjelu za unutarnji nadzor DORH-a koji može naložiti da izvjestitelj provede određene radnje prikupljanja dokaza. Isti sustav kontrole uveden je i u situacijama gdje, uz to što nema oštećenika, nema niti podnositelja kaznene prijave jer je postupak USKOK pokrenuo po službenoj dužnosti. U tom slučaju nacrt odbačaja kaznene prijave dodatno se kontrolira od strane Kolegija USKOK-a. Ukoliko se Kolegij ne složi s nacrtom, vraća predmet na daljnje postupanje, a ukoliko se složi, šalje nacrt na dodatnu kontrolu Odjelu za unutarnji nadzor DORH-a.

Navedene izmjene Zakona o USKOK-u također propisuju isključivu nadležnost četiri specijalizirana tzv. „uskočka“ suda (Osijek, Rijeka, Split i Zagreb) u slučajevima preuzimanja progona od strane oštećenika, u kojima, dakle, više ne sudi redovno nadležan sud. Time se podiže kvaliteta ovakvih supsidijarnih sudskih postupaka.

Također, daljnjom izmjenom, a s ciljem suzbijanja korupcije na lokalnoj razini, omogućava se delegiranje predmeta iz nadležnosti USKOK-a s jednog od četiri uskočka suda na bilo koji drugi od ta četiri specijalizirana suda, kako bi se postupak mogao neometano i objektivno provesti. Predmete premješta glavni državni odvjetnik uz suglasnost predsjednika Vrhovnog suda.

Od 1. lipnja 2010. godine nadalje su ojačani ljudski resursi USKOK-a zapošljavanjem šest zamjenika Ravnatelja USKOK-a. Ukupno, u USKOK-u je zaposlen Ravnatelj i 28 zamjenika Ravnatelja, koji rade kao državni odvjetnici. Kako bi se poboljšao kapacitet USKOK-a za istraživanje financijskoga kriminala, dana 10. rujna 2010. godine sklopljen je Dodatak Sporazumu između USKOK-a i Porezne uprave. Prema tom Dodatku, u studenom 2010. godine šest državnoodvjetničkih savjetnika započelo je svoju šestomjesečnu izobrazbu u Poreznoj upravi. Istovremeno su stručnjaci iz Porezne uprave započeli raditi nepuno radno vrijeme u USKOK-ovim timovima za financijske istrage. U suradnji sa stručnjacima EU-a, izobrazba u području financijskih istraga razvijena je i provedena ili se planira za sve regionalne centre: Rijeka (održana 6. i 7. listopada 2010., kojoj su nazočila 45 državna odvjetnika, policijski službenici i suci), Osijek (15. i 16. prosinac 2010., 52 državna odvjetnika, policijski službenici i suci), Split (15. i 16. veljača 2011., 57 državna odvjetnika, policijski službenici i suci) i Zagreb (održat će se). USKOK je potpuno opremljen svim resursima, uključujući tehničke sprave, za učinkovitu provedbu novog ZKP-a.

Jačanje kapaciteta PNUSKOK-a

U okviru Policijske uprave osnovan je PNUSKOK koji se sastoji od strateških sjedišta u Zagrebu i regionalnih odjela u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku. Hrvatska trajno osnažuje PNUSKOK, te je poduzela konkretne radnje kako bi poboljšala njegove operativne sposobnosti. U ožujku 2011. godine kadrovski su popunjena sva sistematizirana radna mjesta, tako da je sada ukupan broj zaposlenika 452.

PNUSKOK	UKUPNO	operativni službenici	administrativno osoblje
SISTEMATIZIRANO	452	433	19
POPUNJENO	452 (100%)	433 (100%)	19
sjedište PNUSKOK-a	UKUPNO	operativni službenici	administrativno osoblje
SISTEMATIZIRANO	309	298	10
POPUNJENO	309 (100%)	298 (100%)	10
regionalni odjeli PNUSKOK-a	UKUPNO	operativni službenici	administrativno osoblje
SISTEMATIZIRANO	143	135	8
POPUNJENO	143 (100%)	135 (100%)	8

Kako bi ojačala učinkovitost i profesionalizam policije i depolitizirali profesiju, Hrvatska je dana 11. ožujka 2011. godine donijela Zakon o policiji (NN 34/11), koji sadrži odredbe kojima se osigurava stvaranje transparentnog sustava napredovanja koji se temelji na jasnim i objektivnim kriterijima, nagradama, ocjenjivanju, premještaju, obrazovanju i izobrazbi policijskih službenika, kao i na medicinskoj i psihološkoj pomoći. Uz to su uvedene i zabrane da policijski službenici pristupe nekoj političkoj stranci ili sudjeluju u političkoj aktivnosti unutar Ministarstva unutarnjih poslova. Glede imenovanja najviših službenika unutar policijskih snaga, Zakon o policiji propisuje da se mjesto Ravnatelja policije popunjava na temelju javnog natječaja, a mjesta ostalih najviših policijskih službenika popunjavaju se na temelju internih natječaja.

Uz ispunjavanje općih uvjeta za radno mjesto policijskog službenika, posebni uvjeti za položaje najviših policijskih službenika uključuju mjerodavno iskustvo u obavljanju policijskih aktivnosti, koje dijelom mora uključiti nadzorne policijske aktivnosti i minimalni policijski čin. Ravnatelj policije i ostali najviši policijski službenici imenuju se na razdoblje od pet godina. Ovi službenici mogu biti razriješeni prije isteka njihovih mandata na svoj zahtjev ili zbog trajne nesposobnosti koja im zabranjuje obavljanje njihovih dužnosti, utvrđenja krivim za tešku povredu službene dužnosti od strane Stegovnog suda ili prestanka službe u slučajevima propisanim zakonom.

Jačanje međuagencijske suradnje

Hrvatska je razvila djelotvoran sustav suradnje državnih tijela i agencija koje sudjeluju u borbi protiv korupcije. Međuagencijska se suradnja temelji na slijedećim sporazumima: Sporazum o suradnji u borbi protiv korupcije u postupku javne nabave između USKOK-a i Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, potpisan 5. srpnja 2010. godine; Protokol o suradnji državnog odvjetništva i policijske uprave tijekom predkaznenog (predistražnog) i kaznenog postupka 29. studeni 2006. godine. Sporazum o razmjeni podataka u predistražnoj

fazi postupka između Policijske uprave i USKOK-a 25. kolovoza 2009. godine i sporazum između USKOK-a i Porezne uprave iz 2006, izmijenjen i dopunjen 10. rujna 2010. godine. Radi daljnjeg poboljšanja sustava, USKOK je 10. veljače 2011. godine potpisao četiri Sporazuma o suradnji s Financijskim inspektoratom, Financijskom policijom, Uredom za sprječavanje pranja novca i Uredom za središnju javnu nabavu.

Međuagencijska suradnja u naporima Hrvatske protiv korupcije i organiziranog kriminala ima četiri glavne komponente:

1. Razmjena informacija: Na primjer, Sporazum između USKOK-a i Porezne uprave daje USKOK-u pristup svim podacima u bazama podataka Porezne uprave, a sporazum između Policijske uprave i USKOK-a daje USKOK-u pristup u realnom vremenu svim mjerodavnim bazama podataka Policijske uprave.
2. Dijeljenje stručnog znanja: Svi međuagencijski sporazumi predviđaju redovite obrazovne aktivnosti (npr. Sporazum između USKOK-a i Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva od 5. srpnja 2010. godine) ili razmjenu osoblja između agencija (npr. Dodatak Sporazumu između USKOK-a i Porezne uprave od 10. rujna 2010. godine).
3. Suradnja u konkretnim predmetima: Međuagencijska suradnja u konkretnim predmetima korupcije temelji se na redovitoj praksi osnivanja radnih timova oko jednog predmeta sa sudjelovanjem stručnjaka iz svih mjerodavnih agencija. Glavni primjer takve suradnje je nedavna istraga u vezi s korupcijom u kojoj je bila uključena Fimi-media.
4. Redoviti koordinacijski sastanci: Ovi se sastanci usredotočuju na definiranje općeg pristupa međuagencijskoj suradnji i istraživanje načina kako dalje razviti međuagencijsku suradnju. Prvi takav sastanak održan je 18. ožujka, a u njemu su sudjelovali predstavnici Ureda državnog odvjetnika Republike Hrvatske, Porezne uprave, Financijske policije, Financijskog inspektorata, Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (Uprave za javnu nabavu), Ureda za sprječavanje pranja novca i Ureda Središnje javne nabave.

U svrhu poboljšanja međunarodne suradnje, USKOK i Nacionalna uprava za suzbijanje korupcije Rumunjske, 9. ožujka 2011. godine potpisale su Protokol o suradnji. Protokol je potpisan u svrhu razmjene informacija i dokumentacije, te pružanja uzajamne pravne pomoći, poglavito u slučajevima korupcije. Suradnja USKOK-a i Nacionalne uprave za suzbijanje korupcije Rumunjske uključuje seminare i različite sastanke od zajedničkog interesa, te razmjenu stručnjaka, sve s ciljem izrade izvješća, studija i ostale dokumentacije relevantne u sklopu suzbijanja korupcije.

Oduzimanje nezakonito stečene imovinske koristi

Hrvatska je uspostavila sustav odvratanja koji dozvoljava oduzimanje imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom (članak 82. Kaznenog zakona), uključujući mogućnost proširenog oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom korupcije ili organiziranog kriminala. Nadležna represivna tijela trajno poduzimaju sve mjere predviđene ovim zakonskim propisima. Godine 2010. na temelju članka 82. u predmetima korupcije oduzeta je imovinska korist u ukupnom iznosu od 3,83 milijuna kuna i 12.520 eura. Nadalje, godine 2010. godine na temelju članka 82. u predmetima organiziranog kriminala oduzeta je imovinska korist u ukupnom iznosu od 28,9 milijuna kuna, 106.369,50 eura i \$250. Iste su godine zamrznuta sredstva u odnosu na četiri predmeta korupcije vrijednosti 42,88 milijuna kuna a u dva predmeta organiziranog kriminala vrijednosti 7,4 milijuna kuna i 85.500 eura,

kao i dodatne nekretnine i pokretnine, čija vrijednost će biti utvrđena odgovarajućim postupcima tijekom postupaka u tim predmetima.

Pravni okvir za upravljanje oduzetom imovinom utvrđen je donošenjem Zakon o postupku oduzimanja imovinske koristi ostvarene kaznenim djelom i prekršajem dana 15. prosinca 2010. godine. Prema novim pravilima, nakon pravomoćnosti presude oduzeta imovina postaje državna imovina. Za aktivnosti upravljanja oduzetom imovinom nadležna je Agencija za upravljanje državnom imovinom. Unutar te Agencije osnovan je poseban odjel s tri zaposlenika, u svrhu provođenja zakona i vođenja evidencije o oduzetoj imovini. Učinjene su i potrebne prilagodbe IT sustava Agencije.

Jačanje kapaciteta uskočkih sudskih odjela

Hrvatska je dalje ojačala kapacitet sudskih odjela na Županijskom sudu u Splitu (dva suca i dva člana osoblja), u Osijeku (tri suca i pet članova osoblja), u Rijeci (dva službenika i jednog pomoćnog člana osoblja) i u Zagrebu (nabava uredske opreme). Od 1. siječnja 2011. godine nakon što je ojačan kapacitet, na rad na USKOK-ovim predmetima raspoređena su 64 suca u njihovom sudskim odjelima: 26 sudaca na Županijskom sudu u Zagrebu, 13 sudaca na Županijskom sudu u Splitu, 13 sudaca na Županijskom sudu uz Osijeku i 12 sudaca na Županijskom sudu u Rijeci. Ovi resursi u velikoj mjeri poboljšavaju sposobnost sudova da u tim predmetima postupaju na odgovarajući način.

VI. SPRJEČAVANJE KORUPCIJE

Republika Hrvatska je uspostavila jasan sustav praćenja (*track record*) ojačanih mjera prevencije u borbi protiv korupcije i sukoba interesa. Kao dio navedenih nastojanja, Hrvatska je uspostavila snažan pravni okvir za sprječavanje korupcije koji se temelji na naprednim alatima za borbu protiv korupcije na svim poljima, uključujući transparentnost javne uprave i pristup informacijama, financiranje političkih stranaka i sprječavanje sukoba interesa. Slijedom unaprjeđenja zakonodavstva, Republika Hrvatska osigurala je potrebna sredstva i nastavak jačanja administrativnih kapaciteta za provedbu preventivnih mjera.

Strateški okvir za borbu protiv korupcije definiran je kroz Strategiju suzbijanja korupcije (19. lipnja 2008) i pripadajući Akcijski plan (donesen 25. lipnja 2008. godine, revidiran 18. ožujka 2010. godine). Na temelju postignuća prethodnog Akcijskog plana 18. ožujka 2010. godine donesen je revidirani Akcijski plan. Novi Akcijski plan sastoji se od 145 antikorupcijskih mjera sa konkretnim rokovima izvršenja, definiranim nositeljima mjera i sredstvima potrebnim za provedbu.

Ukupno 78% mjera iz Akcijskog plana je izvršeno, od kojih 52 mjere imaju rok izvršenja trajno. Među mjerama koje su uspješno provedene treba istaknuti one koje se odnose na izgradnju i jačanje zakonodavnog okvira, te jačanje integriteta i transparentnosti. Usvojeni su Zakon o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe, novi Zakon o sprječavanju sukoba interesa, te Zakon o pravu na pristup informacijama.

Institucionalni okvir

Hrvatska je osigurala učinkovit institucionalni okvir za koordinaciju i praćenje provedbe antikorupcijske politike na najvišim razinama, koji čine sljedeća tijela:

1. POVJERENSTVO ZA PRAĆENJE PROVEDBE MJERA ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE

Vlade RH koje koordinira provedbu antikorupcijskih mjera; od listopada 2009.g. članovi Povjerenstva su najviši dužnosnici RH (Predsjednica Vlade RH je Nacionalni koordinator, a članovi povjerenstva su ministri, te čelnici pravosudnih i drugih tijela).

2. SEKTOR ZA SUZBIJANJE KORUPCIJE Ministarstva pravosuđa djeluje kao Tajništvo Vladinog Povjerenstva, te pruža stručnu podršku radu Povjerenstva; Sektor također nadzire i koordinira provedbu antikorupcijske politike u RH, te je aktivno uključen u organizaciju i provedbu brojnih aktivnosti iz područja prevencije korupcije; Sektor je adekvatno i stručno popunjen kako bi svakodnevno mogao obavljati sve svoje dužnosti.

3. NACIONALNO VIJEĆE ZA PRAĆENJE PROVEDBE STRATEGIJE SUZBIJANJA KORUPCIJE je tijelo Hrvatskog sabora. U razdoblju od srpnja 2010. do travnja 2011. godine Nacionalno vijeće je održalo sedam redovnih sjednica, te tri tematske sjednice (Smanjenje percepcije korupcije u lokalnoj i regionalnoj upravi i samoupravi, Smanjenje percepcije korupcije u Hrvatskoj pošti, Percepcija korupcije i povjerenje).

Proces depolitizacije državne uprave je dovršen. Postojeći zakonodavni okvir omogućava daljnju profesionalizaciju državne uprave, minimizira političke utjecaje, te sprječava koruptivna djelovanja državnih službenika.

Strategija razvoja ljudskih potencijala u državnoj upravi za razdoblje 2010. do 2013. godine te mjere predviđene pripadajućim akcijskim planom sustavno se provode. Strategija predstavlja nove metode za zapošljavanje dovoljnog broja kvalificiranih državnih službenika, pri čemu je naglasak stavljen na unaprjeđenje sustava stručnog usavršavanja državnih službenika, skraćivanje trajanja procesa zapošljavanja te definiranje ključnih nadležnosti upravljačkog osoblja u državnoj službi.

S ciljem ostvarenja navedenih ciljeva, u ožujku 2011. donesen je Zakon o registru zaposlenih u javnim sektoru (NN 34/11) kojim se uspostavlja kvalitetan i učinkovit sustav centraliziranog obračuna plaća i upravljanja ljudskim potencijalima. Nedavno usvojenim Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o državnim službenicima (NN 49/11) dodatno se povećava mobilnost, pojednostavljuje postupak zapošljavanja, te regulira nadzor kao i odgovornost državnih službenika u slučaju povrede službene dužnosti.

Transparentnost i integritet javne uprave i trgovačkih društava

Republika Hrvatska značajno je unaprijedila zakonodavni okvir izmjenama i dopunama Ustava Republike Hrvatske od 16. lipnja 2010. Navedenim izmjenama jamči se pristup informacijama kao ustavno pravo. Republika Hrvatska usvojila je i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama 15. prosinca 2010. godine (NN 144/10). Treba naznačiti da je Ustavni sud 23. ožujka 2011. ukinuo gore navedene izmjene i dopune zbog proceduralnih razloga ostavljajući ih na snazi do 15. srpnja 2011. godine. S ciljem da se osiguraju svi formalni uvjeti za ponovno usvajanje Zakona, Vlada RH je 14. travnja 2011. godine usvojila, po sadržaju isti, prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama te uputila ga u Hrvatski sabor. Očekuje se da će Zakon biti usvojen tijekom svibnja 2011. godine. Zakonom je dodatno ograničen broj iznimaka u kojima javno tijelo može uskratiti pristup informaciji. U slučajevima gdje postoje razlozi za uskraćivanje javno tijelo će ipak omogućiti pristup informaciji, uključujući i klasificiranim i osobnim podacima, ako je takvo postupanje u interesu javnosti, nužno za postizanje zakonom utvrđene svrhe i razmjerno svrsi koji se treba postići (test javnog interesa).

Žalbeni postupak u slučaju uskraćivanja pristupa temeljito je izmijenjen imenovanjem Agencije za zaštitu osobnih podataka kao nadležnog tijela za žalbe protiv prvostupanjskog rješenja kojim se odbija zahtjev za pristupom informaciji. Sudska zaštita protiv odluke Agencije, osigurana je pred Upravnim sudom kojem su sva tijela dužna dostaviti informacije, uključujući i one koje su označene određenim stupnjem tajnosti, u svrhu primjene testa javnog interesa. U okviru Agencije ustrojen je poseban Odjel za provedbu Zakona o pravu na pristup informacijama. Sistematizacijom je predviđeno pet službenika u Odjelu, a trenutno na poslovima vezanim za pristup informacijama rade tri službenika. Preostali broj službenika bit će zaposlen tijekom 2011. godine.

Dana 9. ožujka 2011. godine, Agencija je Hrvatskom saboru podnijela Izvješće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama u 2010. godini. U Izvješću se navodi da je u 2010. godini zaprimljeno 12.340 zahtjeva za pristup informacijama. Od toga broja je 11.987 odobreno, 182 odbijeno i 40 odbačeno. U 2010. godini zaprimljeno je i 68 žalbi protiv prvostupanjskih rješenja kojima se odbija ili odbacuje zahtjev, i od toga broja 25 je prihvaćeno. U 2010. godini podneseno je 19 žalbi Upravnome sudu protiv drugostupanjskih odluka temeljem žalbe, od kojih je šest prihvaćeno.

Transparentnost javne vlasti u postupku izrade propisa osigurana je putem Kodeksa savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata usvojenom 29. studenog 2009. godine, što je u skladu sa Smjernicom za primjenu Kodeksa. Do kraja 2010. godine, na razini središnjih tijela državne uprave (ministarstva, središnji državni uredi, državne upravne organizacije) i ureda Vlade imenovano je 24 koordinatora za savjetovanje. Koordinatori su zaduženi za dosljedno praćenje i koordinaciju postupaka savjetovanja u okviru svojeg tijela odnosno ureda. Temeljem definiranog obrasca, koordinatori su izradili izvješća o provedbi Kodeksa u 2010. godini za tijela odnosno urede u kojima su imenovani. U izradi je posebni dio web stranice antikorupcija.hr gdje će biti moguće na jednom mjestu naći sva otvorena savjetovanja koja provode državna tijela i uredi Vlade RH, kao i informacije o provedenim savjetovanjima.

U području javnih nabava transparentnost je osigurana u svim fazama postupka javnih nabava primjenom odredaba Zakona o javnoj nabavi (NN 110/07 i NN 125/08). Kako bi se povećala razina transparentnosti u postupku izvršavanja javnih ugovora, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama od 15. prosinca 2010. godine (NN 144/10), uvedena je obveza za tijela javne vlasti da na svojim internetskim stranicama objavljuju informacije o izvršavanju ugovora o javnoj nabavi. U tu svrhu, Vlada RH je 17. ožujka 2011. godine usvojila Zaključak, koji određuje da su tijela javne vlasti dužna sastaviti i objaviti „Pregled sklopljenih ugovora o javnoj nabavi i njihova izvršenja“ na svojim internetskim stranicama. Pregled ugovora mora sadržavati podatke o izvršenim ugovorima u skladu sa standardnim obrascem koji se nalazi u prilogu Zaključka. Agencija za zaštitu osobnih podataka je 5. svibnja 2011. godine podnijela izvješće Hrvatskom saboru i Vladi Republike Hrvatske o provedbi ovoga Zaključka.

Izrađen je program edukacije na temu borbe protiv korupcije koji se redovito provodi. U 2010. godini, 221 državni službenik sudjelovao je na seminaru pod nazivom “Suzbijanje korupcije – osnovni tečaj”. Osim toga, 47 državnih službenika obučeno je u okviru posebnoga programa “Obuka trenera u području suzbijanja korupcije”.

U razdoblju od 1. lipnja 2010. do 1. svibnja 2011. godine održane su sljedeće aktivnosti:

- Suzbijanje korupcije - osnovni tečaj - tri aktivnosti - 221 sudionik, napredni tečaj - 23 sudionika;
- Javni pristup informacijama - tri aktivnosti - 26 sudionika;
- Javna nabava - tri aktivnosti - 34 sudionika;
- radionica pod nazivom "Provedba testne procedure za etičke povjerenike" - četiri aktivnosti - 86 sudionika.

Usklađivanje posebnih zakona sa Zakonom o općem upravnom postupku

Zakon o općem upravnom postupku (ZUP) (NN 47/09), koji je na snazi od 1. siječnja 2010. godine, uređuje postupanje državnih upravnih tijela i drugih tijela državne vlasti u odlučivanju o upravnim pitanjima. U svrhu primjene ZUP-a nije potrebno donošenje daljnjih zakonskih propisa, niti zakonskih, niti podzakonskih akata. Zbog njihove specifične prirode, određena pitanja upravnoga postupka uredit će se *posebnim zakonom* za određena upravna područja. Primjerice, Zakon o azilu (NN 79/07 i NN 88/10) usklađen je s odredbama pravne stečevine EU-a i gdje god je to bilo potrebno, Zakon o azilu je slijedio postupak pravne stečevine EU-a, a ne ZUP-a.

Kadgod ne postoji temelj za odstupanje od ZUP-a, prema Zaključku Vlade RH od 6. listopada 2010. godine, ministarstva su dužna uskladiti odredbe posebnih relevantnih propisa s odredbama ZUP-a kako bi se pojednostavio upravni postupak i povećala transparentnost. Prema analizama, potrebno je uskladiti 57 posebnih zakona sa ZUP-om. Na dan 10. svibnja 2011. godine 50 zakona je usvojeno na Vladi, od kojih je 32 doneseno u Hrvatskom saboru. Od preostalih, četiri se nalaze u Vladinoj proceduri, dok se tri nalaze u postupku konzultacija s Europskom komisijom.

Provedba Antikorupcijskog programa za trgovačka društva u većinskom državnom vlasništvu

Antikorupcijski program za trgovačka društva u većinskom državnom vlasništvu 2010. – 2012. koji je usvojen 25. studenog 2009. godine definira tri cilja za suzbijanje korupcije u trgovačkim društvima kroz konkretne mjere i rokove za ispunjenje ciljeva. Program posebni naglasak stavlja na integritet i etiku, jačanje transparentnosti i sustava prijava nepravilnosti te interne financijske kontrole. 84 trgovačka društva (TD) u većinskom državnom vlasništvu je izradilo svoje akcijske planove koji prate cilj i mjere iz Programa. Svako društvo je dužno kvartalno izvještavati o provedbi programa nadležno ministarstvo (npr. HEP izvještava MINGORP). Podaci se objedinjavaju u Sektoru za suzbijanje korupcije Ministarstva pravosuđa. Predstavnici Sektora za suzbijanje korupcije MP, USKOK-a i Ureda za središnju javnu nabavu Vlade RH su održali više antikorupcijskih edukacija u trgovačkim društvima. Dana 29. travnja 2011. godine predstavljen je objedinjeni izvještaj o provedbi programa. Na temelju izvješća najbolje provedene mjere su: definirane su vizija i misija i objavljene na web stranici (92% TD); imenovan je povjerenik za etiku (92% TD); postoji dokument odobren i objavljen od strane uprave koji regulira sva pitanja iz mjere 1.2. AKP-a (89% TD); svi zaposlenici su upoznati s predmetnim dokumentom (87% TD); svi zaposlenici društva su informirani o povjereniku za etiku (mjesto, e-mail, tel., fax.) (88% TD); postoje definirani opći i posebni ciljevi za trogodišnje razdoblje i objavljeni su na web stranici (86% TD); postoje definirane osnovne organizacijske vrijednosti i osnovni principi odnosa s trećim stranama (korisnici usluga, dobavljači, država i drugi partneri) i objavljeni su na web stranici (86% TD); imenovana je osoba mjerodavna za rješavanje ostvarivanja prava na pristup informacijama – službenik za informiranje prema Zakonu (86% TD); imenovana je osoba

zadužena za nepravilnosti (86% TD).

Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo financija i Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture su organizirali konferenciju „Rezultati, iskustva i izazovi u provedbi antikorupcijskog programa za trgovačka društva u većinskom državnom vlasništvu“ održanu 29. travnja 2011. godine u Zagrebu. Na konferenciji su sudjelovali predstavnici 84 trgovačka društva, kao i predstavnici ministarstava i medija.

Financiranje političkih stranaka

Republika Hrvatska značajno je ojačala pravni okvir financiranja političkih stranaka donošenjem Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe 11. veljače 2011. godine (NN 24/2011). Zakonom se uspostavlja jedinstveni okvir za transparentno financiranje političkih stranaka te neovisan sustav nadzora i sankcija u slučaju kršenja Zakona. Sve preporuke III kruga evaluacije GRECO-a su ispunjene ovim zakonom.

Prema Zakonu, sve političke stranke i neovisne liste moraju otvoriti poseban račun za izbornu promidžbu kako bi se olakšao nadzor financiranja promidžbe. Političke stranke dužne su dostaviti nadležnom izbornom povjerenstvu te objaviti na internetskim stranicama izvješće o primljenim donacijama i izvješće o troškovima izborne promidžbe. Zakonom se zabranjuju donacije iz neimenovanih (anonimnih) izvora i zabranjeno je davanje donacija u novcu ili u obliku proizvoda preko trećih osoba (posrednika). U sustavu nadzora financiranja izborne promidžbe vodeću ulogu ima Državno izborno povjerenstvo (DIP) koje može zatražiti sve potrebne podatke od drugih nadležnih tijela. Državni ured za reviziju (DUR) provodi poslove revizije godišnjih financijskih izvješća o financijskom poslovanju političkih stranaka, nezavisnih zastupnika, zastupnika nacionalnih manjina i nezavisnih članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. DUR provjerava tijek novca od trenutka uplate na račun političke stranke, te drugih pojedinaca ili subjekata koji sudjeluju u političkim aktivnostima. U slučaju sumnje DUR obavještava DORH, koji postupuje u skladu sa svojim ovlastima.

Zakon daje ovlast DIP-u da izrekne administrativne sankcije potpunog gubitka, djelomičnog gubitka ili obustave isplate naknade troškova izborne promidžbe. Također, daje se ovlast Odboru za Ustav, Poslovnik i politički sustav Hrvatskog sabora odnosno predstavničkom tijelu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave da na prijedlog DUR-a, izrekne administrativnu sankciju gubitka sredstava odnosno isplate sredstava za redovno godišnje financiranje iz državnog proračuna odnosno proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Pored toga, predviđene su prekršajne sankcije za političke stranke, osobe ovlaštene za predstavljanje i zastupanje političke stranke te osobe odgovorne za financijsko poslovanje političke stranke. DIP i DUR dužni su o utvrđenim povredama Zakona obavijesti Državno odvjetništvo Republike Hrvatske koje pokreće postupak pred nadležnim prekršajnim sudom.

U cilju olakšavanja provedbe Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe, Ministarstvo financija, DUR i DIP sklopili su 3. svibnja 2011. godine Sporazum o međusobnoj suradnji. Sporazumom su jasno navedene nadležnosti te modaliteti suradnje navedenih tijela što uključuje i dužnost međusobne razmjene informacija o nalazima nadzora i revizije. Nadalje, Sporazumom su dane ovlasti DUR-u da u nadzor, slijedom Zakona o financiranju političkih aktivnosti i izborne promidžbe uključi, prema potrebi, sva nadležna tijela kako bi se utvrdila i dala ocjena jesu li zaprimljene donacije u skladu s važećim

zakonskim propisima. Pri tome je važno naglasiti da se u sastavu Ministarstva financija nalazi veći broj službi nadležnih za nadzor različitih aspekata financijskog poslovanja i to: Porezna uprava, Ured za sprječavanje pranja novca, Financijska policija, Financijski inspektorat, Carinska uprava i Samostalni odjel za suzbijanje nepravilnosti i prijevara. Ocjenjuje se da će se time uvelike olakšati nadzor i revizija financijskog poslovanja političkih stranaka i pojedinaca na koje se primjenjuje navedeni Zakon.

Osigurani su odgovarajući administrativni kapaciteti za provedbu navedenih zakonskih propisa. U DUR-u je zaposleno 277 djelatnika. Poduzete su i dodatne mjere za jačanje kapaciteta DIP-a. Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu DIP-a izmijenjen je i dopunjen 15. ožujka 2011. godine, te sada ima sedam sistematiziranih radnih mjesta. S danom 1. travnja 2011. godine, troje financijskih stručnjaka porezne uprave premješteno je na rad u Stručnu službu DIP-a, a 20. travnja 2011. godine objavljen je javni natječaj za zapošljavanje četiriju nova djelatnika (dva pravnika i dva ekonomista).

Sprječavanje sukoba interesa

Republika Hrvatska nastavila je provoditi zakonske propise vezane uz sukob interesa te edukaciju o sprječavanju sukoba interesa. U 2010. godini, Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa donijelo je 41 odluku i 38 mišljenja, a u prva tri mjeseca 2011. godine, donijelo je još 14 odluka i osam mišljenja. Od ukupno 55 odluka, Povjerenstvo je ustanovilo sukob interesa u 21 slučaju. Od listopada 2010. godine, sve se odluke Povjerenstva objavljuju na njegovim internetskim stranicama. Pored toga, u državnom proračunu za 2011. godinu osigurana su financijska sredstva u iznosu od 3,5 milijuna kuna za potrebe Povjerenstva, što će omogućiti povećanje kapaciteta na 12 službenika. Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa je u lipnju 2009. godine donijelo smjernice „Sukob interesa u obnašanju javnih dužnosti - smjernice o zabranama za javne dužnosnike“.

Dužnosnici su obvezni u roku od 30 dana od dana stupanja na dužnost podnijeti izvješće Povjerenstvu za odlučivanje o sukobu interesa s podacima o dužnosti koju obavljaju profesionalno ili neprofesionalno, o ostalim dužnostima koje obnašaju, odnosno djelatnostima koje obavljaju, o djelatnosti koju su obavljali neposredno prije stupanja na dužnost i s podacima o svojoj imovini te imovini svoga bračnog ili izvanbračnog druga i malodobne djece, sa stanjem na taj dan. U roku od 30 dana po prestanku obnašanja javne dužnosti dužnosnici su dužni podnijeti izvješće Povjerenstvu o svojoj imovini, a ako je tijekom obnašanja javne dužnosti došlo do bitne promjene glede imovinskog stanja dužni su o tome podnijeti izvješće Povjerenstvu, istekom godine u kojoj je promjena nastupila. Prema izvješću Povjerenstva Hrvatskom saboru za 2010. godinu krug dužnosnika-adresata koji su dužni podnijeti imovinsko izvješće obuhvaća oko 1.960 dužnosnika. Novim Zakonom o sprječavanju sukoba interesa iz veljače 2011. godine krug obveznika podnošenja izvješća o imovini je proširen i na rukovodeće državne službenike koje imenuje Vlada Republike Hrvatske na temelju prethodno provedenog natječaja.

Nastavljena je i edukacija na temu suzbijanja korupcije i sprječavanja sukoba interesa te su održani dvodnevni seminari za službenike lokalne samouprave u Rijeci (listopad 2010.), Zadru (listopad 2010.), Dubrovniku (listopad 2010.), Osijeku (prosinac 2010.), Splitu (veljača 2011.) i Zagrebu (veljača/ožujak 2011.). Na seminarima je u prosjeku sudjelovalo pedesetak sudionika. Od srpnja 2010. godine, odvija se ciklus edukacije o sukobu interesa za lokalne i regionalne (područne) dužnosnike i službenike. Edukacija je održana u 11 od ukupno 20 regionalnih (područnih) jedinica, a na svakoj je sudjelovalo 40-50 državnih službenika.

S ciljem unaprjeđenja zakonodavnoga okvira po pitanju sukoba interesa, dana 11. veljače 2011. godine usvojen je Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti (NN 26/11). Prema Zakonu, poslovni subjekt u kojem dužnosnik ima 0,5% ili više udjela u vlasništvu (kapitalu), ne može stupiti u poslovni odnos s tijelom javne vlasti u kojem dužnosnik obnaša dužnost. Pored toga, predviđena su ograničenja i za članove obitelji dužnosnika. Precizno je reguliran postupak verifikacije podataka iz izvješća o imovinskom stanju dužnosnika. Provedba Zakona u nadležnosti je Povjerenstva za odlučivanje u sukobu interesa, tijela koje je sastavljeno od pet profesionalnih članova izabраниh od strane Hrvatskog sabora na razdoblje od pet godina. Kako bi se depolitizirala uloga Povjerenstva, predsjednik Povjerenstva i njegovi članovi ne smiju biti članovi neke političke stranke u razdoblju od pet godina prije svog mandata, niti tijekom mandata. Postupak izbora članova Povjerenstva pokrenut je 17. ožujka 2011. godine.

Prijava korumpiranog i neetičkog ponašanja u tijelima državne uprave

U Republici Hrvatskoj postoji pravni i institucionalni okvir za prijavu korumpiranog i neetičkog ponašanja u tijelima državne uprave. Zakon o radu (NN 149/09) i Zakon o državnim službenicima (NN 92/05, 107/07, 27/08, te 49/11) sadrže detaljne odredbe kojima se štite djelatnici i državni službenici koji, u dobroj vjeri, prijave korumpirano ponašanje unutar svoje organizacije.

Etički Kodeks državnih službenika (NN 40/11) je usvojen 25. ožujka 2011. godine. Kodeks propisuje pravila ponašanja i etička načela kojih se državni službenici moraju pridržavati tijekom obnašanja službenih dužnosti.

Institucionalni okvir obuhvaća Odjel za etiku unutar Ministarstva uprave, povjerenike za etiku u svim državnim i pravosudnim tijelima, te Etičko povjerenstvo kao drugostupanjsko tijelo. Građani mogu podnijeti svoje prijave direktno povjerenicima za etiku. Popis svih imenovanih državnih povjerenika za etiku, s njihovim e-mail adresama i telefonskim brojevima objavljen je na internetskoj stranici (www.uprava.hr).

Nakon podnošenja pritužbe, povjerenici za etiku samostalno ocjenjuju utemeljenost pritužbe slijedeći istražni postupak. Ako je pritužba utemeljena, preporučuju nadređenome u tijelu državne uprave koje mjere treba poduzeti, što može uključivati i pokretanje postupka protiv državnih službenika zbog povrede službene dužnosti. Povjerenici zatim obavješćuju podnositelja pritužbe o rezultatima. Ako podnositelj pritužbe nije zadovoljan ishodom ili ako nije primio odgovor u roku od 60 dana, može uložiti žalbu Etičkom povjerenstvu kao drugostupanjskom tijelu.

Prema Izvješću Ministarstva uprave o podnesenim pritužbama na neetično ponašanje državnih službenika za 2010. godinu, ukupno je podneseno 275 prijave protiv državnih službenika u 2010. godini. Nakon dovršetka istražnoga postupka, etički su povjerenici zaključili da 200 pritužbi nije bilo utemeljeno te da je 37 pritužbi bilo utemeljeno. Nadalje, u osam predmeta postupak je prekinut, a istražni postupak za 30 pritužbi je u tijeku. U 2010. godini pokrenuti su daljnji postupci u 34 predmeta zbog povrede službene dužnosti, 21 zbog ozbiljnih povreda i 13 zbog lakših povreda. Ukupno je doneseno 45 presuda, od toga 20 zbog ozbiljnih povreda službene dužnosti, u osam predmeta donijeta je odluka o oslobađanju odgovornosti. Tri slučaja su obustavljena.

Širenje svijesti o štetnosti korupcije

Edukacijska i informativna web stranica (www.antikorupcija.hr) je potpuno redizajnirana i unaprijeđena sa sadržajem namijenjenim najširoj javnosti. Na stranici se redovno objavljuju izvješće o provedbi strateških antikorupcijskih programa kao i ostala izvješća (Izvješće o napretku RH, GRECO izvješća, itd.). Do 1. svibnja 2011. godine stranica je imala sveukupno 355.213 korisnika.

Međunarodna konferencija, pod nazivom „Transparentnošću i otvorenim upravljanjem protiv korupcije“, organizirana je 18. veljače 2011. godine u Zagrebu u suradnji s Ministarstvom pravosuđa, Transparency International Hrvatska i Regionalnim programom vladavine prava za jugoistočnu Europu njemačke Zaklade Konrad Adenauer.

U tijeku je provedba projekta s ciljem širenja svijesti o štetnosti korupcije u najširoj javnosti. Aktivnosti uključuju edukacijske aktivnosti, okrugle stolove, promotivne video i radio spotove te brošure. U sklopu projekta je 1. i 2. ožujka 2011. godine u Zagrebu održana konferencija „Hrvatski mediji u borbi protiv korupcije“ koju je otvorio Predsjednik RH. U tijeku je izrada video i radio spotova te se početak medijskog oglašavanja očekuje početkom lipnja 2011. godine.

VII. ZAŠTITA MANJINA

Položaj i prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj uređeni su Ustavom i Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina (NN 80/10) te posebnim zakonima kojima im se osigurava: jednakost pred zakonom, zabrana diskriminacije, kulturna autonomija, prava na vjeroispovijed i osnivanje vjerskih zajednica, obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina, službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina te pravo na sudjelovanje u procesu odlučivanja. U Hrvatskoj žive 22 nacionalne manjine koje su promjenama Ustava iz lipnja 2010. godine i navedene u preambuli Ustava. U tijeku je analiza podataka prikupljenih popisom stanovništva provedenim u travnju 2011. godine koja će pokazati postotak pripadnika nacionalnih manjina u ukupnom stanovništvu Republike Hrvatske.

S ciljem ostvarivanja pune provedbe Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, Vlada je u travnju 2011. godine donijela Akcijski plan za provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina za razdoblje 2011.-2013. godine.

Hrvatska ima izgrađen institucionalni okvir za zaštitu nacionalnih manjina koji čine Savjet za nacionalne manjine, Ured za nacionalne manjine te pojedina ministarstva s obzirom na svoje ovlasti za zaštitu pojedinih prava nacionalnih manjina. Novi članovi Savjeta za nacionalne manjine su redovnim postupkom imenovani 17. ožujka 2011. godine.

Politička zastupljenost

Pripadnici nacionalnih manjina ostvaruju pravo na osam zastupničkih mjesta u Hrvatskom saboru. Izmjenama Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina iz lipnja 2010. godine propisano je da nacionalne manjine koje u ukupnom stanovništvu sudjeluju s više od 1,5% stanovnika imaju pravo na najmanje tri zastupnika u Hrvatskom saboru, dok one ispod tog postotka dobivaju i posebno biračko pravo temeljem kojeg imaju pravo izbora pet zastupnika iz redova pripadnika nacionalnih manjina (dvostruko pravo glasa). Kako bi se u praksi

reflektirale navedene promjene, u prosincu 2010. godine izmijenjen je i Zakon o izborima zastupnika u Hrvatski sabor (NN 145/10).

Predstavnik nacionalne manjine član je Vlade na funkciji potpredsjednika Vlade za društvene djelatnosti i ljudska prava, a trenutačno tu dužnost obnaša predstavnik Samostalne demokratske srpske stranke, partnera u vladajućoj koaliciji. Pored toga, potpredsjednik Vlade predsjeda i Nacionalnim odborom za odgoj i obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo, kojeg je Vlada RH osnovala 30. rujna 2010. godine. Nacionalni odbor sastavljen je od 18 članova, uključujući ministra znanosti, obrazovanja i športa te pročelnika Ureda Vlade RH za ljudska prava, kao i predstavnike ostalih ministarstava, relevantnih vlasti i civilnoga društva.

Vlada Republike Hrvatske također nastavlja s korištenjem svih raspoloživih instrumenata kako bi osigurala odgovarajuću zastupljenost manjina u lokalnim predstavničkim tijelima te je u prosincu 2010. godine raspustila Gradsko vijeće Grada Vukovara jer sastav Gradskoga vijeća nije primjereno odražavao udio srpske manjine sukladno nadležnostima i odredbama gradskoga Statuta. Novi izbori za Gradsko vijeće održani su 6. veljače 2011. godine. Sukladno Statutu Grada Vukovara, koji je usklađen s Ustavom, propisana je zastupljenost pripadnika srpske nacionalne manjine u Gradskom vijeću s devet članova, od ukupno 29.

Zapošljavanje

U skladu s odredbama članka 22 Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina (UZPNM), Republika Hrvatska provodi mjere u svrhu povećanja opsega zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave i tijelima lokalne i regionalne (područne) samouprave te u policiji i pravosuđu. Te ciljane mjere doprinose daljnjem razvitku sustava za zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina.

Budući da je u Hrvatskoj na snazi zabrana novog zapošljavanja državnih službenika i namještenika, mjere koje provode tijela državne uprave, stručne službe i uredi Vlade RH prvenstveno su usmjerene na poticanje i podizanje svijesti o zapošljavanju nacionalnih manjina, kako kod samih pripadnika nacionalnih manjina tako i u okviru upravnih i pravosudnih tijela. Ovim se nastojanjima priprema odgovarajuća podloga za mjerljive rezultate u zapošljavanju nacionalnih manjina u javnim tijelima kada se za to steknu uvjeti.

Akcijski plan za provedbu UZPNM-a za razdoblje od 2011. – 2013. godine posebnu pozornost posvećuje boljoj zastupljenosti nacionalnih manjina u tijelima državne uprave i pravosudnim tijelima, a temeljen je na statističkim podacima te postavlja konkretne ciljeve u određenim vremenskim razdobljima za što predviđa i odgovarajuća financijska sredstva. U skladu s Akcijskim planom, Ministarstvo uprave je 9. svibnja 2011. godine izradilo Plan prijama pripadnika nacionalnih manjina u državnu službu u tijela državne uprave za razdoblje od 2011. do 2014. godine (dugoročni plan), a radi postizanje njihove zastupljenosti od 5,5% od ukupnog broja zaposlenih u navedenim tijelima. Vlada RH je na sjednici 12. svibnja 2011. godine dala suglasnost navedenom Planu.

Akcijski plan predviđa također i poboljšanje obrazovne strukture romske nacionalne manjine, potiče pripadnike nacionalnih manjina na izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti te ih upućuje na pozivanje na svoju pripadnost nacionalnoj manjini kao prednost pri zapošljavanju.

Ministarstvo uprave vodi statističke podatke o zapošljavanju nacionalnih manjina u tijelima državne uprave i izvršnim tijelima lokalne i regionalne (područne) samouprave i redovito provjerava provedbu članka 22. UZPNM-a u navedenim tijelima. Na državnoj razini, prikupljanje i praćenje relevantnih statističkih podataka unaprjeđeno je uvođenjem Registra zaposlenih u državnim i javnim službama 10. lipnja 2010. godine. Format Registra i opseg podataka koji se prikupljaju odobrila je Vlada RH u listopadu 2010. godine, a Registar je trenutačno u pilot-fazi.

U svrhu provjere ispunjavanja zakonskih obveza vezanih uz ostvarivanje prava nacionalnih manjina na zastupljenost u upravnim tijelima lokalne i regionalne (područne) samouprave, u prosincu 2010. godine. Ministarstvo uprave je provelo analizu prikupljenih podataka o zastupljenosti nacionalnih manjina. Budući da je analiza pokazala podzastupljenost pripadnika nacionalnih manjina, Ministarstvo je u siječnju 2011. godine prosljedilo pismenu uputu nadležnim tijelima u jedinicama samouprave kojom ih se obvezuje da u planove prijma i zapošljavanja za 2011. godinu uključe provedbu svojih obveza prema UZPNM-u. Nadalje, izdane su upute svim tijelima javne uprave, pravosudnim tijelima i izvršnim tijelima jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave u kojima se pojašnjava da javni natječaji za radna mjesta moraju sadržavati posebnu referencu na prednost pri zapošljavanju za osobe pripadnike nacionalnih manjina.

Ministarstvo unutarnjih poslova aktivno prati statističke podatke vezane uz zastupljenost nacionalnih manjina u policiji. Kao preduvjet donošenja ciljanih mjera u rješavanju problema podzastupljenosti, Ministarstvo je provelo analizu prikupljenih podataka uspoređujući sudjelovanje nacionalnih manjina u ukupnom lokalnom stanovništvu i udio zaposlenih u policijskim službama u ciljanim područjima. Zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina dio je općeg plana zapošljavanja unutar policije. Razrađene su posebne mjere za ostvarenje tog cilja, uključujući informiranje o postojanju prednosti pri zapošljavanju za pripadnike nacionalnih manjina te edukacija članova povjerenstava za odabir kandidata. Kao rezultat navedenih mjera, udio nacionalnih manjina zaposlenih u policijskim službama porastao je s 4,9% u 2008. godini na 5,4% u 2010. godini.

Ministarstvo pravosuđa sustavno prati zastupljenost nacionalnih manjina u pravosuđu, a u prosincu 2010. godine izrađena je Analiza zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u pravosudnim tijelima. Sukladno prikupljenim podacima, Ministarstvo je poduzelo konkretne mjere kako bi potaklo zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina, uključujući organiziranje ciljanih okruglih stolova (Karlovac 14. svibnja 2009. godine; Osijek 15. listopada 2010. godine; Sisak 18. siječnja 2011. godine; Vukovar 15. travnja 2011. godine) radi informiranja pripadnika nacionalnih manjina na mogućnost korištenja prava prednosti pod jednakim uvjetima, sukladno članku 22. Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina. Odredba o mogućnosti korištenja prava prednosti pod jednakim uvjetima navodi se u natječajima za prijam u službu. U izradi je i idejno rješenje za promotivne plakate s istom svrhom. Navedene su mjere već dovele do pozitivnih rezultata vezano uz prednost pri zapošljavanju pod istim uvjetima. Primjerice, od 85 kandidata primljenih na radna mjesta u kaznionici u Glini u Sisačko-moslavačkoj županiji, 11 kandidata (od 30 prijavljenih) iskoristilo je svoje pravo na prednost pri zapošljavanju prema UZPNM-u.

Zastupljenost nacionalnih manjina u širem javnom sektoru

U svrhu utvrđivanja stanja zastupljenosti nacionalnih manjina u širem javnom sektoru, provedena je “Studija o zastupljenosti pripadnika nacionalnih manjina u širem javnom

sektoru” koja je dovršena sredinom veljače 2011. godine. Studiju je proveo Institut za društvena istraživanja 'Ivo Pilar' u pet izabраних županija koje prema popisu stanovništva iz 2001. godine imaju oko četvrtinu ukupnog stanovništva u Hrvatskoj (23,89%) i na čijem području živi gotovo polovina pripadnika nacionalnih manjina (48,90%) od ukupnog broja od 331.383 pripadnika manjina u Hrvatskoj. Studija je zaključila da ne postoji podzastupljenost nacionalnih manjina u širem javnom sektoru.

Analiza podataka se nastavlja i, unatoč pozitivnim početnim nalazima, nastavlja se s aktivnostima na državnoj razini, s ciljem osiguranja odgovarajuće razmjernе zastupljenosti nacionalnih manjina u širem javnom sektoru, podizanjem javne svijesti o pravima nacionalnih manjina i suzbijanju diskriminacije.

Obrazovanje

Obrazovni kurikulumi Republike Hrvatske prolaze kroz kontinuirani proces promjena koje uključuju povećani naglasak na aspekt građanskog odgoja i obrazovanja kao ključnog elementa za poučavanje mladih toleranciji i razumijevanju kulture. Građanski odgoj i obrazovanje uključuje se postupno u sve razine odgoja i obrazovanja te u neformalne oblike cjeloživotnog učenja. Temeljna ideja je postizanje njegove obveznosti u svim stupnjevima školovanja do sveučilišne razine kao i ponuda ovog programa visokom obrazovanju za čiju daljnju razradu je osnovana posebna radna skupina. Inicijativa je sukladna Nacionalnom obrazovnom kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje iz 2010. godine (NOK), koji je usklađen s UZPNM-om. Upravo se za njegovu primjenu razvijaju potrebne pretpostavke: izrađuje se novi program kao i brojni moduli za njegovo poučavanje sa svrhom njihove primjene u školskoj godini 2011/12; osnovan je Sveučilišni centar za ljudska prava za obrazovanje budućih učitelja; utvrđeni su i kriteriji za potrebne kompetencije za učitelje koji će ga provoditi te je ponovno uspostavljen Nacionalni odbor za odgoj i obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo kao savjetodavno tijelo Vlade koje će pratiti provedbu građanskog odgoja i obrazovanja. Nadalje, Agencija za odgoj i obrazovanje nastavlja s praksom edukacija učitelja za provedbu građanskog odgoja i obrazovanja te provedbom seminara u županijama za edukaciju trenera koji će poučavati učitelje. Do sada je educirano više od 10 000 učitelja (760 u 2010.).

Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu donesen u veljači 2010. godine (NN 27/10) propisuje jasne postupke za odabir, odobrenje i povlačenje udžbenika iz upotrebe. Navedeni postupci jamče poštivanje temeljnih prava i načela nediskriminacije u sadržaju udžbenika, kao i nadziranje obveze pozitivnoga prikazivanja nacionalnih manjina u udžbenicima. Zakon propisuje i postupak za povlačenje udžbenika iz upotrebe u slučaju kad njihov sadržaj nije sukladan ustavnim odredbama, demokratskim načelima i načelima ljudskih prava i temeljnih sloboda, posebno pravima nacionalnih manjina koja su zaštićena Ustavom i UZPNM-om.

Potrebno je naglasiti da se nastava povijesti u Republici Hrvatskoj provodi na temelju odobrenih udžbenika, bez obzira na nacionalnu ili etničku pripadnost učenika, odnosno da se gradivo povijesti poučava jednako za sve. Ovo se načelo primjenjuje i na nastavu povijesti na srpskom jeziku i ćirilicom pismu, u skladu s nastavnim programima za pripadnike nacionalnih manjina koji su izrađeni radi usklađivanja s postojećim zakonskim propisima. Općenito, pripadnici nacionalnih manjina imaju u pogledu svih školskih predmeta pravo birati koji će udžbenik od postojećih prevesti ili, ukoliko nema adekvatnog udžbenika, uvesti iz zemlje matice.

Mediji

Zakon o elektroničnim medijima, usvojen 11. prosinca 2009. godine (NN 153/09), omogućuje promicanje programa koji su od posebne važnosti za nacionalne manjine osiguravanjem financijskih sredstava kroz Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija. Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji (NN 25/03, 137/10) određuje kako je HRT u ostvarivanju programa dužan pridonositi poštivanju i promicanju temeljnih ljudskih prava i sloboda, snošljivosti, razumijevanju i poštivanju različitosti, demokratskim vrednotama i civilnom društvu. U provedbi programskih obveza HRT je obavezan proizvoditi i objavljivati programe namijenjene informiranju pripadnika nacionalnih manjina te ih informirati i obrazovati o demokraciji, civilnom društvu i kulturi javnog dijaloga, kao i pridonositi suzbijanju diskriminacije.

Dana 8. prosinca 2010. godine u okviru Projekta „Informacijom u borbi protiv diskriminacije“ održan je Okrugli stol „Uloga medija u suzbijanju diskriminacije“ koji je bio usredotočen na unaprjeđenje borbe protiv diskriminacije kroz društvenu odgovornost i ulogu medija. Na okruglom stolu su sudjelovali brojni novinari, predstavnici civilnog društva, institucija i akademske zajednice te resornih tijela.

Položaj romske nacionalne manjine

U svrhu poboljšanja općih uvjeta života jedne od društveno najugroženijih nacionalnih manjina – Roma - Vlada Republike Hrvatske osmislila je i donijela niz strategija i mjera, uključujući i Nacionalni program za Rome i članstvo u Desetljeću za uključivanje Roma 2005.-2015. (Republika Hrvatska će preuzeti predsjedanje Desetljećem (2005.-2015.) u 2012.).

U Nacionalnom programu za Rome i Akcijskom planu Desetljeća, sadržan je niz mjera sa svrhom rješavanja problema s kojima se suočavaju Romi, u rasponu od statusnih pitanja, borbe protiv diskriminacije i borbe za očuvanje tradicijske kulture Roma, obrazovanja, zdravlja, zapošljavanja i stambenog zbrinjavanja. U tijeku su konzultacije o reviziji Nacionalnog programa za Rome, kako bi se poboljšali životni uvjeti romske populacije.

Romski predstavnici aktivno sudjeluju u izradi politika unutar ovih programa i članovi su Povjerenstva za praćenje provedbe Nacionalnog programa za Rome i Akcijskog plana Desetljeća za uključivanje Roma.

Pripadnici romske nacionalne manjine sudjeluju u procesima donošenja odluka, od Hrvatskog sabora do lokalne zajednice. Predstavnik romske nacionalne manjine izabran je za zastupnika u Hrvatskom saboru, a tri predstavnika Roma su u sastavu općinskih predstavničkih tijela u Međimurskoj županiji. Više od 300 Roma je izabrano u vijeća i za predstavnike romske nacionalne manjine na svim razinama u Hrvatskoj.

Broj romske djece u predškolskom odgoju i obrazovanju porastao je sa 350 u 2005./06. na 734 u 2009./10. U sustavu osnovnog obrazovanja, broj romske djece se učeterostručio, od 1.013 u 2005./06. na 4.186 djece u 2009./10. Svi učenici u sustavu srednjoškolskog obrazovanja (283) i sustavu visokog obrazovanja (25) stipendiraju se.

U srpnju 2010. izmijenjen je čl. 43. st. 1. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi te se svakom djetetu koje ne zna ili nedostatno poznaje hrvatski jezik, osigurava pomoć

u školi za njegovo svladavanje jezika i daljnje uključivanje u redovni program nastave, dok je u kolovozu usvojen Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj, opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje.

S ciljem poboljšanja zakonodavnog okvira koji se odnosi na učenike romske populacije, u rujnu 2010. doneseni su: Izmjena i dopuna Državnih pedagoških standarda, Izmjena i dopuna Pravilnika o upisu djece u osnovnu školu te Izmjena i dopuna Pravilnika o broju učenika u redovitom i kombiniranom razrednom odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini u osnovnoj školi.

Nastavno na stambeno zbrinjavanje Roma, svi prostorni planovi su napravljeni u sklopu preduvjeta za legalizaciju dvanaest romskih naselja. Provedba projekata koje financira EU s ciljem poboljšanja uvjeta života u šest najvećih romskih naselja u Međimurskoj županiji, rezultirala je legalizacijom kuća u tim naseljima. Vlada RH je u 2010. godini za tu svrhu izdvojila 4.000.000,00 kuna (540.000 eura). Navedene aktivnosti potakle su veliki interes romske zajednice u drugim dijelovima Hrvatske: u ostalim romskim naseljima također je pokrenuta legalizacija pojedinih objekata i njihovo priključivanje na vodu i struju. Državna tijela također razvijaju dijalog s lokalnim vlastima u svrhu poboljšanja položaja Roma u prigradskim naseljima koji se često suočavaju s najtežim životnim uvjetima te posjeduju kuće koje nije moguće legalizirati.

U području zapošljavanja, Hrvatski zavod za zapošljavanje sufinancirao je zapošljavanje 233 osobe te su provedene aktivnosti grupnog informiranja u koje su bile uključene 1.294 osoba, a pojedinačno je savjetovano 6.500 osoba.

U području zdravstva i socijalne skrbi, objavljena je brošura o pravima i obvezama na jeziku Romani Chib i hrvatskom jeziku. Postoji sustavno nastojanje da se cijepljenjem obuhvati što veći broj romske djece. Napredak je vidljiv, u mnogim mjestima stopa cijepljenja je na razini ostatka populacije.

Radna skupina za dodjelu sredstava udrugama i kulturno-umjetničkim društvima Roma, donijela je 2010. godine u svrhu očuvanja i razvijanja njihove tradicijske kulture, odluku o raspodjeli sredstava u ukupnom iznosu od 25.300,00 eura i to u skladu s Nacionalnim programom za Rome.

U pripremi je Izvješće o provedbi Akcijskog plana za Desetljeće za uključivanje Roma, koje obuhvaća 2009. i 2010. godinu. Također u pripremi je i prijedlog novog Akcijskog plana za 2011. i 2012. godinu.

Pomirba i porast tolerancije prema manjinama

Opredijeljenost Republike Hrvatske za pomirbu i povećanje tolerancije prema manjinama u društvu potvrđena je nizom konkretnih i ciljanih mjera. Jedan od najvažnijih koraka prema porastu tolerancije postignut je izmjenom preambule Ustava u kojoj se sada izrijekom navode sve nacionalne manjine u Hrvatskoj, kojih je ukupno 22, čime su sve one izjednačene pred zakonom.

Predsjednik Republike Hrvatske i Predsjednica Vlade Republike Hrvatske zajednički su preuzeli vodeću ulogu u unaprjeđenju tolerancije i pomirbe na području Republike Hrvatske i izvan njenih granica. Pokazali su čvrsto vodstvo i uložili velike osobne napore s ciljem

jačanja bilateralnih odnosa sa svim susjednim državama kako bi izgradili regionalnu stabilnost i suradnju. Nekoliko je primjera spomenutog:

Predsjednik Ivo Josipović se nekoliko puta sastao s Predsjednikom Republike Srbije, Borisom Tadićem (uključujući i obostrane posjete Beogradu i Zagrebu). Na svakom od sastanaka naglašavala se poruka tolerancije i gradnje mostova između dviju država. U Srbiji su predsjednici zajednički posjetili hrvatsku manjinu u Bačkom Monoštoru i srpske izbjegličke obitelji iz Republike Hrvatske. U Republici Hrvatskoj predsjednici su posjetili srpske i hrvatske povratničke obitelji u općini Krnjak. U Vukovaru, gradu koji simbolizira hrvatski domovinski rat i patnju, predsjednik Tadić je položio vijenac na Ovčari i ispričao se za počinjene zločine, dok je predsjednik Josipović položio vijenac u obližnjem selu Paulin Dvor i osudio ratne zločine počinjene protiv Srba.

Tijekom posjeta Bosni i Hercegovini, predsjednik Josipović posjetio je dva sela u kojima su Hrvati počinili ratne zločine protiv Bošnjaka i Bošnjaci protiv Hrvata, Ahmiće i Križančevo Selo. Predsjednikovu poruku tolerancije, pomirbe i osude svih zločina neovisno o njihovim počiniteljima pozdravile su sve lokalne i vjerske zajednice.

Predsjednik Josipović je sudjelovao na komemorativnoj svečanosti za srpske žrtve ustaškog režima blizu Gospića (ratni zločini iz 2. svjetskog rata). Tom prilikom obnovljena je spomen ploča. U Varivodama je predsjednik Josipović odao počast srpskim civilnim žrtvama iz 1995. godine.

Dana 17. travnja 2011. godine na Spomen području Jasenovac održana je komemoracija u povodu obilježavanja 66. godišnjice proboja zatočenika iz ustaškog koncentracijskog logora Jasenovac koji se dogodio u travnju 1945. godine. Komemoraciji su, uz preživjele zatočenike logora te rodbinu i prijatelje žrtava, nazočili i predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović, predsjednica Vlade Jadranka Kosor te predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić koji su održali prigodne govore.

Predsjednica Vlade Jadranka Kosor zalaže se za pomoć zemljama zapadnog Balkana u njihovim nastojanjima za ulazak u EU. Osobno je predsjednicima Vlada svih zemalja zapadnog Balkana uručila hrvatski prijevod pravne stečevine EU (vrijednost intelektualnog vlasništva spomenutog prijevoda procjenjuje se na osam milijuna eura). U suradnji s predsjednikom Vlade Republike Slovenije Borutom Pahorom započeo je "Brdo Proces" (konferencija na kojoj sudjeluju čelnici zemalja i vlada s područja jugoistočne Europe i predstavnici Europske unije).

Sporazum o arbitraži između Republike Hrvatske i Republike Slovenije (stupio na snagu 29. studenog 2010. godine) predstavlja ne samo kamen temeljac povjerenja između dviju država, već i osnovni politički, diplomatski i pravni primjer kako riješiti zamršena otvorena bilateralna pitanja.

Vlada Republike Hrvatske je zajedno s partnerima iz Srbije osnovala neformalnu radnu skupinu čiji je zadatak rješavanje još uvijek neriješenih pitanja, kao što su nestale osobe, izbjeglice, prava manjina i granična pitanja.

Paralelno sa unaprjeđenjem bilateralnih odnosa između Republike Hrvatske i Srbije jačaju i prekogranični gospodarski i trgovinski odnosi. Hrvatsko-srpska tvrtka "Cargo 10" (osnovana

u rujnu 2010. godine) čiji je temeljni zadatak željeznički promet kroz Koridor X konkretan je primjer navedenog.

VIII. POVRATAK IZBJEGLICA

Od početka provođenja programa kojima se omogućava povratak izbjeglih i prognanih osoba Hrvatska je omogućila povratak više od 348.000 osoba. Iz državnog proračuna za te je programe izdvojeno 5,3 milijarde eura (međunarodne donacije iznose oko 5% tog iznosa).

Hrvatska je ostvarila značajan napredak na području povratka izbjeglica, a posebno kroz provedbu Akcijskog plana za provedbu stambenog zbrinjavanja izbjeglica - bivših nositelja stanarskog prava koji se žele vratiti u Hrvatsku. Ciljevi stambenog zbrinjavanja na i izvan područja posebne državne skrbi za 2007. i 2008. godinu u potpunosti su ispunjeni, dok će cilj za 2009., temeljem revidiranog Akcijskog plana iz lipnja 2010. godine, biti u potpunosti ispunjen do 15. lipnja 2011. godine. Također je ostvaren vidljiv napredak u rješavanju zahtjeva za stambeno zbrinjavanje za sve druge uspješne podnositelje zahtjeva. Nadalje, gotovo u potpunosti su eliminirani zaostaci u rješavanju postojećih žalbi na odbijene zahtjeve za obnovu kuća.

Program stambenog zbrinjavanja – trenutno stanje u ispunjenju mjerila za 2009. godinu i plan za 2011. godinu

Akcijski plan za ubranu provedbu Programa stambenog zbrinjavanja na i izvan područja posebne državne skrbi za izbjeglice – bivše nositelje stanarskog prava koji se žele vratiti u Republiku Hrvatsku revidiran je u lipnju 2010. godine (nadalje: Revidirani akcijski plan - RAP). Ciljnu skupinu programa stambenog zbrinjavanja čini 4.915 obitelji BNSP-a obuhvaćenih planom rješavanja od 2007. do 2009. godine.

Provedba Revidiranog akcijskog plana - riješeni po mjerilu 2007. – 2009.
(do 11. svibnja 2011.)

	Mjerilo 2007.	Mjerilo 2008.	Mjerilo 2009.	Riješeno iz mjerila 2009.	Preostalo za rješavanje iz mjerila 2009.
Broj stambenih jedinica	1.418	1.427	2.070	1.921	149
% ispunjenja mjerila	100	100		93	7

Mjerilo za 2007. godinu ispunjeno je i potvrđeno od strane međunarodne zajednice. Stambeno je zbrinuto 1.418. obitelji bivših nositelja stanarskog prava (1.010 na PPDS-u i 408 izvan PPDS-a).

Mjerilo za 2008. godinu ispunjeno je i potvrđeno od strane međunarodne zajednice. Plan za 2008. godinu je u potpunosti ispunjen u rujnu 2010. godine. Bivšim nositeljima stanarskog prava je dodijeljeno 1.427 stambenih jedinica (1.000 na PPDS-u i 427 izvan PPDS-a).

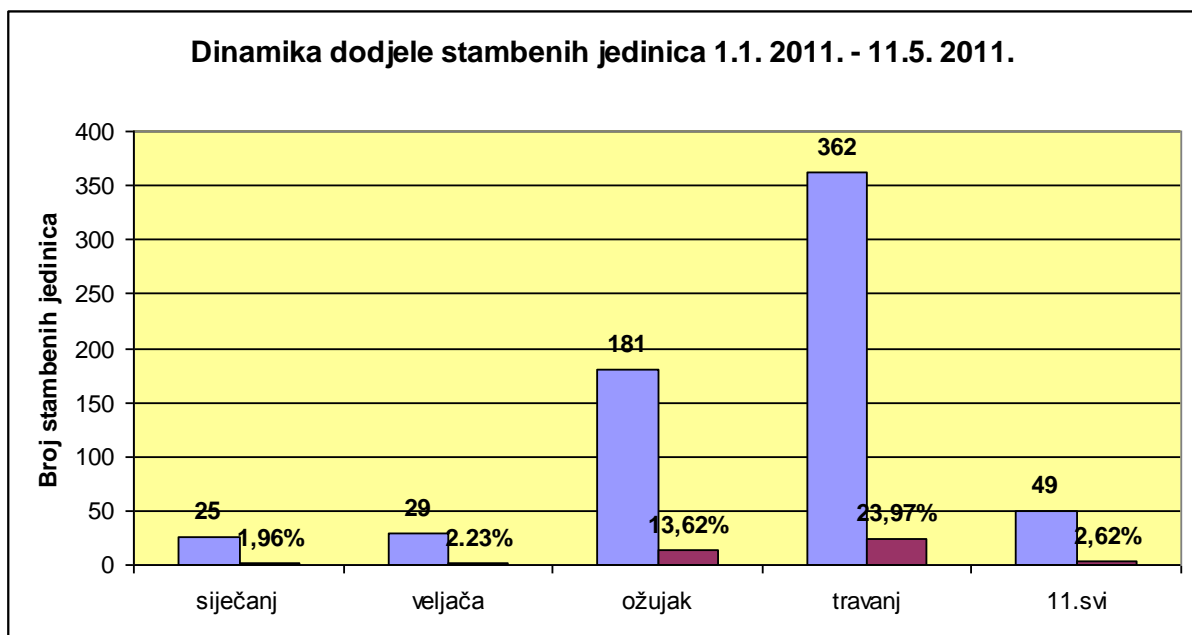
Mjerilo za 2009. godinu predstavlja najzahtjevniji dio programa stambenog zbrinjavanja za BNSP, u okviru kojeg je potrebno zbrinuti značajno veći broj osoba nego što je bio slučaj u prethodna dva mjerila. Ciljnu skupinu tog mjerila odredila je Hrvatska, a čine ju 2.070 bivših

nositelja stanarskog prava (1.578 na PPDS-u i 492 izvan PPDS-a) koje je prema RAP-u potrebno riješiti do 30. lipnja 2011. godine.

Od toga je do kraja 2010. godine bilo planirano rješavanje 1.265 obitelji BNSP što je ispunjeno u zadanom roku. Do 11. svibnja 2011. godine, obiteljima BNSP-a osigurano je 1.921 dostupna i useljiva stambena jedinica iz mjerila za 2009. godinu (1.360 na PPDS-u i 561 izvan PPDS-a), što iznosi 93% od planiranih 2.070 stambenih jedinica ukupnog mjerila za 2009. godinu. Od ukupno 1.921 osigurane useljive stambene jedinice, 344 korisnika još uvijek nije preuzelo ključeve zbog toga što je veći broj stambenih jedinica osiguran tijekom ožujka i travnja 2011. godine. Broj korisnika koji nisu preuzeli ključeve smanjuje se na dnevnoj bazi.

Potrebno je naglasiti da je broj dodijeljenih stambenih jedinica (69 stambenih jedinica) izvan područja posebne državne skrbi veći od planiranoga iz sljedećih razloga:

- veće ponude za kupnju stanova izvan područja posebne državne skrbi te se u skladu s tim određeni broj korisnika koji su trebali biti stambeno zbrinuti na području posebne državne skrbi odlučio na stambeno zbrinjavanje u urbanim područjima;
- dodjelom stambenih jedinica prema novoj Odluci Vlade Republike Hrvatske od 3. ožujka 2011. godine o novom roku za stambeno zbrinjavanje bivših nositelja stanarskog prava izvan PPDS-a (dodijeljeno je šest stambenih jedinica u gradovima Osijeku i Sisku).

U razdoblju od donošenja Revidiranog akcijskog plana odnosno od 30. lipnja 2010. godine pa do 6. svibnja 2011. godine, Hrvatska je osigurala 1.298 stambenih jedinica za korisnike - bivše nositelje stanarskog prava, što predstavlja porast od 61,9 %. Tijekom ožujka i travnja 2011. godine osjetno je ubrzana dodjela stambenih jedinica što je rezultat završetka obnove stambenih jedinica, ali i kupnje stanova izvan PPDS-a i na PPDS-u. Od 1. do 11. svibnja 2011. porast u izvršenju mjerila iznosi 49 dodijeljenih stambenih jedinica ili 2,6 %. Preostali broj stambenih jedinica (149) za ispunjenje mjerila, bit će osiguran tijekom svibnja i lipnja i to kupnjom stanova te završetkom obnove kuća i stanova. Do kraja svibnja 2011. godine osigurat će se još 86 stambenih jedinica (71 kroz obnovu i gradnju stanova i kuća te 15 kroz kupnju preko Agencije za pravni promet i posjedovanje nekretninama) te će izvršenje mjerila

iznositi 2.007 stambenih jedinica ili 97% od planiranoga. Do 15. lipnja osigurat će se još 63 stambene jedinice, pri čemu će izvršenje mjerila biti 100%.

Statističko praćenje

S ciljem unaprjeđenja statističkog praćenja stambenog zbrinjavanja BNSP-a, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva izradilo je novi aplikacijski model baze podataka o podnositeljima zahtjeva za stambeno zbrinjavanje BNSP-a. Program koji vodi evidenciju bivših nositelja stanarskog prava koristi moderne alate kojima je postignuta mogućnost ispravljanja uočenih grešaka te daljnja dorada (dopuna) programa prema mogućim zahtjevima u budućnosti. Baza je modelirana s ograničenjima, tako da je npr. nemoguće unijeti dva puta istu nekretninu ili korisnika. Na ovaj način omogućeno je precizno praćenje stambenog zbrinjavanja izbjeglica - bivših nositelja stanarskog prava u Republici Hrvatskoj.

Potpota za najam stana

Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva će za oko 300 korisnika (149 iz mjerila i 151 iznad mjerila) koji nisu stambeno zbrinuti do kraja travnja 2011. godine, osigurati novčanu potporu za najam stana sukladno Zaključku Vlade Republike Hrvatske od 17. srpnja 2008. godine (25 kuna po osobi na dan), do trenutka njihovog stambenog zbrinjavanja. Svim tim korisnicima poslane su obavijesti te obrasci koje je potrebno popuniti kako bi se isplata novčane potpore mogla realizirati. Nadalje, svim spomenutim korisnicima izdane su suglasnosti za stambeno zbrinjavanje s navedenom adresom stambene jedinice, odnosno oni će se moći useliti u dodijeljenu stambenu jedinicu po završetku obnove (između svibnja i rujna 2011. godine).

Novo uvedene mjere

Dana 2. rujna 2010. godine Vlada Republike Hrvatske usvojila je *Odluku o prodaji stanova u vlasništvu Republike Hrvatske* te time omogućila korisnicima programa stambenog zbrinjavanja – bivšim nositeljima stanarskog prava izvan PPDS-a otkup stambenih jedinica po povlaštenoj cijeni, značajno nižoj od tržišne. Dodatno je racionalizirana cijena uvrštavanjem u izračun vremenskog razdoblja provedenog u izbjeglištvu davanjem popusta na cijenu nekretnine za svaku godinu koju je osoba provela u statusu izbjeglice. MRRŠVG je u suradnji s predstavnicima međunarodne zajednice pripremio Naputak o provedbi Odluke koji je poslan Regionalnim uredima Uprave za PPDS.

Obavijest o mogućnosti kupnje stanova izvan PPDS-a dostavljena je na adrese 1.140 korisnika. Od ukupno 1.140 poslanih obavijesti, 978 je uručeno dok su 162 obavijesti neuručene. Zahtjeve za kupnju nakon dostavljene obavijesti do sada je podnijelo 610 korisnika stambenog zbrinjavanja izvan PPDS-a (podatak vezano uz način otplate: 241 korisnik jednokratno, 336 obročno i 33 nedefinirano).

Vlada Republike Hrvatske je dana 3. ožujka 2011. godine donijela *Odluku o stambenom zbrinjavanju povratnika-bivših nositelja stanarskog prava izvan područja posebne državne skrbi*. Odluka o stambenom zbrinjavanju stupila je na snagu 9. ožujka 2011. godine. Odlukom je definiran rok koji traje devet mjeseci, odnosno do 9. prosinca.2011 godine. Ministarstvo je ukupno zaprimilo 34 zahtjeva za stambeno zbrinjavanje izvan PPDS-a u novom roku. Od toga broja zahtjeva izdano je devet suglasnosti za stambeno zbrinjavanje (za šest korisnika su osigurani stanovi, a za troje je utvrđeno pravo na stambeno zbrinjavanje). Informacije o

novim Odlukama Vlade RH objavljene su na javnim stranicama Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva. Na tim stranicama korisniku su dostupne sve informacije vezane uz stambeno zbrinjavanje, u objavljenoj brošuri, i dostupni su propisani obrasci zahtjeva za stambeno zbrinjavanje, omogućen odabir ispravnog zahtjeva (na ili izvan PPDS-a).

Ministarstvo regionalnog razvoja šumarstva i vodnoga gospodarstva distribuiralo je u regionalne urede i države u regiji (Srbija, BiH i Crna Gora) ukupno 6.950 informativnih letaka kao i 5.750 potrebnih obrazaca i to:

- diplomatsko-konzularnim predstavništvima 1.300 letaka i 1.500 obrazaca;
- UNHCR-ovim uredima u regiji 2.800 letaka i 1.550 obrazaca;
- nacionalnim institucijama za pitanja izbjeglica 1.850 letaka i 1.200 obrazaca;
- regionalnim uredima UPPDS-a 1.000 letaka i 1.500 obrazaca.

Ured UNHCR-a, kao i Komesarijat za izbjeglice u Srbiji, objavili su informaciju o novom roku i omogućili preko svojih stranica linkove prema javnoj stranici Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva Republike Hrvatske.

Ministarstvo za raseljene osobe i izbjeglice u Bosni i Hercegovini prosljedilo je dobivene materijale nadležnim organima entiteta i Brčko distrikta. Od njih je zatraženo da u okviru svojih nadležnosti, osiguraju distribuciju dostavljenih materijala kako bi što veći broj zainteresiranih bio pravovremeno i potpuno obaviješten o uvjetima i rokovima za podnošenje zahtjeva za stambeno zbrinjavanje u Republici Hrvatskoj. Ministarstvo za raseljene osobe i izbjeglice objavilo je obavijest o novom roku na svojoj javnoj stranici te osiguralo linkove prema stranici Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva Republike Hrvatske.

Zavod za zbrinjavanje izbjeglica u Crnoj Gori, zaprimljene materijale je prosljedio nadležnim tijelima u Crnoj Gori.

Dana 21. travnja 2011. godine održan je sastanak predstavnika zemalja u regiji u prostorijama Ministarstva regionalnog razvoja šumarstva i vodnoga gospodarstva, a u vezi s pitanjem informativne kampanje o provedbi Regionalnog projekta, s posebnim osvrtom na informiranje o novom roku stambenog zbrinjavanja bivših nositelja stanarskih prava u Republici Hrvatskoj. Dogovoreno je održavanje radionice u Republici Srbiji, u drugoj polovici svibnja 2011. godine. U radionici će biti prisutni predstavnici Uprave za područja posebne državne skrbi, Komesarijata za izbjeglice Republike Srbije te općinski povjerenici za izbjeglice u Republici Srbiji. Također se planira održavanje radionice u Bosni i Hercegovini te Crnoj Gori. Dana 2. svibnja 2011. godine snimljen je specijalni prilog za TV emisiju „Vrijeme odluke“, u kojem su sudjelovali djelatnici Uprave za područja posebne državne skrbi. U prilogu je dana informacija o novom roku, predstavljen informativni letak, potrebni obrasci i rokovi. Osim toga, u prilogu su dani odgovori na najčešća pitanja potencijalnih korisnika stambenog zbrinjavanja.

Napredak u stambenom zbrinjavanju iznad mjerila

Procjena i plan za osiguravanje stambenih jedinica za zahtjeve iznad mjerila pripremljen u veljači 2011. godine (uključuje procjenu novog roka za stambeno zbrinjavanje izvan PPDS-a)

<i>godina provedbe</i>	Zahtjevi iznad mjerila				Ukupno zahtjevi iznad mjerila
	2011	2012	2013	2014	
Na PPDS-u	200	438	289	0	927
Izvan PPDS-a	50	396	521	456	1423
Ukupno	250	834	810	456	2350

Projekcija proračunskih sredstva za osiguravanje stambenih jedinica za razdoblje 2011. - 2014. u €

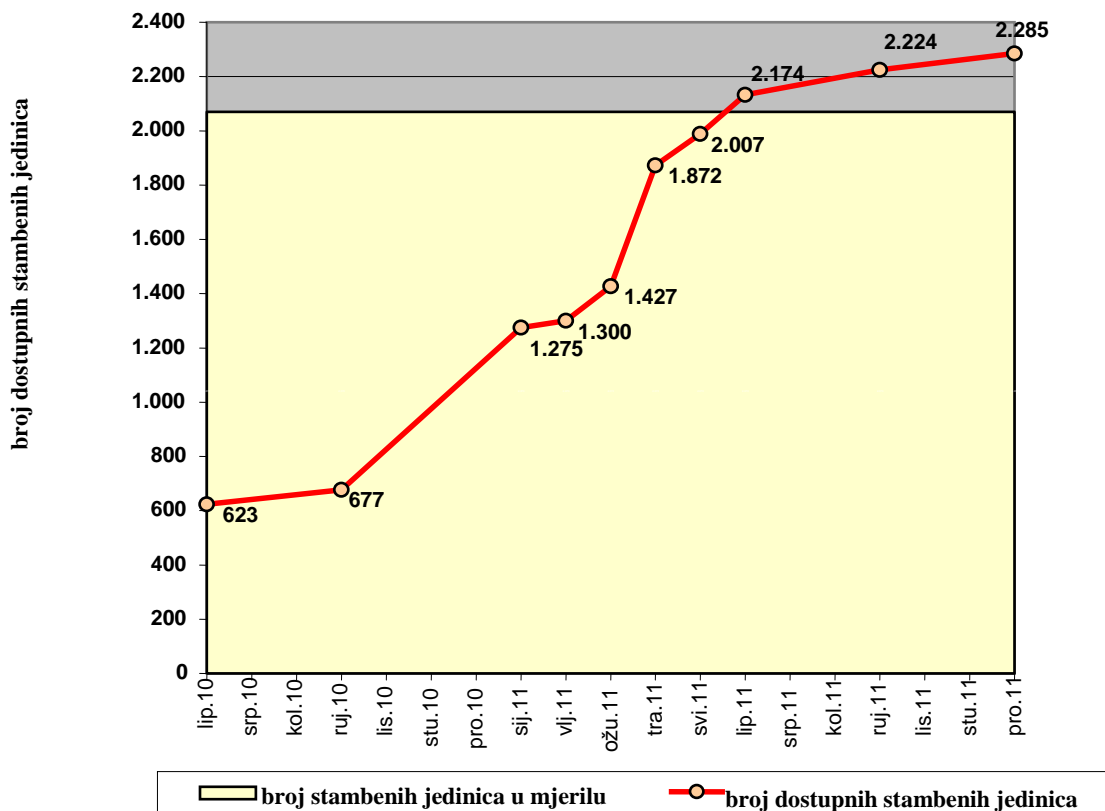
<i>Planirana proračunska sredstva</i>	2011	2012	2013	2014	total
	41.215.094	37.568.138	43.160.186	30.825.723	152.769.141

Stambeno zbrinjavanje procijenjenog broja korisnika koji su već ostvarili ili će tek ostvariti pravo na stambeno zbrinjavanje odvijat će se predviđenom dinamikom za što su planirana sredstva u Državnom proračunu u razdoblju 2011. - 2013. godine. Sredstva za 2014. godinu će se planirati prilikom izrade proračuna za trogodišnje razdoblje krajem 2011. godine.

Ubrzano je rješavanje svih neriješenih zahtjeva za stambeno zbrinjavanje i smanjen je broj neriješenih predmeta. Do 30. travnja 2011. godine, izdano je 749 suglasnosti za stambeno zbrinjavanje iznad mjerila, od čega 575 suglasnosti na PPDS-u i 174 izvan PPDS-a.

S obzirom na predviđenu dinamiku izgradnje/obnove stanova i kuća, do kraja 2011. godine Hrvatska će biti u mogućnosti stambeno zbrinuti nešto više od 200 korisnika iznad mjerila. Od toga će do kraja lipnja 2011. godine biti stambeno zbrinuto 104 korisnika iznad mjerila.

**Stambeno zbrinjavanje bivših nositelja stanarskog prava
lipanj 2010. - prosinac 2011.**

Postupanja sa žalbama na obnovu kuća, rješavanje zaostataka i napredak u obnovi preostale imovine

U posljednje dvije godine napravljen je značajan iskorak u ažurnosti rješavanja žalbi na obnovu koje proizlaze iz negativnih prvostupajskih rješenja o pravu na obnovu, angažiranjem dodatnog broja diplomiranih pravnikâ. Početkom 2008. godine bilo je evidentirano oko 14.000 žalbi, a u veljači 2011. godine, preostalo je za riješiti još 3.830 žalbi.

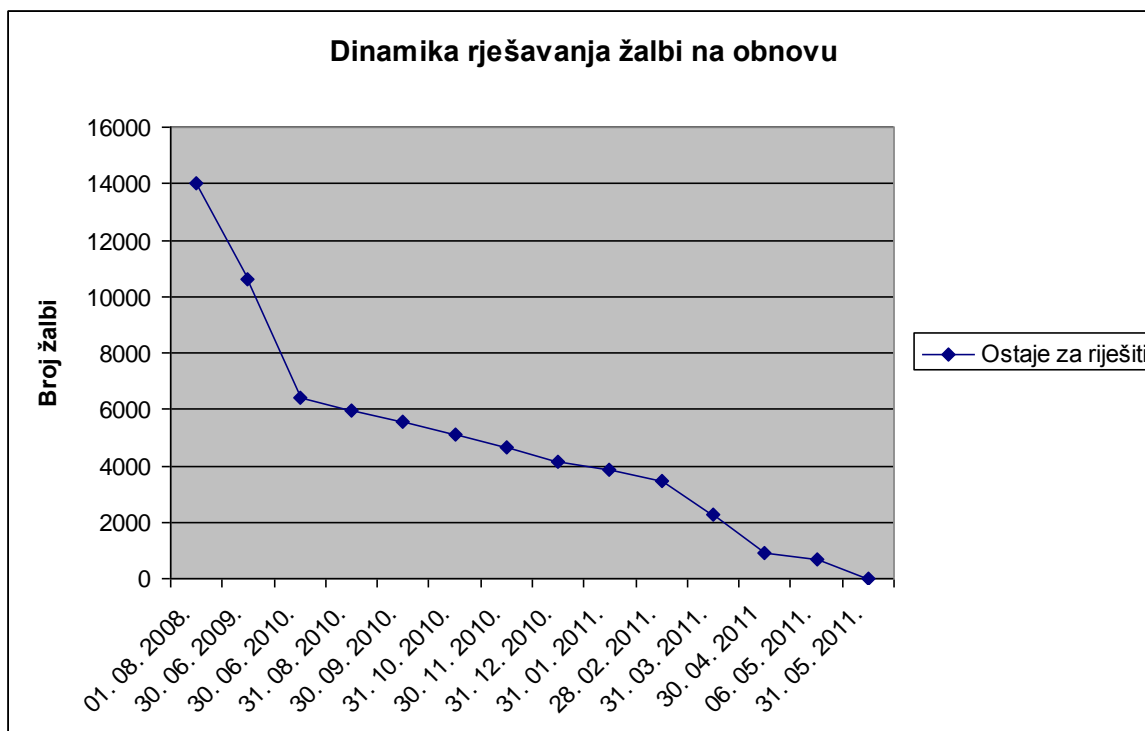
U razdoblju od 11. veljače do 06. svibnja riješeno je 3.130 žalbi, a preostalo je za riješiti još 700 žalbi. Tijekom ožujka i travnja, 14 pravnikâ je angažirano na rješavanju žalbi. Do kraja svibnja planiraju se riješiti sve preostale žalbe. Također, cilj je i dalje zadržati vrlo visoku razinu zakonitosti, stručnosti i nepristranosti u postupku rješavanja žalbi.

U razdoblju od početka 2008. godine pa do početka svibnja 2011. godine, ukupno je riješeno 13.300 žalbi, od čega je 1.084 s pozitivnim rješenjem ili 8,15 % koja se automatski uključuju u programe realizacije na način da je:

- od 557 pozitivnih rješenja na novčanu potporu I.-III. stupnja oštećenja u razdoblju 2008. – svibanj 2011. godina, pripadajuća sredstva ostvarilo je 505 obitelji korisnika utvrđenog prava, a za preostala 52 korisnika je isplata u tijeku i u pripremi za isplatu.

- od 527 pozitivnih rješenja na organiziranu obnovu obiteljskih kuća IV.-VI. stupnja oštećenja u razdoblju 2008. – svibanj 2011. završena je obnova na 316 objekata, na 122 objekata u tijeku je izvođenje radova, a preostali broj 89 kuća je u projektiranju i pripremi za izvođenje radova te će biti uključeni u novi program obnove 550 obiteljskih kuća za koji je u tijeku javni natječaj za izvoditelje radova. Nema listi čekanja na realizaciju utvrđenih prava.

U 98 % predmeta pred Upravnim sudom Republike Hrvatske, od početka 2010. godine do svibnja 2011. godine potvrđeno je drugostupanjsko rješenje Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva (ukupno 123 presude), što potvrđuje izuzetnu razinu zakonitosti, stručnosti i nepristranosti u postupku rješavanja žalbi.

Svim do sada korištenim modelima obnove i popravka u ratu oštećenih ili uništenih stambenih jedinica, popravljeno je ili obnovljeno 148.359 stambenih jedinica, pri čemu je utrošeno 2,32 milijarda eura sredstava državnog proračuna. U razdoblju od 30. lipnja 2010. godine do 30. travnja 2011. obnovljeno je 1.265 obiteljskih kuća. U fazi izvođenja radova su 302 kuće, s rokom završetka do 30. lipnja 2011. godine. Pokrenut je postupak javne nabave za ugovaranje radova na dodatnih 550 obiteljskih kuća čija se obnova planira započeti u ovoj godini i završiti do sredine 2012. godine, za što je u državnom proračunu osigurano 19,6 milijuna eura.

Poboljšanje klime za socijalnu i ekonomsku reintegraciju povratnika

S obzirom na to da velik dio područja na koja se vraćaju izbjeglice odstupa od hrvatskog prosjeka razvijenosti, Hrvatska poduzima mjere u svrhu ujednačavanja regionalnog razvitka i stvaranja uvjeta za održivi povratak. U tom smislu, Hrvatska je u lipnju 2010. godine donijela Strategiju regionalnog razvoja Republike Hrvatske, 2011. – 2013. (donošenju Strategije prethodilo je donošenje Zakona o regionalnom razvoju i relevantnih podzakonskih akata). Strategijom se detaljnije utvrđuju ciljevi i prioriteti regionalnog razvoja RH, a kao jedan od tri

strateška cilja RH izdvaja se razvoj područja posebne državne skrbi (budućih potpomognutih područja) koja čine većinu područja na koja se vraćaju izbjeglice.

Značajna sredstva ulažu se u izgradnju komunalne i socijalne infrastrukture u jedinicama lokalne samouprave na području posebne državne skrbi (PPDS) (u 2010. godini uloženo je oko 24 milijuna eura). Od 2005. do 2010. godine u 13 hrvatskih županija, na PPDS-u, provodio se Program socijalnog i gospodarskog oporavka, vrijedan 60 milijuna eura s ciljem povećanja socijalne kohezije te gospodarskog oporavka tih područja. Kroz taj Program financirano je 447 potprojekata od kojih je uspješno završeno 425, a kroz koje je na PPDS investirano više od 1 milijarde HRK.

S ciljem poboljšanja uvjeta za socijalnu i ekonomsku integraciju povratnika kroz stvaranje okruženja za njihovo prihvaćanje od strane stanovništva koje obitava u mjestima povratka izbjeglica, MRRŠVG je pripremio projekt „Podrška pri izradi komunikacijske strategije za upravljanje i provedbu programa stambenog zbrinjavanja za izbjeglice i povratnike“. Projekt je pripremljen u okviru IPA 2009 - Instrumenta za pripremu projekata i jačanje administrativnog kapaciteta. Svrha projekta je izrada komunikacijske strategije i akcijskog plana za provedbu komunikacijske strategije za upravljanje i provedbu programa stambenog zbrinjavanja za izbjeglice i povratnike te izrada i provedba istraživanja javnog mnijenja građana/ki RH i izbjeglica u Republici Srbiji o temi povratka izbjeglica. Projekt je preliminarno prihvaćen od Delegacije EU u Zagrebu i očekuje se ugovaranje projekta u svibnju/lipnju 2011. godine.

Konvalidacija radnog staža

Hrvatska ostvaruje kontinuirani napredak u rješavanju pitanja konvalidiranja odluka i pojedinačnih akata donesenih od strane raznih tijela ili pravnih osoba koja su postojala na područjima Republike Hrvatske pod upravom UN-a. Prema podacima Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, od dana stupanja na snagu Pravilnika o postupku konvalidiranja odluka i pojedinačnih akata iz područja mirovinskog osiguranja 17. svibnja 2008. godine (NN 53/08) do konca travnja 2011. godine podneseno je ukupno 24.330 zahtjeva za konvalidaciju mirovinskog staža, od kojih je riješeno 23.026 zahtjeva ili 95%. Od ukupnog broja riješenih zahtjeva, pozitivno je riješeno 12.785 zahtjeva ili 55.5%, a odbijen je 10.241 zahtjev ili 44.5 %.

Do konca travnja 2011. godine zaprimljen je ukupno 571 zahtjev za konvalidaciju mirovina, od kojih su riješena 542 zahtjeva ili 95%. Od ukupnog broja riješenih zahtjeva, pozitivno je riješeno 390 ili 72%, a negativno 152 zahtjeva ili 28%. Trend opadanja broja podnesenih zahtjeva prisutan je posljednjih nekoliko mjeseci te se ne očekuje daljnje povećanje broja podnijetih zahtjeva, zbog činjenice da će određeni broj osoba mlađe životne dobi zahtjev podnijeti prilikom ostvarivanja prava na mirovinu. Zajedno sa zahtjevima podnijetim temeljem Uredbe za provođenje Zakona o konvalidaciji za upravno područje rada, zapošljavanja, mirovinskog i invalidskog osiguranja, doplatka za djecu, socijalne skrbi i zaštite vojnih i civilnih invalida rata (NN 51/98, koja se primjenjivala do travnja 1999.), radi se o ukupnom broju od 62.027 riješenih zahtjeva.

U početku primjene navedenog Pravilnika pojavile su se određene poteškoće u vezi s nedostajućom dokumentacijom koju nije moguće pronaći niti rekonstruirati zbog ratnih događanja, tako da je broj pozitivno riješenih zahtjeva veći na području koje je mirnom reintegracijom vraćeno pod upravu RH (područja koje pokrivaju Područne službe Vukovar,

Osijek), od područja koje je ratnim operacijama vraćeno RH (područja koje pokrivaju Područne službe Zadar, Šibenik). Poduzete su brojne mjere kako bi poboljšalo prikupljanje radno-pravne dokumentacije, te osigurala daljnja poboljšanja u učinkovitosti postupanja, posebice u navedenim područjima s manjim brojem riješenih zahtjeva, što je rezultiralo pozitivnim pomacima na ciljanim područjima.

Održano je nekoliko sastanaka s poslodavcima, predstavnicima lokalnih zajednica, političkih stranaka, predstavnicima međunarodnih organizacija, kako bi se iznašli načini prikupljanja dokumentacije. Intenzivirana je suradnja s nadležnim tijelima u Republici Srbiji s ciljem postizanja dogovora oko pružanja pomoći pri prikupljanja potrebne dokumentacije nekim strankama koje borave u Srbiji, a podnose zahtjev za konvalidaciju u Hrvatskoj; također su održani i sastanci predstavnika Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva Republike Hrvatske i Ministarstva rada i socijalne politike Republike Srbije, kako bi se razriješila i posljednja otvorena pitanja u vezi s izbjeglicama i raseljenim osobama na području Hrvatske i Srbije te ostvarivanja njihovih prava iz sustava socijalne sigurnosti. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva RH kontinuirano nadzire rješavanje konvalidacijskih predmeta.

Regionalna suradnja - nastavak Beogradske konferencije

U Beogradu je 25. ožujka 2010. godine održana ministarska konferencija na temu "Trajna rješenja za izbjeglice i prognanike – suradnja država regije", uz sudjelovanje ministara vanjskih poslova Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske i Srbije te predstavnika UNHCR-a, OEES-a, EK-a i Vijeća Europe. Konferencija je potvrdila potrebu ulaganja dodatnih napora kako bi se izbjegličko pitanje u regiji potpuno riješilo na temelju dogovora država u regiji. Nastavno na Beogradsku konferenciju, uslijedio je niz sastanaka i aktivnosti na regionalnom planu s ciljem iznalaženja trajnih rješenja za izbjeglice i raseljene osobe u regiji.

Hrvatska i Srbija, uz podršku UNHCR-a, rade na uspoređivanju statistike o izbjeglicama i povratnicima, kako bi se ustanovilo stvarno stanje i identificirale realne procjene. U tom okviru održano je niz bilateralnih sastanaka (posljednji sastanak u Zagrebu 18. travnja 2011. godine). Razmijenjene su sve statusno relevantne baze podataka te se očekuje finalizacija izvješća.

U skladu sa zaključcima Beogradske konferencije, u tijeku su konkretne aktivnosti na izradi regionalnog projekta koji ima za cilj rješavanje prioritarnih problema izbjeglica i raseljenih osoba. U svjetlu zaključaka sedmog sastanka radne skupine za pripremu regionalnog projekta (Sarajevo, 4. ožujka 2011.), odnosno proširenja kruga potencijalnih korisnika regionalnog projekta, u tijeku je identifikacija broja osoba u potrebi od strane država regije, nakon čega će se nastaviti aktivnosti na finalizaciji regionalnog projekta.

Nastavljeno je s aktivnostima u kontekstu pripreme Donatorske konferencije o izbjeglicama. Slijedom zaključaka Regionalnog tehničkog koordinacijskog sastanka na temu priprema Donatorske konferencije (Bruxelles, 21. ožujka 2011. godine), dogovoreni su daljnji koraci u pripremi Donatorske konferencije te ministarske konferencije koja će joj prethoditi. Predviđeno je osnivanje nekoliko regionalnih tehničkih radnih skupina dok će se pojedina otvorena pitanja na bilateralnom planu rješavati kroz neposredne kontakte između odnosnih država. Hrvatska koordinira radom regionalne tehničke radne skupine za javno informiranje te provođenje prikladnih kampanja u državama regije, čiji je prvi sastanak održan u Zagrebu, 21. travnja 2011. godine.

IX. ZAŠTITA LJUDSKIH PRAVA

Na području ljudskih prava i temeljnih sloboda, Hrvatska ima razvijen pravni i institucionalni okvir. Poštovanje ljudskih prava pripada u najviše vrednote ustavnog poretka Hrvatske. U Glavi III. Ustava (od čl. 14. do čl. 70.) zajamčena su ljudska prava i temeljne slobode koja uključuju osobne i političke slobode i prava, gospodarska, socijalna i kulturna prava.

Hrvatska je stranka svih ključnih međunarodnopravnih instrumenata s područja ljudskih prava kao što je, među ostalim, Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda Vijeća Europe (EKLJP) te njezini Protokoli 1., 4., 6., 7., 11., 12., 13. i 14. Hrvatska u potpunosti prihvaća sve vrijednosti i načela Povelje Europske unije o temeljnim pravima.

Sva tijela državne vlasti u okviru svojih ovlasti sudjeluju u zaštiti i promicanju ljudskih prava. U Hrvatskoj je osigurana sudska zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda pred redovitim sudovima i Ustavnim sudom.

Upravno sudovanje

Hrvatska je poduzela nužne korake kako bi do ulaska u Europsku uniju upravni sudovi postali sudovi pune jurisdikcije u smislu članka 6. Europske konvencije o ljudskim pravima i članka 47. Povelje o temeljnim pravima. Donošenjem Zakona o upravnim sporovima (NN 20/10) koji će stupiti na snagu 1. siječnja 2012. godine, postavljen je zakonodavni okvir za novi sustav upravnog sudovanja, sukladno kojem se uspostavlja dvostupanjski sustav, u okviru kojeg upravne sporove rješavaju četiri upravna suda za područje jedne ili više županija sa sjedištem u Zagrebu, Splitu, Osijeku i Rijeci te Visoki upravni sud Republike Hrvatske.

Zakonodavni okvir uspostave novog sustava upravnog sudovanja zaokružen je donošenjem Zakona o područjima i sjedištima sudova koji određuje sjedišta upravnih sudova i Visokog upravnog suda, 23. studenog 2010. (NN 144/10), odgovarajućim izmjenama i dopunama Zakona o sudovima usvojenima 1. listopada 2010. (NN 116/10) te Zakonom o dopunama Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika (NN 14/11) usvojenim 28. siječnja 2011.

Na temelju članka 52. stavka 1. Zakona o državnom sudbenom vijeću Ministarstvo pravosuđa utvrdilo je plan popunjavanja slobodnih sudačkih mjesta u svim sudovima u Republici Hrvatskoj za 2011. i 2012. godinu i usvojilo ga dana 29. prosinca 2010. godine.

Nastavno na Zakon o dopunama Zakona o plaćama sudaca i drugih pravosudnih dužnosnika i u skladu s planom popunjavanja slobodnih sudačkih mjesta, dana 10. veljače 2011. objavljen je Oglas o slobodnim sudačkim mjestima za 20 sudaca, na četiri regionalna upravna suda. Nadalje, tijekom 2011. bit će provedeni javni natječaji za odgovarajući broj državnih službenika i namještenika na upravnim sudovima.

Što se tiče prostora za buduće upravne sudove Ministarstvo pravosuđa intenzivno surađuje s lokalnim vlastima na pronalaženju odgovarajućih rješenja. Nađeni su odgovarajući prostori za buduće upravne sudove u Zagrebu i Rijeci dok se pronalaženje odgovarajućih prostora za Split i Osijek očekuje do kraja svibnja.

Pravosudna akademija je razvila module posebno namijenjene upravnom sudovanju te će svi novoimenovani suci proći navedeno stručno usavršavanje.

Besplatna pravna pomoć

Donošenjem Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći u lipnju 2008. godine, a koji se u odnosu na građane počeo primjenjivati 1. veljače 2009. godine, uspostavljen je zakonodavni okvir sustava besplatne pravne pomoći u Republici Hrvatskoj, koji s donesenim provedbenim propisima čini sveobuhvatnu pravnu cjelinu. Uspostavom učinkovitog institucionalnog okvira, u okviru postojećih administrativnih kapaciteta države, te provođenjem stručnog osposobljavanja svih sudionika sustava, stvoren je valjan temelj za daljnju kvalitetnu provedbu Zakona, ali i za kontrolu učinkovitosti te provedbe. Naime, Ministarstvo pravosuđa, je upravo radi osiguranja sustavnog praćenja funkcioniranja sustava besplatne pravne pomoći u realnom vremenu, kreiralo IT sustav za tu namjenu. Spomenutim se sustavom omogućuje stalno i analitičko praćenje funkcioniranja samog sustava pravne pomoći. Tako stvoren mehanizam, također, omogućuje promptno uočavanje pojava unutar sustava, na koje treba reagirati i po potrebi izvršiti korekciju u samom sustavu.

Ministarstvo pravosuđa je, radi potrebne analitike, uz postojeće mehanizme, formiralo od samog početka primjene Zakona i stručnu radnu skupinu, kojoj je prvenstveni cilj praćenje provedbe i učinkovitosti Zakona, te predlaganje potrebnih mjera radi otklanjanja uočenih slabosti unutar sustava pravne pomoći. Rezultat takvog sustavnog zalaganja i rada na kontroli učinkovitosti funkcioniranja sustava besplatne pomoći je i nekoliko intervencija u sami sustav, koje su imale za cilj poboljšanje kvalitete sustava. Naime, tijekom dvogodišnje primjene Zakona primijećeno je da je tarifa za rad pružatelja pravne pomoći prenisko određena, te je Vlada RH, na prijedlog Ministarstva pravosuđa, u prvoj polovici 2010. godine, tarifu za pružatelje pravne pomoći povisila prvo na 3 kune, a zatim na 5 kuna, a koje povećanje je za neposrednu posljednicu imalo veće i aktivnije uključivanje pružatelja u sustav čime je došlo i do posrednog utjecaja na kvalitetu pružene usluge. Nadalje, Ministarstvo pravosuđa je u suradnji s pružateljima i tijelima nadležnim za odobravanje korištenja pravne pomoći, rukovodeći se danim prijedlozima, te ponajviše potrebama građana, pojednostavilo postojeći obrazac zahtjeva za odobravanje pravne pomoći i na taj način dodatno približilo sustav najpotrebitijim građanima, olakšavajući im prvi korak u realizaciji tražene pomoći.

Ministarstvo pravosuđa je aktivnim pristupom ojačalo suradnju između svih ključnih sudionika sustava. U svrhu ujednačavanja prakse i pravilne primjene Zakonom propisanih kriterija za odobravanje korištenja pravne pomoći, u travnju 2010. godine Ministarstvo pravosuđa je izdalo Naputak o postupanju, tj. primjeni pojedinih zakonskih odredbi te ga uputilo svim nadležnim uredima koji u prvom stupnju odlučuju o odobravanju prave pomoći. Navedenim Naputkom posebno je adresirana nekonzistentnost u primjeni kriterija za odobravanje besplatne pravne pomoći. Također, u svrhu olakšavanja izbora pružatelja pravne pomoći, u suradnji s Hrvatskom odvjetničkom komorom izrađeni su popisi odvjetnika za područje pojedinih županija koji su posebno zainteresirani za sudjelovanje u sustavu besplatne pravne pomoći. Spomenuti popisi se prilažu uz odluku kojom je odobreno korištenje pravne pomoći, a čime se korisnicima besplatne pravne pomoći olakšava izbor pružatelja pomoći.

Stručna radna skupina je pristupila finalizaciji izmjena Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći. Cilj navedenih izmjena je unaprijediti zakonodavni okvir sustava besplatne pravne pomoći temeljem iskustva stečenog u dvogodišnjoj primjeni Zakona. Izmjene zakona provest će se do 15. srpnja 2011. godine.

Od početka uspostave sustava uloženi su značajni naponi u informiranje građana o mogućnostima korištenja besplatne pravne pomoći. Navedeno je rezultiralo kontinuiranim povećanjem broja zahtjeva te pozitivnih odluka kojima se odobrava besplatna pravna pomoć. U svrhu bolje preglednosti stanja sustava besplatne pravne pomoći od 1. veljače 2009. do 2. svibnja 2011. godine, daje se tablični prikaz.

Stanje zaprimljenih zahtjeva od 1. veljače 2009. do 2. svibnja 2011.

2009. godina		2010. godina		2011. godina	
Zaprimljeni zahtjevi	3.848	Zaprimljeni zahtjevi	4.207	Zaprimljeni zahtjevi	1.628
Prihvaćeni zahtjevi	2.652	Prihvaćeni zahtjevi	3.290	Prihvaćeni zahtjevi	1.237
Odbijeni zahtjevi	895	Odbijeni zahtjevi	620	Odbijeni zahtjevi	165
Odbačeni i obustavljeni zahtjevi	301	Odbačeni i obustavljeni zahtjevi	297	Odbačeni i obustavljeni zahtjevi	226

Stanje zaprimljenih žalbi od 1. veljače 2009. do 2. svibnja 2011.:

2009. godina		2010. godina		2011. godina (stanje na dan 2. svibnja)	
Zaprimljeno žalbi	156	Zaprimljeno žalbi	89	Zaprimljeno žalbi	40
Riješeno žalbi	156	Riješeno žalbi	89	Riješeno žalbi	32
Odbijeno žalbi	120	Odbijeno žalbi	71	Odbijeno žalbi	29
Uvaženo žalbi	36	Uvaženo žalbi	18	Uvaženo žalbi	3

Stanje pokrenutih upravnih sporova od 1. veljače 2009. do 2. svibnja 2011.:

2009. godina		2010. godina		2011. godina	
Tužba Upravnom sudu	25	Tužba Upravnom sudu	8	Tužba Upravnom sudu	2
Tužba odbijena	16	Tužba odbijena	2	Tužba odbijena	-
Tužba	4	U postupku	6	U postupku	2

uvažena		odlučivanja		odlučivanja	
Postupak obustavljen	5	-	-	-	-

Provedba Zakona o suzbijanju diskriminacije i zakonskih odredbi o zločinima iz mržnje

Hrvatski sabor je 9. srpnja 2008. godine usvojio Zakon o suzbijanju diskriminacije, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. godine. Ovim je Zakonom Republika Hrvatska proglasila Ured pučkog pravobranitelja središnjim tijelom za koordiniranje aktivnosti s ciljem suzbijanja diskriminacije. Kako bi se potencijalnim ciljanim skupinama olakšao pristup bitnim informacijama vezanim uz Zakon, Vlada RH je objavila "Vodič za Zakon o suzbijanju diskriminacije". Vodič donosi materijale vezane uz Zakon, uključujući i postupovne odredbe, kaznene odredbe te druge vidove provedbe; materijale o europskom zakonodavstvu za suzbijanje diskriminacije, te o direktivama koje se odnose na osiguranje nediskriminacije.

U prosincu 2009. godine, Vlada RH je donijela odluku kojom je Ured za ljudska prava postao centralno tijelo za nadzor provedbe Akcijskog plana za borbu protiv diskriminacije. S ciljem jačanja kapaciteta za odgovarajuću reakciju državnih tijela i tijela državne uprave na preporuke pučkog pravobranitelja, Vlada RH je funkciju koordinacije i praćenja tih aktivnosti povjerila Vladinom Uredu za ljudska prava. U tom kontekstu, izmjenama Uredbe o Uredu za ljudska prava, usvojenima 25. ožujka 2011, nadležnost Ureda se proširuje i na praćenje provedbe preporuka iz godišnjih izvješća pučkog pravobranitelja i izradu Izvještaja o provedbi odnosnih preporuka, koji se dostavlja na usvajanje Vladi. U skladu s tim novim, proširenim mandatom, predviđa se i odgovarajuće jačanje Ureda na planu ljudskih potencijala.

Vlada RH usvojila je 17. prosinca 2010. godine Izvješće koje se odnosi na razdoblje od 2008. do 2009. godine o napretku u provedbi Akcijskog plana za provedbu Nacionalnoga programa za borbu protiv diskriminacije za razdoblje 2008.-2013. Dana 11. travnja u Vladinu proceduru upućeno je Izvješće o provedbi nacionalnog plana za borbu protiv diskriminacije za 2010. godinu.

Tijekom 2009. godine, u suradnji s Uredom pučkog pravobranitelja i Centrom za mirovne studije, Ured za ljudska prava proveo je projekt u okviru Programa Zajednice za zapošljavanje i socijalnu solidarnost – PROGRESS, "Potpora provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije". Primarni je cilj projekta izgradnja kapaciteta institucija koje su ključne za provedbu Zakona o suzbijanju diskriminacije. Slijedom navedenog održan je niz edukacija.

Tijekom 2010. godine, provedena su još dva projekta s ciljem potpore provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije. Prvi je projekt proveo Centar za mirovne studije, sa svrhom povećanja kapaciteta sudaca i državnih odvjetnika za provedbu zakonskih propisa za suzbijanje diskriminacije. Osim toga, projektom se uspostavlja zajednički sustav izvješćivanja o slučajevima diskriminacije što će omogućiti nevladinim organizacijama koje pomažu žrtvama diskriminacije podnošenje prijave Uredu pučkog pravobranitelja korištenjem standardiziranog obrasca. U okviru drugog projekta, koji je proveo Hrvatski zavod za zapošljavanje, provedena je studija "Istraživanje diskriminacije na tržištu rada u Republici Hrvatskoj", a rezultati su javno objavljeni. Prema provedenom istraživanju, najčešći oblik diskriminacije je dobna diskriminacija, zatim je diskriminacija po spolu, nacionalnom podrijetlu i vjeri. Analizirajući različite aspekte diskriminacije, studija je otkrila da je

učestalija diskriminacija u procesu zapošljavanja od diskriminacije u području koje jamči isplatu jednakih plaća i jednake mogućnosti napredovanja na poslu.

Kao dio projekta objavljen je i sažeti pregled najbolje prakse te smjernice za promicanje raznolikosti i provođenju mjera suzbijanja diskriminacije na tržištu rada.

Republika Hrvatska je uspostavila jasnu evidenciju rezultata o provedbi (*track record*) Zakona o suzbijanju diskriminacije i zakonskih odredbi o zločinima iz mržnje. Nastavno na praćenje zločina iz mržnje na sudovima, tijekom 2009. godine nisu postojali jedinstveni načini praćenja, nego su podatke relevantne institucije prikupljale zasebno.

Tijekom 2009. godine identificirano je 19 slučajeva zločina iz mržnje. U devet navedenih predmeta rezultat postupka je podizanje optužnica protiv osumnjičenih. U 2009. godini doneseno je pet presuda.

	Vrsta presude	Kazna
1.	Pravomoćna osuđujuća	Jedna osoba osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 10 mjeseci uvjetno na 4 godine Druga osoba osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 8 mjeseci uvjetno na 3 godine
2.	Pravomoćna osuđujuća	Jedna osoba osuđena na kaznu zatvora trajanju od 2 godine Druga osoba osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 1 godine Treća osoba osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 2 godine Četvrta osoba osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 2 godine Prema maloljetniku stavljen prijedlog za izricanje odgojne mjere
3.	Pravomoćna osuđujuća	Dvije osobe osuđene na kaznu zatvora u trajanju od 1 godine uvjetno na 2 godine
4.	Nepravomoćna osuđujuća	Kazna zatvora u trajanju od 3 mjeseca uvjetno na 1 godinu
5.	Nepravomoćna osuđujuća	Kazna zatvora u trajanju od 3 mjeseca uvjetno na 2 godine

U svrhu uspostave jedinstvene statistike, Vlada RH je u siječnju 2010. godine osnovala međuresornu Radnu skupinu za praćenje zločina iz mržnje sa zadaćom utvrđivanja, prijavljivanja i procesuiranja slučajeva zločina iz mržnje te koordiniranja prikupljanja statističkih podataka, rješavanja svih zaostataka i pripremanja prijedloga za daljnje jačanje međuresorne suradnje.

Također, u skladu s Protokolom o postupanju u slučaju zločina iz mržnje, kojeg je Vlada Republike Hrvatske usvojila u ožujku 2011, Ured za ljudska prava definira se kao središnje tijelo za prikupljanje i objavu podataka o zločinima iz mržnje te za suradnju s organizacijama civilnoga društva i međunarodnim organizacijama. Sukladno tome, Ured za ljudska prava po potrebi organizira preventivne kampanje radi osvješćivanja javnosti i sprječavanja širenja zločina iz mržnje. Nadalje, Ured za ljudska prava će koordinirati radom Radne skupine za praćenje zločina iz mržnje te poticati međuinstitucionalnu suradnju u sustavu praćenja zločina iz mržnje.

U skladu s ujednačenim statističkim podacima o slučajevima zločina iz mržnje tijekom 2010. godine, MUP-u su prijavljena 34 slučaja zločina iz mržnje. DORH je kao zločine iz mržnje

procesuirao 13 djela, dok je za sedam kaznenih djela prijava odbačena ili se odustalo od progona. Ukupno je doneseno šest presuda za predmete zločina iz mržnje počinjene u 2010. godini.

	Vrsta presude	Kazna
1.	Pravomoćna osuđujuća	Kazna zatvora u trajanju od 4 mjeseca uvjetno na 1 godinu
2.	Pravomoćna osuđujuća	Kazna zatvora u trajanju od 10 mjeseci uvjetno na 2 godine
3.	Nepravomoćna osuđujuća	Jedna osoba osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 1 godine i 6 mjeseci uvjetno na 4 godine Druga osoba osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 8 mjeseci uvjetno na 2 godine
4.	Pravomoćna presuda	Kazna zatvora u trajanju od 4 mjeseca uvjetno na 1 godinu
5.	Nepravomoćna osuđujuća	Jedna osoba osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 6 mjeseca koja je zamijenjena radom za opće dobro na slobodi u trajanju od 60 radnih dana Druga osoba osuđena na kaznu zatvora u trajanju od 6 mjeseci uvjetno na 3 godine
6.	Nepravomoćna osuđujuća	Dvije osobe osuđene na kaznu zatvora u trajanju od 7 mjeseci

Praćenje učinkovitosti

Kao dio aktivnosti usmjerenih na poboljšanje ljudskih prava, Republika Hrvatska razvija mrežu za nadzor provedbe zakonskih odredbi za suzbijanje diskriminacije i zločina iz mržnje. S ciljem maksimalne učinkovitosti, podatke prikupljaju Ministarstvo unutarnjih poslova, Ministarstvo pravosuđa, Državno odvjetništvo i Ured pučkog pravobranitelja.

Ministarstvo unutarnjih poslova prikuplja podatke o broju kaznenih djela i prekršaja s elementima diskriminacije ili diskriminirajućeg ponašanja. U kolovozu 2010. godine Ministarstvo je izdalo formalni nputak svim policijskim upravama s precizno navedenim nizom mjera koje je potrebno poduzeti kako bi se unaprijedila provedba Zakona o suzbijanju diskriminacije. Ministarstvo je također izdalo nputak o praćenju i uspostavi evidencije rezultata o provedbi (*track record*) za zločine iz mržnje. Nakon izdavanja navedenih naputaka, statističko prikupljanje podataka se značajno poboljšalo. U drugoj polovici 2010. godine broj prijavljenih zločina iz mržnje porastao je za okvirno 30% u odnosu na isti period u 2009. godini.

Temeljem prikupljenih podataka od strane sudova, Ministarstvo pravosuđa vodi evidencije o kaznenim, parničnim i prekršajnim predmetima koji se tiču provedbe zakonskih propisa o suzbijanju diskriminacije. Ustrojena je i odgovarajuća baza podataka o slučajevima zločina iz mržnje. Analiza podataka pokazuje značajan porast broja sudskih postupaka pokrenutih na osnovi diskriminacije. U 2009. Ministarstvo je zabilježilo devet sudskih postupaka (sedam kaznenih i dva parnična postupka). 2010. godine zabilježena su 54 sudska postupka (sedam

kaznenih, 36 parničnih i 15 prekršajnih), od kojih su konačne presude donesene u dva kaznena predmeta, tri parnična predmeta i četiri prekršajna predmeta.

Državno odvjetništvo prikuplja podatke vezane uz postupke u kaznenim predmetima diskriminacije i diskriminirajućih postupanja. Državno odvjetništvo je internim nalogom naložilo svim državnim odvjetništvima žurno postupanje kao i postupanje s posebnom pažnjom u svim predmetima zločina iz mržnje.

Kao središnje tijelo nadležno za koordiniranje aktivnosti za suzbijanje diskriminacije, Ured pučkog pravobranitelja nadležan je za prikupljanje pritužbi o diskriminaciji i diskriminirajućoj praksi te za analizu navedenih statističkih podataka. Statistički podaci mogu se analizirati po osnovi diskriminacije, vrsti diskriminirajućega ponašanja i nadležnoga tijela koje je zaprimilo pritužbu, kao i po skupini i vrsti navodnih počinitelja i žrtava. Ured je ovlašten prijaviti navodne povrede Državnom odvjetništvu. Protokolom za praćenje zločina iz mržnje predviđena je tromjesečna razmjenu statističkih podataka između relevantnih državnih tijela korištenjem standardiziranog obrasca za izvješća. Kako bi se osigurala što veća točnost prikupljenih podataka, Protokol utvrđuje redoslijed ispunjavanja obrazaca koji odražava uobičajene faze kaznenog postupka u Republici Hrvatskoj – počevši od Ministarstva unutarnjih poslova, zatim Državnog odvjetništva te u konačnici Ministarstva pravosuđa. Vlada RH usvojila je Protokol 02. travnja 2011.g (*za usuglašenu statistiku predmeta zločina iz mržnje- vidjeti gore*).

Jačanje uloge civilnoga društva

U Republici Hrvatskoj postoji poticajno okruženje za slobodu udruživanja koje se očituje u vrlo širokoj mreži registriranih oblika organizacija civilnog društva, uključujući 43.317 udruga, 130 stranih udruga, 166 zaklada, 12 fondacija, preko 600 privatnih, neprofitnih ustanova, 566 sindikalnih udruga, 57 udruga poslodavaca, 26 udruga sindikata više razine, tri udruge poslodavaca više razine, 50 vjerskih zajednica i njihovih sastavnica koje obuhvaćaju i 2008 pravnih osoba Katoličke crkve te 427 organizacijskih oblika Pravoslavne crkve.

Proteklih godina uspostavljen je solidan pravni, financijski i institucionalni okvir za osnaživanje uloge civilnog društva u demokratskim procesima na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Kroz prosječno sedamdeset natječaja svake godine, Vlada Republike Hrvatske putem svojih ureda, ministarstava i drugih javnih institucija financira oko 6000 projekata i programa udruga civilnog društva u velikom broju područja. U nastojanju da se osnaži suradnja i dijalog s civilnim društvom u ključnim reformskim procesima, Vlada Republike Hrvatske usvojila je Kodeks savjetovanja sa zainteresiranom javnošću u postupcima donošenja zakona, drugih propisa i akata, izrađene su i prihvaćene detaljne Smjernice za primjenu Kodeksa, te su imenovani koordinatori za savjetovanje u središnjim tijelima državne uprave i Vladinim uredima. Prvo godišnje izvješće o provedbi Kodeksa izrađeno u siječnju 2011. godine ukazuje na sve veći broj primjera dobre prakse u sudjelovanju civilnog društva i zainteresirane javnosti pri donošenju novih javnih politika.

Kako bi se osnažila partnerska suradnja s civilnim društvom u praćenju provedbe dosad usvojene pravne stečevine u procesu pristupanja EU, Republika Hrvatska je u proljeće 2011. godine započela s provedbom projekta IPA 2008 „Jačanje kapaciteta organizacija civilnoga društva za praćenje provedbe pravne stečevine EU“, u sklopu kojega se, između ostalih, sufinancira deset projekata udruga civilnog društva kojima se prati napredak reformi u

područjima suzbijanja diskriminacije, borbe protiv korupcije i jačanja transparentnosti javne uprave.

U svrhu potpore organizacijama civilnoga društva u nastojanjima usmjerenima na suzbijanje diskriminacije, održana je regionalna konferencija na navedenu temu od 14. do 15. siječnja 2011. godine u Zagrebu. Konferencija, u organizaciji nevladinog sektora Republike Hrvatske u okviru projekta "Potpora provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije II.", bila je usredotočena na razvoj nacionalnih pravnih okvira za suzbijanje diskriminacije i potpuno usklađivanje s europskim i međunarodnim standardima, s posebnim naglaskom na sudsku praksu (*jurisprudence*) Europskoga suda za ljudska prava. Konferencija je također bila usmjerena na modalitete daljnjeg razvoja suradnje između organizacija civilnoga društva i Ureda pučkog pravobranitelja u praćenju provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije.

S ciljem podizanja svijesti opće javnosti o odredbama Zakona o suzbijanju diskriminacije, njegovom području primjene i provedbi, pokrenuta je nacionalna kampanja za suzbijanje diskriminacije u okviru koje su poduzete aktivnosti usmjerene na podizanje javne svijesti. Rezultati provedbe ove kampanje pokazali su značajan porast razine svijesti građana o Zakonu o suzbijanju diskriminacije koji su objavljeni u brošuri "Istraživanje mišljenja i svijesti o diskriminaciji i slučajevima diskriminacije".

Kako bi se omogućila otvorena i nepristrana rasprava s civilnim društvom o napretku u praćenju provedbe mjera na području suzbijanja korupcije, 18. veljače 2011. u Zagrebu je organizirana međunarodna konferencija pod nazivom „Transparentnošću i otvorenim upravljanjem protiv korupcije“, uz sudjelovanje velikog broja udruga i ostalih predstavnika organiziranog civilnog društva, akademske zajednice i medija.

Jačanje Ureda pučkog pravobranitelja

Sukladno promjenama Ustava RH iz lipnja 2010. godine, uloga pučkog pravobranitelja je osnažena širim spektrom ovlasti te mu je dan imunitet jednak onome kakvog imaju zastupnici u Hrvatskom saboru. Naglašena je uloga Ureda pučkog pravobranitelja kao neovisnog i autonomnog tijela.

U Uredu pučkog pravobranitelja zaposlene su 32 osobe, uključujući pučkog pravobranitelja i njegova 3 zamjenika. Osim Ureda pučkog pravobranitelja, hrvatski sustav institucija pravobranitelja sadrži specijalizirane urede Pravobranitelja za djecu (zaposleno 19 osoba), Pravobranitelja za ravnopravnost spolova (zaposleno 13 osoba) i Pravobranitelja za osobe s invalidnošću (zaposleno 11 osoba).

Sukladno Zakonu o suzbijanju diskriminacije, Ured pučkog pravobranitelja je zadužen kao glavno tijelo za suzbijanje diskriminacije. Stoga je jačanju kapaciteta Ureda pučkog pravobranitelja dan prioritet, s ciljem učinkovitijeg rješavanja takvih zadaća.

Od 1. siječnja 2009. do 13. prosinca 2010. godine, u Uredu pučkog pravobranitelja zaprimljene su ukupno 294 diskriminacijske pritužbe: 172 u 2009. te 122 u 2010. Od pritužbi zaprimljenih u 2010. godini, pet ih je bilo upućeno pučkom pravobranitelju za djecu, 13 pučkom pravobranitelju za ravnopravnost spolova i četiri pučkom pravobranitelju za osobe s invalidnošću. Najveći broj pritužbi bio je usmjeren na ponašanje državnih tijela (37), ali navedena su i druga tijela.

PONAŠANJE KOJE JE DOVELO DO PODNOŠENJA PRITUŽBI UREDU PUČKOG PRAVOBRANITELJA, 2010.							
Navedeno tijelo	Državna tijela	Pravne osobne s javnim ovlastima	Pravne osobe	Pojedinci	Pravosudna tijela	Lokalna, regionalna (područna) samouprava	Ostali
Broj pritužbi	37	27	25	12	8	8	5

U sklopu jačanja Ureda koje je bilo planirano za 2011. zapošljavanjem triju novih službenika, raspisan je natječaj za radno mjesto savjetnika za područje zaštite ljudskih prava. Radno mjesto administratora popunjeno je premještajem iz drugog tijela državne uprave, dok je treće radno mjesto savjetnika za pravne poslove popunjeno preraspodjelom poslova unutar Ureda.

Nadalje, u siječnju 2011. Vlada RH je osnovala Radnu skupinu za izradu novog nacrtu Zakona o pučkom pravobranitelju, s ciljem daljnjeg jačanja kapaciteta Ureda pučkog pravobranitelja. Radna skupina trenutačno razmatra moguće modalitete daljnjeg institucionalnog jačanja Ureda s ciljem bolje koordinacije aktivnosti, uključujući poboljšanje analitičkih kapaciteta i intenziviranje aktivnosti vezanih uz provedbu Zakona o suzbijanju diskriminacije. U tom kontekstu planira se spajanje Centra za ljudska prava (u kojem je trenutačno zaposleno šest osoba) s Uredom pučkog pravobranitelja.

U proračunu Vlade za 2011. godinu osigurana su dodatna financijska sredstva za potporu rada i aktivnosti Ureda pučkog pravobranitelja, s posebnim naglaskom na obveze pučkog pravobranitelja u provedbi Zakona o suzbijanju diskriminacije. Aktivnosti usmjerene na povećanje opsega provedbe Zakona o suzbijanju diskriminacije dijelom će se financirati i iz IPA fonda EU-a kroz projekt „Uspostavljanje sveobuhvatnoga sustava sprječavanja diskriminacije“.

Promocija i zaštita prava žena

Hrvatska na području jačanja prava žena kontinuirano unaprjeđuje standarde te provodi obveze prihvaćene prema međunarodnim dokumentima. Značajni napredak postignut je u području zakonodavno-institucionalnog okvira. Donesena su dva nova organska zakona – Zakon o suzbijanju diskriminacije i novi Zakon o ravnopravnosti spolova koji je u potpunosti usklađen s pravnom stečevinom Europske unije. Također su antidiskriminacijske odredbe unesene i u druge zakone i podzakonske akte. Vlada je u ožujku 2010. donijela Strategiju razvoja ženskog poduzetništva u RH 2010.-2013. s ciljem povećanja broja poduzetnica i stvaranja poticajnih uvjeta za uključivanje većeg broja žena na tržište rada i za smanjenje njihovog udjela u stopi nezaposlenosti. U tijeku je i izrada prijedloga Nacionalne politike za ravnopravnosti spolova (2011.-2015.) te je osnovana Radna skupine za izradu Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje od 2011. - 2016.

Na području suzbijanja obiteljskog nasilja i drugih oblika nasilja nad ženama ostvaren je značajan napredak. Sustavno se provodi veliki broj mjera usmjerenih na suzbijanje obiteljskog nasilja i drugih oblika nasilja nad ženama i unaprjeđenju položaja žrtava nasilja i to temeljem provedbe važeće Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji te pripadajućeg Protokola o postupanju i drugih relevantnih propisa.

Promocija i zaštite prava djeteta

Hrvatska na području promocije i zaštite prava djeteta kontinuirano unaprjeđuje standarde te provodi obveze prihvaćene prema međunarodnim dokumentima. Vlada je 30. prosinca 2010. godine usvojila Treće i Četvrto periodično izvješće Republike Hrvatske o provedbi Konvencije o pravima djeteta, a koje se trenutno nalazi u postupku upućivanja Odboru Ujedinjenih naroda za prava djeteta.

Uz djelovanje sukladno Nacionalnom planu aktivnosti za prava i interese djece 2006/12, Nadležna tijela redovito Vladi upućuju izvješća o ispunjavanju postavljenih mjera, radi praćenja napretka te identifikacije onih područja na kojima je potrebno dalje pojačati i usmjeriti napore. Također, aktivno je nekoliko radnih skupina sa zadaćom izrade novih dokumenata, kao što je Nacionalna strategija zaštite djece od zlostavljanja i zanemarivanja te Protokol o postupanju u slučajevima teške zlorabe roditeljskih dužnosti koje će se uskoro donijeti.

Privatnost djece zaštićena je brojnim zakonima od kaznenih zakona do zakona koji reguliraju djelovanje medija. Nedavno je promijenjen i Kodeks časti hrvatskih novinara kako bi se pojačale odredbe vezane uz suzbijanje senzacionalističkog izvještavanja posebno u odnosu na djecu.

Ministarstvo unutarnjih poslova i dalje intenzivira suradnju s pružateljima Internet usluga kako bi osnažilo aktivnosti na suzbijanju dječje pornografije, posebice olakšalo postupak prijave dječje pornografije te potaklo informiranje o opasnostima od interneta, a u kontekstu zadaća koje proistječu iz Odluke Vijeća EU (2000.) o suzbijanju dječje pornografije na internetu.

Promocija i zaštita prava osoba s invaliditetom

Zakonima, usklađenim s međunarodnim dokumentima⁵, uređuju se područja socijalne skrbi, zdravstvenog i mirovinskog sustava, profesionalne rehabilitacije, zapošljavanja i obrazovanja itd., dok se nacionalnim strategijama objedinjuje djelovanje unutar različitih resornih politika. U svrhu poticaja socijalnog uključivanja i zapošljavanja Vlada je s Europskom komisijom, usvojila Zajednički memorandum o socijalnom uključivanju (JIM) kao i Zajednički memorandum o prioritetima politike zapošljavanja (JAP).

Nacionalna strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom središnji je strateški dokument namijenjen aktivnom uključivanju i ravnopravnom sudjelovanju osoba s invaliditetom u društvu, poštivanju njihovog dostojanstva i posebnih interesa, te sprečavanju diskriminacije.

U tijeku je izrada Inicijalnog izvješća po Konvenciji o pravima osoba s invaliditetom koji će se dostaviti UN Odboru za prava osoba s invaliditetom. Posebna radna skupina koja radi na analizi primjene Obiteljskog zakona razmotrit će i potrebu daljnje harmonizacije instituta lišenja poslovne sposobnosti sa zahtjevima Konvencije kao i preporuke iz Izvješća Human Rights Watch-a o osobama s mentalnim invaliditetom iz 2009.

Zatvorski sustav

---

⁵ Konvencija o pravima osoba s invaliditetom i Fakultativni protokol uz Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom i Deklaracija o pravima osoba s invaliditetom

Zatvorski sustav u Republici Hrvatskoj sastoji se od sedam kaznionica, 14 zatvora i dvije popravne ustanove, s kapacitetima za smještaj 3.351 zatvorenika, u kojima je danas smješteno njih 5.329. Bez obzira na prenapučenost, u sustavu nema incidenata. U rješavanje problema prenapučenosti zatvorskog sustava, Republika Hrvatska ulaže velike napore i to s jedne strane kroz izgradnju dodatnih kapaciteta, a s druge strane kroz uvođenje sustava probacije.

U Kaznionici u Glini završena je izgradnja novog objekta za smještaj 420 zatvorenika čime će ukupni kapaciteti za smještaj zatvorenika u Republici Hrvatskoj biti povećani za 12-13%. Za dogradnju Zatvora u Zagrebu namijenjenog smještaju 376 zatvorenika, Republici Hrvatskoj je odobren kredit Razvojne banke Vijeća Europe, dok je za izgradnju kaznionice i zatvora u Šibeniku, namijenjenog smještaju 1.270 zatvorenika, izrađen Operativni plan.

Sustav probacije

Donošenjem Zakona o probaciji u prosincu 2009. godine (NN 153/09) te pripadajućim podzakonskim aktima, u Republici Hrvatskoj je uspostavljen zakonodavni okvir i stvoreni svi preduvjeti za učinkovito djelovanje sustava probacije. U lipnju 2010. godine usvojen je Akcijski plan razvoja probacije u Republici Hrvatskoj od 2010. do 2014. godine.

Institucionalni okvir uspostavljen je osnivanjem Uprave za probaciju unutar Ministarstva pravosuđa u svibnju 2010. godine koja je tijekom godine kadrovski popunjena. Od ukupno 69 službenika u Sektoru za probaciju, 14 je raspoređeno u Središnjem uredu i 55 u područnim probacijskim uredima. U svrhu unaprjeđenja probacijskog sustava u pripremi je projekt IPA 2008 „Podrška razvoju probacijskog sustava u RH“.

Na dan 1. travnja 2011. godine u postupku izvršavanja bile su 303 presude u kojima je izrečen zaštitni nadzor i 222 presude u kojima je kazna zatvora zamijenjena radom za opće dobro. U tijeku je inicijalna izobrazba o organizaciji i izvršavanju probacijskih poslova namijenjena probacijskim službenicima.

Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva pravosuđa ustrojeno je 12 probacijskih ureda za koje je i osiguran prostor. U svim uredima napravljena je adaptacija prostora i LAN umrežavanje. Dio službenika raspoređen je tijekom travnja u probacijske urede Bjelovar, Požega, Sisak, Pula, Zagreb 1 i Zagreb 2, a isto se planira i za ostatak ureda do 1. lipnja 2011.

Sloboda izražavanja

Ustavom se jamči sloboda izražavanja misli koja osobito obuhvaća slobodu tiska i drugih sredstava priopćavanja, slobodu govora i javnog nastupa i slobodno osnivanje svih ustanova javnog priopćavanja. Unutarnji pravni okvir za ostvarenje te temeljne slobode čine Zakon o medijima (NN 59/04), Zakon o elektroničkim medijima (NN 153/09) i Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji (NN 137/10).

Ministarstvo pravosuđa prikupilo je podatke različitih institucija, uključujući Državno odvjetništvo Republike Hrvatske i Ministarstvo unutarnjih poslova, koji su sudjelovali u istrazi i procesuiranju slučajeva koji se odnose na napade/zastrašivanja novinara.

Nakon obrade prikupljenih podataka utvrđeno je da 14 slučajeva (od 40 napada usmjerenih na 46 novinara koliko ih navodi Hrvatsko novinarsko društvo) koji čine 35% navedenih slučajeva, nikada nije bilo prijavljeno policiji ili državnom odvjetništvu te optužni prijedlozi nisu bili niti podneseni, zbog čega mjerodavne institucije nisu poduzele nikakve radnje.

Presude su donesene u sedam slučajeva, od čega su dvije presude oslobađajuće. Preostalih pet su pravomoćne uvjetne presude. U šest je slučajeva nastupila zastara. Dva slučaja ustupljena su Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine. Dva slučaja ustupljena su prekršajnim sudovima, jer se ne radi o kaznenim djelima, dok je u nekim od incidenata počinitelj nepoznat.

Kao dio policijske akcije „ŠOK 3“ u prosincu 2010. godine, s ciljem, između ostalog, otkrivanja okolnosti jednog napada na novinara, u tijeku je kriminalistička obrada nad dvjema muškim osobama optuženim za pokušaj ubojstva, a osumnjičeni su u pritvoru.

U odnosu na ostale slučajeve, državne institucije su provele sve predistražne i istražne radnje. Izvješće za svaki pojedinačni slučaj podneseno je nadležnom državnom odvjetništvu i istrage su provedene, te je potraga za počiniteljima u tijeku.

Pravo na pravično suđenje

Opće jamstvo prava na pravično suđenje sadržano je u članku 29. Ustava koji po svojem izričaju odgovara članku 6. EKLJP-a. Njime se jamči pravo na neovisno i pravično suđenje u razumnome roku radi odlučivanja o pravima i obvezama građanske naravi te radi sumnje ili optužbe zbog kaznenog djela. Ista odredba definira osnovna prava osumnjičenika, okrivljenika i optuženika u skladu s člankom 6. stavkom 3. EKLJP-a. Uvođenjem ovih odredbi, Hrvatska je jedna od rijetkih država koja je uvela sustav koji obuhvaća preventivnu i kompenzacijsku dimenziju zaštite suđenja u razumnom roku.

Zaštita osobnih podataka

Hrvatska ima uspostavljen pravni okvir na području zaštite osobnih podataka koji je u najvećem dijelu usklađen s pravnom stečevinom EU. Ustav jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka te zabranjuje uporabu osobnih podataka suprotno utvrđenoj svrsi njihovog prikupljanja. Na razini zakonskih propisa zaštita osobnih podataka uređena je Zakonom o zaštiti osobnih podataka (NN 103/03, 118/06, 41/08), a čija povreda podliježe prekršajnoj i kaznenoj odgovornosti. Zakon o zaštiti osobnih podataka bit će dodatno usklađen s Direktivom 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 24. listopada 1995. o zaštiti pojedinaca glede obrade osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka do kraja 2011. godine.

Zakon o policiji (NN 34/11) odnosno Zakon o policijskim poslovima i ovlastima (NN 76/09) slijede temeljna načela obrade podataka zadanih u Preporuci br. (87) 15 Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama, koja uređuje korištenje osobnih podataka u policijskom sektoru. Područje informacijske sigurnosti za sva tijela državne uprave uređeno je Zakonom o informacijskoj sigurnosti (NN 79/07) i Uredbom o mjerama informacijske sigurnosti (NN 46/08).

Hrvatska je stranka Konvencije Vijeća Europe za zaštitu osoba glede automatizirane obrade osobnih podataka iz 1981. i njezina Dodatnog protokola u vezi nadzornih tijela i međunarodne razmjene podataka (NN MU 4/05).

PRAVA GRAĐANA EU

Pravo glasovanja i kandidiranja na izborima za Europski parlament te pravo glasovanja i kandidiranja na lokalnim izborima

Promjenom Ustava iz lipnja 2010. godine (NN 76/10), u Ustav je uvedena nova glava koja se odnosi na Europsku uniju. U njoj su razrađene temeljne odredbe vezane uz pravnu osnovu članstva i prijenos ustavnih ovlasti, sudjelovanje u institucijama Europske unije, pravo Europske unije, te pravo građana Europske unije.

Donesen je Zakon o izborima za članove u Europski parlament (NN 92/10), koji je usklađen s Aktom o izboru zastupnika Europskog parlamenta neposrednim odlučivanjem na temelju općeg biračkog prava i Direktivom Vijeća 93/109/EZ od 6. prosinca 1993., kojom se detaljno utvrđuje postupak ostvarivanja prava glasa i kandidiranja na izborima za Europski parlament za građane Unije koji borave u državi članici koje nisu državljani.

Donesen je Zakon o pravu državljana drugih država članica Europske unije u izborima za predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 92/10), kojim se dodatno uskladilo zakonodavstvo Hrvatske s pravnom stečevinom EU u području ostvarivanja aktivnog i pasivnog biračkog prava na lokalnim izborima, odnosno usklađivanje s Direktivom Vijeća 94/80/EZ od 19. prosinca 1994. kojom se detaljno utvrđuje postupak ostvarivanja prava glasa i kandidiranja na općinskim izborima za građane Unije koji borave u državi članici koje nisu državljani.

Pravo na slobodno kretanje i prebivanje u Europskoj uniji

Temeljni zakonski propis kojim se uređuje pravo slobodnog kretanja i boravka građana EU i članova njihovih obitelji u Hrvatskoj je Zakon o strancima (NN 79/07, 36/09). Zakon će tijekom 2011. godine biti dodatno usklađen s pravnom stečevinom EU. Zakonom o strancima propisuju se uvjeti ulaska, kretanja, boravka i rada stranaca u Hrvatskoj. Zakon sadržava posebno poglavlje (glava XI) kojim je regulirano područje ulaska, boravka i rada državljana država članica Europskog ekonomskog prostora (EEP) i članova njihovih obitelji.

To je poglavlje usklađeno s Direktivom 2004/38/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 29. travnja 2004. o pravu građana Unije i članova njihovih obitelji o slobodi kretanja i boravka na teritoriju države članice, kojom se vrši izmjena i dopuna Uredbe (EEZ) br. 1612/68 i ukidaju Direktive 64/221/EEZ, 68/360/EEZ, 72/194/EEZ, 73/148/EEZ, 75/34/EEZ, 75/35/EEZ, 90/364/EEZ, 90/365/EEZ i 93/96/EEZ (tekst od važnosti za EEP).

Diplomatska i konzularna zaštita

Zakonom o vanjskim poslovima (NN 48/96) definira se pružanje zaštite hrvatskim državljanima od strane diplomatskih misija i konzularnih ureda Hrvatske u inozemstvu. Do kraja 2011. godine bit će donesen novi zakon o vanjskim poslovima koji će u potpunosti biti u skladu sa zahtjevima pravne stečevine u području diplomatske i konzularne zaštite građana EU.

X. SURADNJA S MEĐUNARODNIM KAZNENIM SUDOM ZA BIVŠU JUGOSLAVIJU (MKSJ)

Republika Hrvatska je u razdoblju od listopada 2010. do svibnja 2011. nastavila punu suradnju s MKSJ ispunjavajući sve redovite zahtjeve za pomoć od strane Tužitelja MKSJ-a. Do sada je RH zaprimila 885 zahtjeva za pomoć koji su u potpunosti ispunjeni.

U navedenom razdoblju, Republika Hrvatska je podnijela Tužiteljstvu MKSJ pet izvješća o aktivnostima *Task Force-a* u predmetu *Gotovina, Čermak i Markač* (11. listopada 2010., 18. studenog 2010., 18. siječnja 2011., 28. veljače 2011. i 14. travnja 2011.).

Tijekom službenog posjeta Republici Hrvatskoj 4. svibnja 2011. tužitelj MKSJ-a susreo se s najvišim državnim dužnosnicima, predsjednicom Vlade, ministrom pravosuđa, glavnim državnim odvjetnikom i članovima *Task force-a*. Predstavnici Republike Hrvatske ponovili su svoju punu predanost daljnjoj suradnji s Uredom tužitelja.